İLKÖĞRETİM BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN (6-7 YAŞ) TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARI İLE SOSYAL DUYGUSAL UYUM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Belkıs Ertosun
081104105

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Oktay Aydın

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eylül, 2019

İLKÖĞRETİM BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN (6-7 YAŞ) TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARI İLE SOSYAL DUYGUSAL UYUM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Belkıs Ertosun
081104105

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Oktay Aydın

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eylül, 2019

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

BELKIS ERTOSUN'ın "İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Televizyon İzleme Alışkanlıkları ile Sosyal Duygusal Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişki" başlıklı tezi 26.09.2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" nin ilgili maddeleri uyarınca Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans/~~Doktora tezi~~ oy birliğiyle/~~oy çokluğuyla~~, başarılı/~~başarısız~~ olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı. Adı ve Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	Dr.Öğr.Üyesi Oktay AYDIN Marmara Üniversitesi	.....
Üye	Prof.Dr. Hacer Nermin ÇELEN Maltepe Üniversitesi	.....
Üye	Doç.Dr. Esma Figen KARADAYI Maltepe Üniversitesi	.....

Prof. Dr. Ahu TUNÇEL ÖNKAL
Enstitü Müdürü

Revizyon Takip Tablosu

REVİZYON NO	TARİH	AÇIKLAMA
00	01.03.2018	İlk yayın.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

26/09/2019

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarından bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmanın Maltepe Üniversitesinde kullanılan "bilimsel intihal tespit programı" ile tarandığını ve öngörülen standartları karşıladığını beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Belkıs ERTOSUN

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sürecinde yanımda olan ve beni destekleyen, bana güç veren teşekkür edeceğim o kadar çok kişi var ki. Bu beni ne kadar mutlu ediyor anlatamam. Bu zorlu yolculukta ve tezimi yazma sürecimde yaptıkları katkılar, verdikleri olağanüstü destek için aşağıda bahsedeceğim herkese minnetimi ifade etmek isterim:

Çalışmama içtenlikle katılan öğretmenlere, velilere ve bu süreçte beni destekleyen kurumuma ve anket uygulama sürecinde derslerimi dolduran zümre arkadaşlarıma,

Bilgilerini benimle paylaşan, beni her zaman yüreklendiren ve bu çalışmanın ortaya çıkmasında temel oluşturan danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Oktay Aydın'a,

Yüksek lisans ders dönemimde bana yardımcı olan ve bilgileriyle bana yeni bakış açıları kazandıran hocalarıma,

Son olarak beni motive eden, maddi ve manevi her anlamda her zaman yanımda olan sevgili anneme, babama ve kardeşime sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bilimle uğraşmaya başlarken, çok çalıştığım ve emek verdiğim bu araştırmanın alana faydalı olmasını diliyorum.

Belkıs Ertosun
Eylül 2019

ÖZ

İLKÖĞRETİM BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARI İLE SOSYAL DUYGUSAL UYUM DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Belkıs Ertosun
Yüksek Lisans Tezi
Psikoloji Anabilim Dalı
Psikoloji (Opsiyon: Gelişim Psikolojisi) Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Oktay Aydın
Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıklarıyla sosyal duygusal uyum süreçlerinin etkisini incelemektir. Bu araştırma da her iki değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma nicel bir araştırmadır. İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıkları ile sosyal duygusal uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi betimlemeyi amaçlayan bu araştırma, tarama modelindedir. Araştırma önerisinin örneklemini, İstanbul İlinin Anadolu yakasındaki Kadıköy, Pendik, Maltepe ilçelerindeki üç devlet okulu ve bir özel okulun birinci sınıflarında toplam 12 okulda eğitim gören B ve C şubelerindeki öğrencilerden oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacına uygun olarak oluşturulmuş kişisel bilgileri içeren bir kişisel bilgi formu, veli onay yazısı, toplam 21 sorudan oluşan velilerin birinci sınıfa giden çocuklarını düşünerek doldurdukları televizyon izleme alışkanlıkları anketi, ilköğretim birinci sınıf öğretmenleri tarafından doldurulan sosyal ve duygusal uyum düzeylerini araştırmak üzere Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Toplanan verilerin tümü, SPSS for Windows 17.0 paket programı ile çözümlemeye tabi tutulmuştur.

Yapılan istatiksel değerlendirme ve analizler sonucunda, öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları ve sosyal-duygusal uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin cinsiyet, okul türü, okul öncesi eğitim alıp almama, anne-baba eğitim durumu alt gruplarıyla karşılaştırması yapılmıştır. Bu genel amaç çerçevesinde ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıklarına yaklaşımlarının ne olduğu ile öğrencilerin ebeveynlerinin çocuklarına, televizyon izleme alışkanlıklarına yaklaşımlarının nasıl olduğu ve son olarak ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal duygusal uyum düzeyleri, televizyon izleme alışkanlıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin durumları belirtilmiştir.

Anahtar Sözcükler: 1. Televizyon İzleme Alışkanlığı; 2. Uyum; 3. Sosyal Uyum; 4. Duygusal Uyum.

ABSTRACT

RELATIONSHIP BETWEEN WATCHING TELEVISION HABITS AND SOCIAL & EMOTIONAL ADAPTATIONS LEVELS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Belkıs Ertosun
Master Thesis
Department of Psychology
Psychology (Option: Developmental Psychology) Programme
Advisor: Asst. Prof. Oktay Aydın
Maltepe University Social Science Institute, 2019

The purpose of this study is examining the effect of social emotional adaptations processes and watching television habits of primary school students. In this study, it is aim to determine the relationship between the two variables.

This research is a quantitative research. This research is a screening model that is aim at describing the relationship between watching television habits and social emotional adaptations levels of primary school students. The sample of the research proposal consists of the students from B and C branches who are studying in 12 schools in the first grade of three state schools and one private school in Kadıköy, Pendik and Maltepe districts of Anatolian side of Istanbul Province.

Marmara's Social & Emotional adjustment scale had used to research personal information form, parent letter of approval, survey that filled by parents and consisting of 21 questions about primary school student's habits on watching television and survey that filled by primary school teachers about social & emotional adaptation levels.

All of the collected data were subjected to analysis by SPSS for Windows 17.0 package program.

As a result of the statistical evaluations and analyzes, it was found that the relationship between watching television habits and social-emotional adjustment levels of the students was determined by gender, getting pre- school educating or not, education background of parents and it this make compression with sub- groups.

Within this general objective, it pointed out what are the attitudes of first grade primary school students about watching television habits, how is parents acting their children about their habits on watching television and stated if the children' social-emotional adjustment levels changes depend on their watching television' habits.

Keywords: 1. Habits of watching television; 2. Adaptation; 3. Social Adaptation; 4. Emotional Adaptation.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZ v
ABSTRACT vi
İÇİNDEKİLER TABLOSU v
TABLOLAR LİSTESİ x
KISALTMALAR xii
ÖZGEÇMİŞ xiii
BÖLÜM 1. GİRİŞ 1
1.1. Problem 3
1.2. Amaç 6
1.3. Önem 6
1.4. Sayıltılar 8
1.5. Sınırlılıklar 8
1.6. Tanımlar 9
1.6.1. Okul Çağı Çocuklarının Gelişimsel Özellikleri 9
1.6.1.1. Birinci Sınıf (6-7 yaş) Çocuğun Bilişsel Özellikleri 10
1.6.1.2. Birinci Sınıf (6-7 yaş) Çocuğunun Psiko-Sosyal Özellikleri 11
1.7. Uyum Kavramı ve Tanımı 12
1.7.1. Sosyal – Duygusal Uyum 13
1.8. Televizyon 15
1.8.1. Televizyon, Çocuk ve Aile 15
1.8.2. Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri 17
1.8.2.1. Televizyonun Olumlu Etkileri: 17
1.8.2.2. Televizyonun Olumsuz Etkileri 18
1.9. Sosyal Bilişsel Kuram (Sosyal Öğrenme Kuramı Bandura) 19
1.9.1. Sosyal Öğrenme Kuramı 20
1.9.2. Sosyal Öğrenme Kuramının Dayandığı İlkeler 20
1.9.3. Gözlem Yoluyla (Model Alarak) Öğrenme 21
1.9.4. Sosyal Öğrenme Kuramına Göre Televizyonun Çocuğun Davranışlarına Etkisinin Değerlendirilmesi 22
BÖLÜM 2. YÖNTEM 23
2.1. Araştırma Modeli 23
2.2. Evren ve Örneklem 23
2.3. Veri Toplama Araçları 25
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu 25
2.3.2. Televizyon İzleme Alışkanlıkları Anketi 25
2.3.3. Marmara Sosyal ve Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU) 25
2.4. Verilerin Analizi 26
BÖLÜM 3. BULGULAR VE YORUMLAR 28
3.1 İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Televizyon İzleme ile İlgili Davranışlarına Dair Bulgular 28
3.2 İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Çocuğun Televizyon İzleme Alışkanlıklarına Yaklaşımlarına Dair Bulgular 35

3.3.1 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin zamana göre farklılaşması 40
3.3.2 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme zamanına göre farklılaşması 42
3.3.3 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonu birlikte izlediği kişiye göre farklılaşması 45
3.3.4 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye ara vermesi için uyarıldığındaki duruma göre farklılaşması 48
3.3.5 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonun kapatılması sonrası tepkiye göre farklılaşması 50
3.3.6 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonun izlenmediği gün olup olmamasına göre farklılaşması 52
3.3.7 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme davranışının değerlendirilmesine göre farklılaşması 54
3.3.8 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin okuldan geldiğin televizyon izleme davranışının değerlendirilmesine göre farklılaşması . 57
3.3.9 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme sonrası davranışının değişmesine göre farklılaşması 59
3.3.11 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye bağlı olarak aile içi ilişkileri etkileme durumuna göre farklılaşması 68
3.3.12 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye okul/ders başarısını etkileme durumuna göre farklılaşması 70
BÖLÜM 4. SONUÇ 72
4.1. Televizyon İzleme Alışkanlıklarına İlişkin Sonuçlar: 72
4.2. Ebeveynlerinin, Çocuğun Televizyon İzleme Alışkanlıklarına Yaklaşımları İlişkin Sonuçlar: 75
4.3. Sosyal Duygusal Uyum Düzeyleri, Televizyon İzleme Alışkanlıklarına ilişkin Sonuçlar: 77
4.3.1... Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Günlük Televizyon İzleme Sürelerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar: 77
4.3.2.....Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzleme Zamanına Ve Televizyonu Birlikte İzlediği Kişiye Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar: 79
4.3.3. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Ara Vermesi İçin Uyarılması Duruma Ve Televizyonun Kapatılması Sonrası Tepkiye Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar: 80
4.3.4..... Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyonun İzlenmediği Gün Olup Olmamasına Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar: 82
4.3.5.....Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzleme Davranışının Değerlendirilmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:83
4.3.6.....Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Okuldan Geldiğin Televizyon İzleme Davranışının Değerlendirilmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar: 84
4.3.7.....Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzleme Sonrası Davranışının Değişmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:86

4.3.8. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Davranışın Gösterilmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar: 87
4.3.9. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Aile İçi İlişkileri Etkileme Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar: 89
4.3.10. Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye okul/ders başarısını etkileme durumuna göre farklılaşmasına ilişkin sonuçlar: 90
ÖNERİLER 94
EK'LER 95
KAYNAKÇA 118

TABLOLAR LİSTESİ

TABLO 2.1 Araştırma Örneklemini Oluşturan Birinci Sınıf Öğrencilerinin Kişisel Bilgilerine İlişkin Dağılım (N=480) 24
TABLO 3.1 Öğrencilerin Günlük Ortalama Televizyon İzleme Süresi 28
TABLO 3.2 Öğrencilerin Televizyon İzleme Zamanı 28
TABLO 3.3 Öğrencilerin Birlikte Televizyon İzledikleri Kişi(Ler) 29
TABLO 3.4 Öğrencilerin Televizyon İzlemeye Ara Vermesi İstendiğindeki Davranışı29
TABLO 3.5 Öğrencilerin Televizyon Kapatıldığında Tepkisi 30
TABLO 3.6 Öğrencilerin Televizyon İzlemeden Geçirdiği Gün Durumu 30
TABLO 3.7 Öğrencilerin Genel Televizyon İzleme Davranışları 30
TABLO 3.8 Öğrencilerin Okul Sonrası Davranışları 31
TABLO 3.9 Öğrencilerin Televizyon İzledikten Sonraki Davranışları 31
TABLO 3.10 Öğrencilerin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Sergiledikleri Davranışlar Sergileme Sıklıkları (N=480) 32
TABLO 3.11 Öğrencilerin Televizyon İzleme Davranışlarına Bağlı Olarak Değişen Aile İçi İlişkiler 32
TABLO 3.12 Öğrencilerin Televizyon Programlarını İzleme Sıklıkları (N=480) 33
TABLO 3.13 Öğrencilerin Çizgi Filmleri İzleme Sıklıkları (N=480) 34
TABLO 3.14 Öğrencilerin Televizyon İzlemesinin Okul Ders Başarısına Etkisi..... 35
TABLO 3.15 Ebeveynlerin Televizyon İzlenmesiyle İlgili Kurallar Hakkındaki Bilgi Durumu 35
TABLO 3.16 Ebeveynlerin Televizyon İzlenmesiyle İlgili Kuralları Uygulaması Durumu 36
TABLO 3.17 Evde Televizyonun Açık Olduğu Zaman 36
TABLO 3.18 Televizyonda İzlenecek Programa Karar Verme 37
TABLO 3.19 Çocuk İle Birlikte Televizyonda İzlenecek Programa Karar Verme Durumu 37
TABLO 3.20 Televizyon İzlenirken Çocuğa Uygun Olmayan Program Veya Sahne Çıkması Durumunda Uygulama 38
TABLO 3.21 Televizyon İzleme Ve Buna Bağlı Sorunlarla İlgili Bir Uzmandan Destek Alma Durumu 38
TABLO 3.22 Öğrencilerin Sosyal Ve Duygusal Uyum Ölçeği Maddelerine İlişkin Puanlarının Aritmetik Ortalaması Ve Standart Sapması (N=480) 39
TABLO 3.23 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerini İle Günlük Televizyon İzleme Süreleri Arasındaki İlişkiye Dair Korelasyon Testi (N=480)..... 40
TABLO 3.24 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzleme Zamanına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi (N=480) 42
TABLO 3.25 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyonu Birlikte İzlediği Kişiye Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi (N=480)..... 45
TABLO 3.26 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyonu İzlemeye Ara Vermesi İçin Uyarıldığındaki Duruma Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi (N=480) 48
TABLO 3.27 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyonun Kapatılması Sonrası Tepkiye Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi

(N=480)..... 50
TABLO 3.28 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyonun İzlenmediği Gün Olup Olmamasına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi (N=480)..... 52
TABLO 3.29 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlenme Davranışının Değerlendirilmesine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi (N=480)..... 54
TABLO 3.30 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Okul Sonrası Ödev Yapma Davranışına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi (N=480) 57
TABLO 3.31 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzleme Sonrası Değişmesine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi (N=480)59
TABLO 3.32 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Gösterilen Öfke Ve Hırçınlık Davranışına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair T-Test (N=480)..... 62
TABLO 3.33 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Gösterilen Saldırganlık, Vurma Ve Zarar Verme Davranışına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair T-Test (N=480)..... 64
TABLO 3.34 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Gösterilen Hayal Kurma Davranışına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair T-Test (N=480)..... 66
TABLO 3.35 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Gösterilen Ağlama Davranışına Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair T-Test (N=480)..... 67
TABLO 3.36 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Aile İçi İlişkileri Etkileme Durumuna Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi (N=480)..... 68
TABLO 3.37 Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Okul/Ders Başarısını Etkileme Durumuna Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığına Dair Anova Testi (N=480)..... 70

KISALTMALAR

$\overline{X}$	**:** Ortalama
Ss	: Standart sapma
p	: Anlamlılık düzeyi
%	: Yüzde
MASDU	: Marmara Üniversitesi Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği

ÖZGEÇMİŞ

Belkıs Ertosun
Psikoloji Anabilim Dalı

Eğitim

Y.Ls.	2019	Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı
Ls.	2007	Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
Lise	2002	Fatin Rüştü Zorlu (YDA)

İş/İstihdam

2019 - ….	Okan Koleji – Sınıf Öğretmeni
2015 - 2019	Terakki Vakfı Okulları – Sınıf Öğretmeni
2007- 2015	Marmara Eğitim Kurumları – Sınıf Öğretmeni

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı : İstanbul, 1984 Cinsiyet: K
Yabancı diller : İngilizce (orta)
GSM / e-posta : 0532 057 13 46 / belkisertosuntez@gmail.com

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Yaşadığımız yüzyılda teknoloji ve bilim alanlarında meydana gelen gelişmeler, insanların beden gücünden çok beyin gücünün kullanmaları beklenmektedir. Bu süreçte bireylerin yaşam becerilerinin güçlü olması gerekmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 1997) yaşam becerileri; gündelik yaşamın koşturmasında bireylerin karşılarına çıkan zorluklarla başa edebilmeleri ve bu zamanlarda onlardan beklenenlere karşı uyum ve davranış becerileri olarak tanımlamıştır. UNESCO (2009) ise yaşam becerilerini karşılaşılan zorluklar karşısında çözüm yolu bulma ve karar vermede, sağlıklı ve etkili iletişimin yanında diğer bireylerle empati kurmada, yaşamlarını düzenlemede bireylere yardım eden beceriler olarak tanımlamıştır (Beceren Özdemir, Unsal ve Tunçeli, 2018). Bu tanımlamalardan hareketle yaşam becerileri bireylerin hayatları boyunca karşılarına çıkan zorluklara ve engellere karşı mücadele edebilmesi için gerekli olan becerile ve uyum süreci olarak özetleyebiliriz (Araştırmacı).

Bosacki (2007), sürekli gelişim ve öğrenme süreci içerisinde olan çocukların sosyal ve duygusal yönü her eğitimcinin üzerinde durduğu önemli bir konu olduğunu vurgulamıştır. Sosyal bir grup içerisinde büyüyen çocuğun, kendi etrafındaki çevreyi oluşturan kişilerle bir arada hareket ederek iletişim kurduklarını ve bu iletişim sayesinde sosyal uyum sürecini başlattıklarını dile getirmiştir. (Akt. Kotil, 2010).

Uyum, bireyin sosyal çevresiyle kendi arasında dengeli bir ilişki kurması, kurulan bu denge içerisinde karşısına çıkan engellere karşı hoşgörülü olması, kendi dışında bulunan bireylerle arkadaşlık bağı kurması ve bundan hoşlanması, iletişim kurma becerisini kullanarak onlarla sosyalleşmesidir. Uyum süreci kendi içerisinde sadece bireyin sosyal olarak uyum sürecinde olması değil, aynı zamanda duygularda da denge kurulmasını ister. Karşılaştığı engellere karşı kendi duygularını kontrol etme, hemen pes etmeme ve engelle başa çıkması gerekir. Çocukların okula uyum süreci içerisinde, okul kültüründe var olan özelliklerle, öğrencilerin sahip oldukları özelliklerin akademik başarı sağlayacak düzeyde bir öğrenme için uyumlu bir şekilde bir araya olmalıdır (Başaran, 1991: 201-202).

İlkokul sürecine giren çocuk, okul sürecinin sorumluluklarını üstlenir, söylenenleri dikkatle dinler ve uygulamaya geçer, dikkat süresi bilişsel sürece uygun artar (Yavuzer, 2005). Çocukları çevresindekilerle iletişim becerilerini kullanarak arkadaşlık ilişkisi içerisinde olmaları, arkadaşlarıyla saygı çerçevesinde kurdukları sosyal ilişkiyi devam ettirmek ve arkadaşlarıyla ilişkilerini hoşgörülü bir şekilde geçirmek zorundadır (Zembat ve Polat Unutkan, 2001; Gülay ve Akman, 2009). Bir yandan sosyal olarak anne-babasına bağlı olan çocuğun, okul uyum süreci içerisine yeni girdiği dış dünyası içerisinde yer alan öğretmeni ve arkadaşlarının önemi artar (Oktay, 2000).

Okula uyum süreci içerisinde çocukların yeni tanıştıkları çevrelerle kurdukları ilişkilerle, geliştirmeye çalıştıkları sosyal becerilerinin yanında duygusal becerilerin gelişimi ve uyumu da önemlidir. Okula uyum süreci içerisine giren çocuğun bilişsel gelişimi, okul yaşamındaki akademik başarısını ve bu süreci kabullenip kontrol edebilmesi, oluşturduğu sosyal becerileri, kendini düzenleme ve organize olma becerilerini hem dolaylı hem de dolaysız olarak duygusal uyum süreci etkilemektedir (Denham, 2007). Özetle, okula uyum süreci içerisinde kendini organize eden, düzenleyen çocuk, duygusal becerileri yüksek ve iyi gelişmiş sosyal becerilere sahip olduğundan dolayı akademik başarısı artar.

Birey, sosyal ve duygusal uyum sürecine girdiği noktada kendi ile çevresi arasındaki iletişim dengesini kurma çabasın içerisindedir. Yavuzer (1980) sosyal uyumu, bireyin diğer insanlara uyum gösterebilme başarısı, grubunda kendini özgün bir biçimde tanıtabilmesi olarak tanımlarken; Watts (1979), duygusal uyumu, kişinin kendisine, başkalarına ve çevresindeki nesnel dünyaya olan tutumlarıyla ilgili her çeşit duygu ve düşünceyi içerdiğini söylemiştir (akt. Özden, 2006).

Çocukların sosyal duygusal uyumları kendilerinin ve başkalarının hislerini anlama, yaşıtları ve ebeveyn dışındaki yetişkinlerle ilişki kurabilmelerinden başlayarak kendi davranışlarını duygu ve düşüncelerini düzenlemelerine kadar değişen bir alanı kapsar (Gormley, Phillips, Newmark ve Paper, 2009).

Çocuğun gelişimi ve sosyalleşmesi ailede başlayan, arkadaş grubu, okul ve kitle iletişim araçlarıyla devam eden bir süreçtir (Bayhan, 1997). Hızlı bir gelişime sahip olan kitle iletişim araçlarından televizyon, hayatımızı etki altına almıştır. Bağımlı hale geldiğimiz ve hayatımızın merkezi durumunda olan televizyon, ses ve görüntüyü bir arada bulundurur. Pasif bir alıcı durumunda olan ve sürekli akan bir ekran karşısında olan

çocuk, dil gelişiminin ve bununla birlikte iletişim becerilerini olumsuz etkilemektedir. Bu iki becerisi gerileyen çocuk, düşünme ve yorum yapabilme yeteneklerinin yanında sosyalleşme süreci olumsuz etkilenmektedir (Öztürk, 2005).

Televizyon merkezli bireyler, saat sınırlaması olmaksızın haber alma, bilgi edinme, eğlenme, boş vakitleri değerlendirme gibi çeşitli beklentilerini karşılamak üzere televizyona yönelmektedir (Doğan,Göker, 2012).

Televizyon, içeriğinde olumsuz unsurlar barındırır, bunla birlikte etki alanı olumsuzdur demek doğru değildir. Televizyon eğlendiren, dünyadan haber almamızı sağlayan, farklı coğrafyalar hakkında bilgi almamızı, dünyayı tanımamıza fırsat sunar. Buradan hareketle televizyonun olumlu etkilerini de göz ardı etmemek gerekir. Televizyonun olumlu etkilerini de düşünerek, çocuklara yasaklanması veya sınırsız bir şekilde saatlerce ekran başında kalmak yerine yararlı yayınları belirli kurallar ve saat sınırlaması konularak izlemelerine olanak sağlamak aileye düşen en önemli görevlerdendir (Sayar ve Bağlan, 2010).

Televizyon izleme alışkanlığı denildiğinde, günde iki saatten fazla1 televizyon izleme davranışını gösteren, televizyonun günlük hayatımızda vazgeçilmez bir alışkanlık haline dönüşmesi durumu olarak tanımlanabilir (Araştırmacı).

Genel olarak baktığımızda televizyon yayınlarından en çok etkilenen toplum kesiminin, kişilik gelişimi ve sosyalleşme aşamasında olan çocuklar olduğunu görülmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, televizyonun çocukların davranışları, beslenme alışkanlıkları, aile ilişkileri, sosyalleşme süreci üzerindeki etkileri konuları üzerinde durulduğu görülmüştür (Öztürk, 2005, Soydan ve Güllüoğlu, 2005, Doğan ve Kandemir, 2005, MEB Eğitim Araştırma Daire Başkanlığı, 2008).

Bu bölümde, araştırmanın kimlik bilgilerinden olan problem, amaç, önem, varsayımlar, sınırlıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Aile, çocukların sosyalleşme sürecinin başladığı ilk basamaktır. İlk basamaktan sonra sürecin ilerlemesini yaşıtları ve çevresi şekillenmesinde büyük rol oynar.

[1] Amerikan Pediatri Derneği, televizyon izleme durumunun 1 ile 2 saat arası olması gerektiğini vurgulamıştır (Conners, N.A. et al.. (2006): 425)

Çocukların sosyalleşme süreci içerisine girdiği ve uyum sağlayacakları alan okuldur. Okul, çocuğun alışık olduğu ev ortamından farklı olarak, düzeni gereği kuralları ve bir kültürü olan, yerine getirilmesi gereken sorumlulukların ve ödevlerin olduğu, sosyal bir ortamdır (Erkan, 2011). Okula başlayan çocukların okulla ilgili ilk tepkileri, duygu ve düşünceleri çok önemlidir. Çocuğun özgüven gelişimi, sosyalleşmesi, kişilik gelişiminin oluşumunda paylaşmayı öğrenmesinde okulun rolü büyüktür. (Önder ve Gülay, 2010,).

Sorias (1986), sağlıklı sosyal ve duygusal gelişime sahip olan bireyler, uyum süreci içerisinde toplumun istediği kurallara uygun tepki gösterirler. Buradan hareketle sosyal çevre ile kurulan ilişkinin sağlıklı işleyişi, büyük ölçüde toplumu oluşturan bireylerin sosyal ve duygusal uyumları ile ilişkilidir. Toplumun içerisindeki diğer bireylerle sağlıklı ilişkiler kuranlar, sosyal ve duygusal anlamda uyumlu bir süreç yaşayan bireylerdir. Grupla birlikte işbirliği içerisinde hareket ederek çalışır, bununla birlikte mutlu ve başarılı bir yaşam geçirme şansları yükseltirler. Süreç içerisinde kazanılan sosyal ve duygusal beceriler bireyin kendi haklarını savunması, kendisi için uygun olmayan bir durum karşısında "hayır" diyebilmesi, duruma göre duygusal tepki gösterebilmesi ve diğer kişilerden yardım isteyebilmesini kolaylaştırır (Akt. Güven, Işık, 2006).

Okula başlamak, yeni bir süreç içerisine giren her çocuk için yaşamından önemli bir dönemdir. Bu dönemde çocuk, başladığı bu yeni süreçte duygusal ve sosyal olarak uyum sorunlarıyla karşı karşıya kalır. Okulöncesi eğitimi almamış olan bir çocuk ilkokul sürecinde ilk kez kendi kurduğu sosyal çevreden farklı bir sosyal çevreye girmektedir. Çocuk için anneden ayrılma, akranlarıyla iletişim kurma ve sosyal uyum süreci içerisinde duygusal uyum sürecini de yürütmek zorundadır. Eğer çocuk okulöncesi eğitim almamışsa başta anneden ayrılma konusunda sıkıntı yaşayabilir. Bu süreçte çocuğa baskı yapmadan ve korkutmadan duygusal süreci yönetmesi gerekmektedir. Okulda neler yapacakları, okulun nasıl bir yer olduğu, neler öğrenecekleri bilgisini vermeleri gerekmektedir. Ayrıca bunların yanında kendisinden beklenen belirli davranışları ve görevleri vardır. Akademik sürecin başlamasıyla oyun oynamanın dışında zil çaldığında sınıfa girerek öğretmeninin anlattıklarını dinleyerek akademik olarak da ilerleme kaydetmeye çalışacaktır (Oktay, 2000).

Uyum süreci içerisinde olan çocuk, sağlıklı bir şekilde atlatmaları için bu yeni ortama uyum sürecinde beraberlerinde getirdikleri birikimleri, anne baba ilişkilerini,

öğretmenin tavırlarını vb. özellikleri süzerek bir sentez oluşturur ve uyum sürecine girer. Başarılı bir şekilde bu süreci yöneten ve atlatan çocukların ileriki yaşamlarında başarılı, başarısız olarak geçiren çocuk ise ileri yaşlarda da problem teşkil eden bir öğrenci olarak karşımıza çıkacaktır (Gormley, Phillips, Newmark ve Paper, 2009).

Sosyalleşme süreci, ilkokul çağındaki çocuklar için okul yaşantısında başarının merkezinde yer almaktadır. Sağlıklı ve dengeli bir sosyalleşme süreci için v sosyal uyumun başarılı olması gerekmektedir. Sosyal uyum, bireyin yani çocukların diğer akranlarıyla uyum gösterme başarısı, kendini akran grubu içerisinde özgün bir şekilde tanıtması ve kabul ettirmesini sağlaması gerekir (Yavuzer, 2002)

Sosyal uyum sürecinin temelleri ailede atılır. İlkokul döneminde çocuk, sosyal ve duygusal uyum sürecine arkadaş grubu, okul ve kitle iletişim araçlarıyla gerçekleştirmeye devam eder. Kitle iletişim araçlarından televizyon çocukların gelişimini yayınladıkları programlar yoluyla etki altına alır (Ünver, Ulusoy(Ed.), 2009).

Tönel (2007); "Uzaktan Kumandalı Çocuklar" kitabında televizyonun yaramazlık yapmasın, yemek yesin gibi bahanelerle çocuklarını televizyon karşısına oturtan ebeveynler, onların uzun saatler televizyonla karşı karşıya bırakmaktadırlar. Karar verme yetileri olmayan ve ekran başında kontrolsüz, savunmasız oturan çocuklar, gerçekle gerçek olmayanı ayırt etmekte güçlük çekelerler. Küçük yaşlarda ebeveynleri tarafından oyalansınlar diye televizyon karşısına oturtulan çocuklar, ilerleyen yaşlarda bunu alışkanlık haline getirmekte ve televizyon izleme alışkanlıklarının kontrol edilmediğinde hayal ve gerçek dünyayı algılamaları zordur. Televizyonda izlenilen görüntüleri model alarak taklit etmeye başlarlar. Akan görüntülerin, çocukların üç boyutlu algı sistemini bozarak konsantrasyon ve dikkat dağınıklığı oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Tönel, 2007).

Bozkurt (2006), televizyon aile ilişkilerinde, arkadaş grubunda ve okulda, çocuğa rol model örnekleri sunmaktadır. Televizyonda yer alan kahramanlar, çocuklar için model olmaktadır (Akt. İrkin, 2012).

Çocuklar davranışları gözleyerek, model alır veya gözlemleyerek seçer, taklit ederler. Bandura (1965) sosyal öğrenme kuramında yaptığı deneylerde çocukların, televizyonda izledikleri filmlere yönelik davranışları, davranış sonrası yaşanan pekiştirme veya cezaya yönelik olarak kendi yaşantılarında benzer davranışları gösterdiklerini belirtmiştir. Sadece televizyondan olumsuz davranışlar değil; iyi

davranışlarda öğrenilebildiğine yönelik deneyler yapmıştır. Bandura, yaptığı bir deneyde izlenilen programda paylaşma, işbirliği, sevgi, saygı gibi konular vurgulanmış ve programı izleyen çocukların deneydeki diğer çocuklara göre daha fazla sosyal yaklaşımda bulunduklarını gözlemlemiştir (Arı, 2008)

Araştırmada birinci sınıf öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıklarıyla uyum süreci arasındaki ilişki, ebeveynlerinin çocuklarının televizyon izleme alışkanlıklarına yaklaşımlarının nasıl olduğu, sosyal-duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme alışkanlıklarına göre farklılaşma durumları incelenecektir. Buradan hareketle birinci sınıf öğrencilerinin (6-7 yaş) hem akademik hem de sosyal olarak girdikleri yeni hayatlarına uyum sağlamada etkili olan aile, arkadaşlar, öğretmen faktörlerinin yanında televizyon izleme alışkanlıklarının etkisi üzerinde durulacak ve 7 yaş çocuğunun televizyon izleme alışkanlıkları ile sosyal duygusal uyum süreçleri arasındaki ilişki araştırılacaktır.

1.2. Amaç

Tezin amacı, ilköğretim birinci sınıfa devam eden öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları ve sosyal-duygusal uyum düzeylerinin incelenmesi ve her iki değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları ve sosyal-duygusal uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin cinsiyet, okul türü, okul öncesi eğitim alıp almama, anne-baba eğitim durumu alt gruplarıyla karşılaştırması yapılacaktır.

Bu genel amaç çerçevesinde, araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

1. İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin televizyon izleme ile ilgili yaklaşımları nedir?

2. İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin ebeveynlerinin, çocuğun televizyon izleme alışkanlıklarına yaklaşımları nasıldır?

3. İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal duygusal uyum düzeyleri, televizyon izleme alışkanlıklarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Önem

Televizyon, en aktif ve çocuk-yetişkin demeden herkesi etkisi altına alan bir kitle iletişim aracıdır. Çocuklar, toplumu belirli bir bölümünü oluşturmakta ve televizyon

karşısında en savunmasız kalan ve olumlu özelliklerinin yanında olumsuz özelliklerinden etkilenen bir gruptur. Televizyonun çocuklar üzerindeki etkilerini inceleyen, onların ruh sağlıklarını ve davranışlarını nasıl etkilediğini, değiştirdiğini anlamak üzere ülkemizde ve dünyada çok sayıda araştırma yapılmıştır. Çocuk gözlerini yaşama açtıktan sonra televizyon cihazı ile burun buruna gelmektedir. (Öztürk, 2005).

Çocuklar, soru sormadan, açıklama yapmadan, tek taraflı, itiraz etmeden ve açıklama yapmadan tek yönlü sosyalleşme aracı olarak televizyonu tanımlayabiliriz. Buradan hareketle televizyona düşkün olan çocukların, içe kapanık, sosyal becerileri zayıf bireyler olarak yetişmekte oldukları söylenebilir. Akran grubu, ebeveynleri ve çevresindeki diğer bireylerle sosyal ilişki kurmakta isteksiz davranmaktadırlar. Ayrıca televizyon karşısında pasif, sadece alıcı durumunda olan çocukların dil becerileri gelişmemekle birlikte zihinsel ve duygusal gelişimleri de normal seviyede olmamakla birlikte yaratıcılıkları da yerini taklide bırakır. Dil becerilerinde meydana gelen gerilemeyle birlikte kendilerini karşı tarafa doğru bir şekilde ifade etmekte zorlanırlar (Tezcan, 1994).

Televizyonun çocuklar üzerindeki etkisi büyük olan popüler kültürün bir ögesidir. Çünkü çocuklar, televizyondan gelen mesajlardan etkilenir ve gelen iletileri dikkate alırlar. (Cereci,1996). Bunula birlikte televizyon akranlarla iletişimi kısıtlamakta, oyuna ayrılan süreyi azaltmaktadır. İlkokul uyum süreci içerisine giren çocukların olumlu etki yarattığı kadar olumsuz etki yaratan televizyonun bu etkilerden koruma için anne-babaya görevler düşmektedir (Özbey, 2004)

Buradan hareketle ve televizyon izleme alışkanlıklarına yönelik yapılan araştırmalar genellikle çocuğun saldırgan davranışları üzerinde, televizyondaki cinsel unsurların ve şiddet öğelerinin etkisi, çocukta tüketim bilinci ve kültürel değerlerin oluşmasında reklamların ve çeşitli çocuk programlarının, dizilerin çocuğu nasıl etkilediği, çocuğun beslenme alışkanlıklarında televizyonun rolü, televizyonun çocuğun sosyalleşme sürecindeki etkisi üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ayrıca araştırmaların örneklem grubundaki yaş aralıklarına baktığımızda genellikle 3–5 yaş, okulöncesi (6 yaş), ilköğretim (6–12) ve ergenler üzerinde açıklanmaya çalışılmıştır.

Akademik olarak yeni bir hayata adım atan ve yeni bir sosyal ortama giren birinci sınıf öğrencilerinin (7 yaş), sosyal duygusal uyum özelliklerinin üzerinde televizyon izleme alışkanlıklarının etkisini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Hazırlanma

aşamasında olan tezde, birinci sınıf öğrencilerinin (7 yaş) televizyon izleme alışkanlıkları ile sosyal duygusal uyum süreci arasındaki ilişki incelenecektir.

Bu araştırmadan elde edilen bulguların;

- Öğretmenlerin, öğrencilerin sosyal duygusal uyumlarına yardımcı olacak biçimde hizmet öncesi eğitim almalarını sağlamada üniversitelere yol göstermesi,
- Sosyal ve duygusal uyum sorunları yaşayan öğrencilerin sorunlarını gidermede rehberlik ve araştırma merkezlerine öğretmenlerle işbirliği yolları göstermesi,
- Ebeveynlere televizyonun sağladığı etkileri göz önünde bulundurarak çocuklarına bu konuda sınırlarını belirlemeleri bakımından,
- Televizyonun etkileri üzerinde yapılacak araştırmalara ve seminerlere bilgi sağlayacağı düşüncesi açısından önemlidir.
- Konu ile ilgili yapılacak yeni araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıltılar

1) Anket ve ölçeklere deneklerin verdikleri cevaplar onların gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtmaktadır.

2) Kişisel bilgi formunu cevaplayan ebeveynlerin doğru ve geçerli gözlem yeterliliğine ve olanağına sahiptir.

3) MASDU ölçeğini cevaplayan öğretmenlerin doğru ve geçerli gözlem yeterliliğine ve olanağına sahiptir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1) 2010 - 2011 eğitim öğretim yılı ile,

2) 6-7 yaşları arasında olan ilköğretim 1. sınıf öğrencileri ile,

3) İstanbul Anadolu Yakasındaki resmi ve özel ilköğretim okullarında görev yapan birinci sınıf öğretmenleri ile,

4) Anadolu Yakası İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin anne ve babalarıyla ve birinci sınıf öğretmen gözlemleriyle,

5) Araştırma, Televizyon İzleme Alışkanlığı Anketi ve Sosyal – Duygusal Uyum Ölçeği ile elde edilen bulgularla sınırlıdır.

6) Bu örneklemin, sosyal yapısındaki farklılıktan dolayı tüm Türkiye'ye genellenemeyeceği düşünülmektedir.

1.6. Tanımlar

1.6.1. Okul Çağı Çocuklarının Gelişimsel Özellikleri

Çocukları hayat hazırlayan ve akademik olarak bir üst öğretim basamağında başarılı olmasına temel olacak olan ilköğretim, onların üstlenilecek görevlerin temelini sağlayan bir kurumdur. Okula başlayan çocuk, bir uyum süreci içerisine girer ve bu süreç çocuktan çocuğa farklılık gösterir. Okula başlama sürecine kadar ailesiyle vakit geçiren çocuk, o andan sonra faklı ve tanımadığı kişilerle iletişim kurmak zorundadır. Bazen okula uyum sürecinde sorun yaşamıyor gibi görünen çocukların aslında duygusal uyum sürecinde sıkıntılar yaşadığı görülebilir (Öztürk, 2008, s.36). Uyum süreci içerisinde yaşanılan sıkıntıları Unutkan şöyle sıralar: ağlama, anneden kopamama, sınıfa girmeme gibi. Bu anda aile de bir kaygı ve endişe durumları oluşur. Bu durumlarda anne-baba kararlı olarak hareket etmeli ve kaygısını-endişesini çocuğa yansıtmamalıdır. Çocukların yaşadıkları sıkıntıyı anlayabildiklerini ve bu durumun geçici olduğunu, baş edebileceklerini vurgulamaları gerekir. Anne-babanın, çocukların okula karşı duygusal uyum süreci içerisinde olumlu duygular beslemesini desteklemek son derece önemlidir (Unutkan, 2007).

İlköğretim birinci sınıfa başlayan bir çocuğun bireysel farklılıklarından ve gelişimsel özelliklerinden dolayı gelişimlerindeki hız, okul olgunlukları, ilgi ve yetenekleri birbirinden oldukça farklıdır. Piaget, ilkokul çağındaki çocukların düşünme becerilerinin sınırlı, somut uyaranlarla desteklenmesi gereken bir dönemde olduklarını, bu döneme somut işlemsel dönem olduğunu belirtmiştir. Henüz yetişkinler gibi soyut düşünemeyen, sadece nesnel kavramlar üzerinde düşünebilen bu dönem çocukları izledikleri programları, gözlemlediklerini algılayamazlar. (Aydın, Oktay (Ed.), Unutkan (Ed.),2007. s.17-18).

İlköğretime uyum sürecine başlayan çocuklarda kendi kişisel temizliklerini yapmasından başlayarak anne-babadan kolay ayrılarak akranlarıyla kolay iletişim

kurması beklenmektedir. Ayrıca akademik bir süreç başlamasından dolayı kendi sorumluluklarını beklenen yaş düzeyinde yerine de getirmesi gerekir. Teneffüslerde kendisini koruması, oyunlara katılarak kurallara uyma davranışını göstermesi beklenir. Bunlarla birlikte sırasını bekleme, başladığı bir işi tamamlama, yönergeleri takip etme, arkadaşlarıyla bir sorunla karşılaştığında baş edebilme becerilerini de göstermesi beklenmektedir (Unutkan, 2007.s: 29-35).

Okula uyum, öğretim programında yer alan unsurlarla çocuk arasında üst düzeyde kurulan ilişkidir. Okul kültürünün ya da öğrenme ortamlarının gerektirdiği çok yönlü özelliklerle öğrencilerin sahip olduğu özelliklerin öğrenme için uyumlu bir şekilde bir araya gelmesini ifade etmektedir. Bu konuda yapılan bazı araştırmalar, bu dönemin başarı ile tamamlanmasının ilerleyen dönemlerdeki sosyal-duygusal uyum ve akademik başarılara etki ettiğini göstermektedir (Önder ve Gülay, 2010, s. 204-224).

İlköğretim çağına gelen çocuğun genel özelliklerinin yanında bilişsel ve psikososyal özellikleri ise şöyledir:

1.6.1.1. Birinci Sınıf (6-7 yaş) Çocuğun Bilişsel Özellikleri

İlkokul yıllarında çocuklar, okul öncesi yıllarındaki bilişsel sürece göre ani sıçramalar yaparak bilişsel yeterlilikleri bakımından hızlı bir değişim göstermektedirler (Senemoğlu, 2009).

Çocuklar bu süreçte dil becerileri, sosyal beceriler ve düşünme becerileri bakımından somut işlemler dönemi olarak adlandırılan dönemde önemli bir ilerleme kaydederler. Dikkatlerini bir konu üzerinde odaklama, düşüncesini ters çevirme, bir konu üzerinde tartışma gibi süreç içerisine girerler (Arı, 2010).

Bee ve Boyd (2009), bilişsel süreç içerisinde meydana gelen kaymaların çocukların somut işlemler dönemine geçiş aşamasında yaşanıldığını ve bu kaymaların nedenlerinden en önemlisinin çevreye uyum sağlamanın insan doğasının bir parçası olduğunu belirtmişlerdir. Bu süreçte çocuğu şekillendirecek olan etkenin çevre olduğunu, çevreyi algılarken ve anlarken etrafındaki durumları, varlıkları inceleyerek süreci oluşturma aşamasını yaşadıklarını savunmuşlardır (Bee ve Boyd, 2009).

İşlem öncesi dönemden somut işlemler dönemine geçen 6-7 yaş çocuğunun

zihinsel alanda gösterdiği değişiklikler üç temel grupta toplanabilir:

- Çocuklar nesnelerin dış duyusal özelliklerinin2 baskısından kurtulup nesnelerin iç özelliklerini3 kavrayabilecek hale gelir.
- İşlem öncesi döneme göre okul çağındaki çocuk bir olayı diğer insanın gözüyle görebilmeyi daha iyi becermeye başlar. İşlem öncesi dönemde egosantirik olan çocuk, somut işlemler döneminde kişilerin gözüyle görmeye ve bu egosantirik durumdan kurtulup dünyayı algılamaya başlayarak sosyal ilişkilerde yeni bir aşamaya geçer.
- Dış dünyadaki nesneleri zihinsel işlemler aracılığıyla çocuk kafasında kendince geliştirdiği farklı sembolleşe dönüştürür. Dış dünyada gördüğü bu nesneleri sınıflayarak bu sınıflar arasındaki ilişkileri gözlemler. Kendi zihinsel dünyasında oldukça karmaşık zihinsel bir sürece sahiptir. (Aydın, 2002).

1.6.1.2. Birinci Sınıf (6-7 yaş) Çocuğunun Psiko-Sosyal Özellikleri

Çocukların kişilik gelişimleri, benlik algıları, iletişim ve etkileşim becerileri bilişsel gelişimlerine ek olarak gelişir (Senemoğlu, 2009).

İlgi, yetenek, duygu, değer, düşünce, sosyal, fiziksel ve bilişsel özellikler kişiliği oluşturan insan davranışlarının tümüdür. Bireyin kendi gelişimsel özelliklerine saygı duyması, kendini sevmesi ve kapasitesini bilip duygularını tanıması olarak tanımlanan özsaygı, bireyin sosyal anlamda arkadaşları tarafından kabul edilmesini ve duygusal anlamda da olumlu özellikler kazanarak kişiliğinin gelişmesini destek olur (Oktaylar, 2006).

Erikson'un psiko-sosyal gelişim sürecinin temel düşünceleri arasında kişiliğin oluşumunun sosyal etmenlerle etkili olduğunu vurgular. Biyolojik temelli olarak benlik gelişim dönemlerinin aşamalı olduğunu, her dönemde kişiliğin belli özellikler kazandığını, sorunları çözmekte ve her döneme ait psiko-sosyal kriz konuları atlatıldığını belirtmiştir. Ayrıca Erikson, her dönemde atlatılan kriz durumlarının farklı gelişimsel dönemlerde olduğunu ve bu krizlerin atlatılamadığı dönemlerde bir sonraki dönemi etkilediğini ve çözülme noktasına kadar problem yarattığını söylemiştir. (Oktaylar, 2006).

Erikson, kişilik gelişiminde sekiz basamaktan bahsetmektedir. Her basamaktaki başarının kişinin daha önceki basamaklardaki uyumuna bağlı olduğunu öne sürmektedir.

[2] Dış duyusal özellikler: Olay ve nesnelerin renk, biçim, yükseklik gibi özellikleridir (Aydın, 2002: 26).
[3] İç özellikler: Olay ve nesnelerin kitle, hacim sayı gibi özellikleridir (Aydın, 2002: 26).

Bu sekiz basamak şöyledir: Temel güvene karşı güvensizlik: 0-1 yaş, özerkliğe karşı utanç ve kuşku: 1-3 yaş, girişimciliğe karşı suçluluk: 3-7 yaş (Okul Öncesi Eğitim Dönemi), çalışmaya ve başarılı olmaya karşı aşağılık duygusu: 7-11 yaş (İlköğretim dönemi), kimliğe karşı kimlik karmaşası:11-17 yaş (Ergenlik Dönemi), yakınlığa karşı yalıtılmışlık: 17-25 yaş, üretkenliğe karşı durgunluk: 25-60, benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk: 60- ….[4] (Morris, 2002).

İlköğretim birinci sınıf yaş aralığına denk gelen çalışmaya ve başarılı olmaya karşı aşağılık duygusu (7-11 yaş) dönem özelliklerine baktığımızda bu dönemde başarılı olmak, bir şeyler üretmek ve böylece kabul görme ve takdir edilmeyi beklerler. Çocuklar bu konuda olumlu şekilde desteklenirse özsaygıları gelişir, tam tersi durumda ise, değersizlik, tembellik aşağılık duyguları gelişir. Bu dönemde öğrencilerin başarılı yönleri desteklenmeli ve yetenekleri doğrultusunda hareket edilmeli ve sorumluluk verilerek duygusal alanda desteklenmesi gerekmektedir (Oktaylar, 2006; Morris, 2002).

Erikson'un kişilik gelişiminin sekiz aşaması içerisinde kendi gelişimsel krizlerini içerir ve bu krizlerin çözümlenmesi bir sonraki aşamaya uyum açısından önemlidir. Aynı şekilde her basamaktaki başarı kişinin daha önceki basamaklardaki uyumuna bağlı olduğu öne sürmektedir (Morris, 2002).

1.7. Uyum Kavramı ve Tanımı

İhtiyaçlar ve çevreden gelen istekler doğrultusunda birey bir denge kurma çabası içerisindedir. Bu ihtiyaçlar fizyolojik, psikolojik ve sosyal olabilir. Fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarla çevresel şartlar arasında sürekli bir dalgalanma söz konusudur. Bireyin bu dalgalanma arasında bir denge kurmak çabasına "uyum süreci" denir. Yavuzer, uyumu şöyle tanımlamıştır: Uyum, bireyin sahip olduğu özelliklerin kendi benliğiyle içinde bulunduğu çevre arasında dengeli bir ilişki kurabilmesi ve bu ilişkiyi sürdürebilmesidir (Yavuzer, 2005: 228).

Bakırcıoğlu'na göre ise uyum, bireyin-canlıların içinde yaşadıkları çevre ile kurduğu duyarlı ilişkilerle gereksinimlerini gidermesine, isteklerini gerçekleşmesidir. Birey çevresinde ve kendisinde değişiklik yaptığı sürece uyum sürecini yakalayabilir (Bakırcıoğlu, 2002).

[4] Erikson'un sekiz evresinde belirlenen yaşlar yaklaşık yaş aralıklarıdır (Morris, 2002: 464).

Morris'e göre uyumlu davranışlara karar verirken bazı ölçütler kullanılabilir:

Bireyin yaptığı davranışlar ortamın gerektirdiği talepleri kaşılar şekilde mi, yapılan davranış bireyin gereksinimlerini karşılıyor mu?

Bir davranış ortaya konulduğunda, insanların kendilerini iyi hissetmelerine hizmet ediyor mu? İyi ve sağlıklı uyum için bireyin kendi gereksinimin karşılanmasının yanı sıra, diğer kişilerin de kendilerini iyi hissetmeleri gerekliliği gözden kaçırılmamalıdır (Morris, 2002).

Maslow'a göre insanları ve durumları gerçekçi bir şekilde algılayan kişiler uyum sağlamış kişilerdir. Uyum sürecini yakalamış olan kişiler kesin olmayanı, belirsizliği başkalarına kıyasla daha kolay kabul ederler (Altuğ, 2004).

1.7.1. Sosyal – Duygusal Uyum

Sosyal uyum, bireyin doğumdan ölüme kadar, toplumsal davranış kalıplarının alışkanlık haline dönüşmesi değil, bireylere göre hareket etme ve başka insanlarla olan ilişkilerdir. Sosyal-duygusal uyum çocukların işbirliği içerisinde akranlarıyla hareket etmeleri, problem durumlarında çözüm yolları üretme gibi olumlu özelliklerin yanında saldırgan davranış sergileme, öfke patlamaları yaşama, büyüklerine karşı gelme, akranlarıyla sorunlar yaşama, çekingen davranma, endişeli davranma gibi problemli davranışları da içermektedir. (Kaner ve Bayraklı, 2010).

Okul çağına gelmiş olan bir çocuk kendini sınıf ve oyun grubu içerisinde bulur. Bu dönemde, ekendi cinsindeki grupla iletişim halinde tüm faaliyetlere katılmaya başlar (Paylar, 2008).

Yavuzer'e göre sosyal uyum, bireyin kendini grubu içerisinde özgün bir şekilde tanıtması, ilişki içerisinde bulunduğu insanlarla uyum gösterebilme başarısıdır. Sosyal uyumun sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için kişisel doyuma ulaşma, arkadaş gruplarına olduğu kadar farklı yetişkin gruplarına uyum gösterme, toplumca istenilen tutumları diğer insanlara yöneltme gibi ölçütleri vardır. (Yavuzer, 2002).

Okula başlayan çocuğun çevresi genişler, bireysel oyunlar yerine grup oyunları oynanmaya başlar, aile ilişkileri zayıflar. Çocukta yavaş yavaş sosyal bilincin dolayısıyla girdiği çevreye sosyal uyum gelişmeye başlar. Akran grubunda bulunmaktan keyif alan çocuk, sosyal uyum açısından, sınıfında iletişim kuracağı hem cinsi bir arkadaş bulmak, başlangıç için önemli bir adımdır. Duygusal ve sosyal açıdan hazır olmayan çocuk için

öğretmenin bu ilk günlerdeki tutum ve davranışları çok önemlidir. Öğretmenin çocuğa olan yaklaşımı, onun bütün okul yaşamını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen önemli bir konudur (İlhan, 2006).

Goleman'a göre duygu, bir his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, psikolojik ve biyolojik haller ve bir dizi hareket eğilimidir (akt. Yavuz,[tarihsiz]). Watts'a (1979) göre duygusal uyum, kişinin kendisine, başkalarına ve çevresindeki nesnel dünyaya olan tutumlarıyla ilgili her çeşit duygu ve düşünceyi içerir (akt. : Özden, 2006).

Duyguların yaşantımızda yaşamı sürdürmede uyumsal bir işlevi vardır. Ayrıca çocuklar duyguları aracılığıyla iletişim kurabilirler. Duygular, başka insanlarla birlikte bağlılık kurma veya onları uzak tutma aracı olarak da kullanılır (Dereobalı,2005)

Çocuğun duyguları yaşla birlikte değişir. Duygusal gelişim, çocuğun duyuşsal ve bilişsel gelişimiyle paralel olarak gelişir. Duygusal etkileyen etmenlerin başında olgunlaşma, çevre, toplumsallaşma gelmektedir. Aile çocuğu sosyalleşme yönüne hem duygusal hem de sosyal yönden aktif bir şekilde görev alır. Bu görevi okul ortamına girdikten sonra çocuğun öğretmeni ve çevresi almaktadır.

Çocuğun gelişimi bir bütündür ve sosyal-duygusal gelişimiyle, fiziksel, bilişsel ve ahlaki gelişimi bir bütünlük oluşturur. Bu yaş dönemindeki çocuk Erikson'un gelişim basamağında okula gitmeye hazırlanan çocuğa aşağılık, değersizlik, kızgınlık, suçluluk duygularının öğrenilmesini sağlanırken; aile tarafından desteklenen çocuk temel güven duygusunu kazanır. Okul ortamı, belki de ilk kez aileden uzak kalacak olan çocuk için, ayrı bir dünyadır. Bu ortama hem sosyal hem de duygusal açıdan uyum sağlamak bazen bir problem olarak öğretmen ve ailenin karşısına çıkmaktadır. (Bakırcıoğlu, 2002)

Köknel (1981), uyum sorunu yaşayan çocuklarda bu tür durumları yaratan ailevi durumların özelliklerini şöyle sıralamıştır.

1) Aile içi ilişkiler ve etkileşim bozuktur.
2) Anne baba, ilgisiz ya da aşırı ilgilidir.
3) Çocuğa baskıcı, tutarsız, kararsız bir disiplin uygulamaktadır.
4) Çocuğun okul başarısında ona yardım edilememektedir.
5) Çocuğun güçlü beklentiler oluşturmasını başaramamaktadır (akt: Bakırcıoğlu, 2002).

Okul çağı çocuğunda görülen uyum sorunlarını; aileden-evden ayrılamama, arkadaş edinememe, ilgisizlik, içine kapanıklık, aşırı çekingenlik, sebepsiz aşırı korku,

şımarıklık, kurallara ve disipline uymama, okul ve arkadaşlarının eşyalarına zarar verme, saldırganlık, yalan söylemek… vb olarak sıralamıştır. Bu uyum sorunların okulun ilk başladığı hafta görünmesi normalken, sürecin uzaması bir problem olduğunun göstergesidir (Korkmazlar, 1999).

Bu araştırmada, okul çağı çocuğunda görülen uyum sorunlarının üzerinde televizyonun etkisinin ne ölçüde olduğunu göstermesi amacından hareket edilmiştir. Bu uyum sorunları okul ve aile ortamlarında sıklıkla görülmektedir. Dolayısıyla bu sorunları etkileyen faktörleri ve özellikle de televizyonun etkilerini bilmek ebeveynler ve öğretmenler arasında son derece önemlidir. Bu araştırma da kendi sınırlılıkları içerisinde bu soruya cevap üretecektir.

1.8. Televizyon

Aziz (1981), televizyon görsel ve işitsel öğeleri bir arada yönelten bir kitle iletişim aracıdır. Televizyon sözcüğü özünde etkilemeyi anlatır. Bu etkileme hem görsel (visiual) hem de sözel (audio) olanı kapsar. Televizyondan kişiye görüntü ve seslerden oluşan mesajlar, kodlar iletilir. Kişi mesajın ulaşma noktasında pasif konumdadır (akt. Filiz Yıldız, 1995).

1.8.1. Televizyon, Çocuk ve Aile

Modern dünyanın en yaygın hastalığı medya hastalığıdır. Televizyona izlenme durumu en kolay ve çabuk olan bir araçtır. Televizyona alışmış olan çocuk, okuma-yazmayı gerektiren bir abecesi olmadığı için televizyondan uzaklaşması zordur. Televizyonun kolaylıkla ulaşılabilen bir araç olması çocukların televizyon izleme alışkanlığı kazanmasını kolaylaştırır. Televizyon, düşsel dünyanın kapılarını açtığı için hangi programı, ne oranda, hangi sürece izleyeceğini öğretmek ailenin sorumluluğundadır. Zamanla televizyon izleme alışkanlığı edinilen çocuğun yaşamında öğrenmesine, davranışlarına, aile ilişkilerine ve beslenmesine olumsuz etkileri söz konusu olmaktadır (Şirin, 1998).

Somut işlemler döneminde olan çocuk televizyondan öğrendiği modelleri taklit yoluyla uygulamaya başlar. Özellikle çizgi filmleri bırakıp vurdulu-kırdılı filmlere yönelir ve bunu okulda arkadaşlarıyla uygulamaya başlar.

Kaskun ve Öztunç (2005), birçok açıdan televizyon karşısında korumasız kalan çocuklar, kurmaca ve gerçek arasındaki farkı ayırt edememektedirler. Çocuklar televizyondaki mesajları döneminin bilişsel özelliklerinden dolayı yetişkinler gibi alamamakta, bu durum televizyon ve çocuk arasındaki sorunları beraberinde getirmektedir. (akt. Soydan ve Güllüoğlu).

Sosyal becerileri zayıflamaya ve içe dönük, arkadaşlarıyla ilişki kuramayan çocukların televizyon düşkünü oldukları söylenebilir. Ailesiyle, başkalarıyla, arkadaşlarıyla ilişki kurmakta isteksiz davranır. Televizyona fazla kalan çocuklar edilgen durumda olduklarından dil becerileri gelişememekte ve duygularını, düşüncelerini doğru ifade edememektedirler (Çaplı, 1996).

Televizyonun işlevleri arasında eğlendirici ve öğretici nitelikler sayılabilir. Aynı zamanda bireyin kendini tanıyabilmesine, kişiliklerini geliştirebilmelerine ortam hazırlayan, zaman zaman onların düşünme ve eleştirmelerine fırsat veren önemli bir aygıttır (Yavuzer, 2001).

Çocuklar, iletişim araçlarını etkisinden söz edilince ilk hedef kitle olarak gösterilen gruptur. Aslında burada ilk hedef aile olarak ele alınması gerekir. Çünkü aile, televizyon izleme alışkanlığının çocuk tarafından öğrenilen ilke basamağıdır. Medya kullanma ve tüketme alışkanlığı ailede başlar ve ailede biçimlenir. Evde televizyon düğmesine basıldığında her şey taş kesilir ve aile üyeleri arasında geçen her şey öylece donup kalır (Şirin, 1998).

Lull (1990), televizyonun aile içerisinde nasıl tüketildiğine ilişkin birçok alan araştırması yapılmıştır. Bu araştırmalarda iki tip ailelerden bahsetmektedir. Genel olarak televizyonu bir şeyleri öğrenmek, bilgi almaktan çok, arkadaş, arka plan gürültüsü olmanın yanında boş zamanı değerlendirme ve aile içi konuşmaları yönlendirecek bir araç olarak gören sosyal yönelimli ailelerin olduğunu belirtmiştir. Televizyonu daha çok bilgi edinmek, iyi seçimler yapmak ve kişisel endişelerden arınmak için kullanan kavram yönelimli ailelerin olduğundan bahsetmektedir. (akt: Batmaz ve Aksoy,1995).

Psiko-sosyal gelişimi açısından izlenen filmler çocuğu etkisi altına alma eğilimine sahiptir. Çocuklar bu yaş döneminde model alarak kişiliklerini geliştirirken özdeşleştireceği kahramanın iyiyi, doğruyu yansıtan bir simge olmalıdır. İzlenecek olan film ve programlar seçilirken, toplumun sosyo-kültürel gerçeklerini yansıtmasına, eğitici ve uyarıcı nitelikte olmasına dikkat edilmedir. Bu nedenle anne ve babalar, çocuklarına

izletecekleri televizyon program ve filmlerin çocuklarına katkısı olup olmayacağını, onların yaş gruplarının yaş düzeylerine cevap verip vermeyeceğini önceden bilmelidirler (Deniz, 2007)

Sonuç olarak anne ve babalar zaman zaman televizyonu kapatabilmeli, müzik dinlemek, kitap okumak gibi farklı uğraşlarda bulunarak, çocuklarına örnek olmalılar. Aileler, saldırgan tepkileri harekete geçirecek, toplumsal değer yargılarını değiştirmeye sebep olan dizileri izlemelerine engel olmalıdırlar. Bu gerçekleştirilemediği durumlarda çocuklarıyla birlikte izledikleri program, dizi veya filmleri değerlendirmeler, iyi ve kötü yanlarını tartışmaları yararlı olur (Yavuzer, 2001).

1.8.2. Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri

Okul çağı çocukluk döneminde televizyon, ilgi çeken ve görselliğe hitap eden bir uyarandır. Bu uyarıcının çocukları olumsuz yönde etkilememesi için uygun yönlendirmeler ve düzenlemeler yapılması gerektiği tartışılmaktadır. Gerçekte televizyon çocukların öğrenmelerine katkı vermekte midir? Yoksa çocukları oyalayan bir elektronik bakıcı olmaktan öteye geçememekte midir? Çocuk, televizyon izlediği sürece hareketsiz, sessiz ve güvenli bir ortamda bulunmaktadır. Bakıcı konumunda olan televizyon, bakım kelimesinin karşılığını ne kadar yerine getirdiği tartışma konusudur. Bakım, çocuğun psiko-sosyal gelişimini de kapsayarak, bir bütünlük içinde çocuğun tüm gelişim alanlarını ele almak olarak tanımlanabilir. Örneğin, annenin çocuğunu beslerken onunla sıcak ve güven veren bir ses tonu ile konuşması çocukta temel güven duygusu yaratacaktır. Temel güven duygusu, çocuğu motor aktiviteler için cesaretlendirecektir, cesaret bulan çocuk fiziksel aktivitelerle daha çok deneyim kazanacak ve öğrenerek, öğrenmenin keyfini yaşayacaktır. Böylesine bir bakımı elektronik bir aletin gerçekleştirmesi mümkün değildir. “Elektronik Bakıcı Televizyon” bu bakımın yalnızca küçük bir boyutunda, çocuğu oyalayarak rol almaktadır (Atay ve Öncü, 2006, akt. Yapıcı, 2006).

1.8.2.1. Televizyonun Olumlu Etkileri:

Çocuklar televizyonda izledikleri belgeseller, eğitici programlar sayesinde kendilerini geliştirmekte ve dünya üzerindeki diğer ülkeler hakkında bilgi sahibi olmaktadırlar. Yeni şeyler öğrenme, keşfetmesine olanak sağlayan televizyon, ayrıca uygun zemin ve zaman sağlanırsa ailenin bir arada nitelikli programları izledikten sonra

üzerinde tartışarak bilgi paylaşımında bulunmalarına ve izlenilen konu üzerinde konuşma olanağı oluşturularak aile içi olumlu iletişim sonuçları yaratır (Öztürk, Karayağız,2007)

Çocukların televizyon izleme alışkanlıkları üzerine olumlu etki yaratmanın başında ailenin televizyon izleme konusunda olumlu yargı oluşturması gerekmektedir. Çocuğun yaşı itibarıyla gelişimsel özelliklerine dikkat edilerek program seçilmeli, günde kaç saat televizyon izleyeceği ve televizyon izlemenin ödül veya ceza olarak sunulmaması, filmlerde izlenilenlerin gerçek olmadığı anlatılmalıdır. Anne-baba sosyal ve duygusal anlamda çocuğu desteklemeleri, televizyon izleme konusunda fikir birliği içerisinde ve tutarlı olmalı ve sürekli kanal değiştirerek çocuğun dikkatini bozacak durumlardan kaçınmalıdırlar. Kısaca, televizyonun olumlu özelliklerini ön plana çıkarmak için öncelikle çocuklara ebeveynleri tarafından olumlu televizyon alışkanlığı kazandırmaları gerekmektedir (Soydan ve Güllüoğlu, 2005).

Televizyona ayrılan süre, anne-babaların bu konuda koyacakları kuralları tutarlı bir şekilde uygulaması, izlenilen program başlama ve bitiş zaman aralığı sonrasında üzerinde konuşulması, ailelerle birlikte televizyon izlenerek film, dizi gibi yayınların gerçek olmadığının anlatılması, televizyon izleme zamanları dışında çocukla vakit geçirerek ya da çocuğu arkadaşlarıyla vakit geçirmesini sağlayarak iletişimlerinin arttırılmasının sağlanması gibi surumlar göz önüne alınarak çocukların olumlu anlamda televizyonun etkilerinden yararlanmaları sağlanabilir (Öcel,2004).

1.8.2.2. Televizyonun Olumsuz Etkileri

Televizyonun çocuklar üzerinde olumlu etkisi olduğu kadar olumsuz etkisi de bulunmaktadır. Televizyon bilinçli ve kontrollü kullanılmadığı zaman çocuklarımız açısından karşımıza çok yüksek bir fatura çıkabilir. Davranış bozuklukları, dengesizlikler, uyum sorunları, zihinsel ve sosyal yetenek sorunları gibi olumsuzluklar, çocuklarımızda ilerleyen dönemlerde ortaya çıkabilmektedir (acilim.de)

Televizyonun olumsuz etkilerinin başında çocukların gördükleri davranışları model alarak, taklit etmeye çalışma özelliklerine dayandığı söylenmektedir. Çocukların televizyon ekranında sürekli olarak insanların kavga ettiklerini ve birbirlerine vurduklarını görmeleri zamanla aynı şeyleri kendisinin de yapmaya kalkışacağı kabul edilmektedir (Turam, 1996)

Televizyonun çocuklar üzerindeki fiziksel etkileri: Lowry et al. (2002), uzun süreli televizyon izleme ile yeme alışkanlıklarında bozukluk, fiziksel aktivite azlığı, obesitede artış, kolesterol düzeyinde yükselmenin ortaya çıktığını yaptığı araştırmalarda ortaya koymuştur. Fazla enerji kullanımını azaltan televizyon yiyecek reklamlarının bir sonucu olarak ya da televizyon izlerken yüksek kalorili gıdaların tüketimi arttırılarak obesiteye neden olur (akt: Öztürk ve Karayağız, 2007: 83).

Televizyon izlemenin bilişsel gelişime etkisi: Dikkat eksikliği- hiperaktivite gibi okula ve sosyal yaşama uyumu zorlaştıracak dikkat problemlerinin ortaya çıkması da televizyon izlemenin sık görüldüğü çocuklarda ortaya çıkmaktadır.

Televizyon izlemenin psiko-sosyal gelişime etkisi: Çocuklar izledikleri programları yetişkinler gibi algılayamamaktadırlar. Televizyon karşısında korunmasız durumda olan çocuklar, zihinsel süreçlerindeki bu özelliklerinden dolayı çocuklar, kurmaca-gerçek arasındaki farkı yetişkinler kadar kolay anlamamaktadırlar (Öztürk ve Karayağız, 2007).

Çocuklar, televizyonda gösterilen kahramanları gücü bitmeyen kahramanlar olarak görmekte ve bu kahramanlarla kendilerini özdeşleştirmektedirler. Ayrıca şiddet içerikli programlar çocuklar tarafından dünyanın kötü bir yer olarak algılamalarına, korku ve uyku sorunlarına neden olmaktadır (Peri,1997).

Sonuç olarak; çocuğun zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli bir etkiye sahip olan televizyonun denetimli olarak seyrettirilmesini olumlu, gelişi güzel seyrettirilmesinin ise olumsuz etkileri vardır. Özellikle anne-baba televizyon seyretme konusunda çocuğa iyi bir model olmalıdır. Anne-baba sürekli televizyon izleme yerine çocukla ilgilenir, ona sevgisini gösterirse, çocukla aralarındaki bağın güçlenmesini sağlayacaktır.[5]

1.9. Sosyal Bilişsel Kuram (Sosyal Öğrenme Kuramı Bandura)

Sosyal Öğrenme Kuramı, Albert Bandura tarafından geliştirilmiş, davranışçı kuramla bilişsel kuram arasında yer almaktadır. Albert Bandura, birey bir şeyi doğrudan öğrenmek yerine, başkalarının deneyimlerinden yola çıkarak, gözlem yapark

[5] Hazırlayan: Ruh Sağlığı ve Sosyal Hastalıklar Şubesi, "Televizyon ve Çocuk", bsm.gov.tr, Bursa Sağlık Müdürlüğü, [tarihsiz].

öğrenebileceğini savunmaktadır. Buradan hareketle çocukların, gözlemledikleri ve model aldıkları davranışları yapmaktadırlar. Eğer bu davranışlar pekiştirilirse davranışı kendi hayatına aktardığını, cezalandırılan davranışları ise yapılmadığı vurgulanmıştır. (Selçuk, 2000, s.154).

1.9.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Birlikte etkileşim içerisinde olan birey, çoğu zaman birlikte olduğu bireylerle benzer davranışlar sergilemektedirler. Günlük yaşam içerisinde bezer davranışlar sergileyen bireylerin oluşturduğu öğrenmeler, onların zihinsel süreçlerinin etkisi altındadır (Aydın ve ark., 2005). Miller ve Dolard taklidin bir alışkanlık halini alabileceğini belirtirken, Bandura ise, gözlem yoluyla öğrenme sürecini edimsel koşullanma yerine bilişsel bir süreç olarak değerlendirmiştir (Deniz, 2007).

İnsanların günlük hayatlarındaki öğrenmeleri bilinçli olsun veya olmasın gözlem yoluyla gerçekleştiğini söylenir. Skinner, gözlem yolu ile öğrenmede modelin davranışının gözlemci için ayırt edici uyaran fonksiyonu gördüğünü; modeli gözleyen bireyin kendi davranışını da modelinkine uydurma çabası içerisinde olduğunu ifade eder. Skinner'a göre pekiştirme ile sonuçlanan modelin davranışı, gözleyen kişi için yapılan taklit davranışı da ayırt edici edimdir (Senemoğlu ve ark., 2005: 218).

Bandura, gözleyerek öğrenmenin sadece kişinin davranışlarını gözlemleyerek taklit ve tekrarlama olarak değil, çevredeki olayları bilişsel olarak değerlendirme ile kazanılan bilgi süreci olarak görmektedir (Bacanlı ve ark., 2000).

1.9.2. Sosyal Öğrenme Kuramının Dayandığı İlkeler

Bandura'nın geliştirdiği Sosyal Öğrenme Kuramının dayandığı temel ilkeleri 6 başlık altında toplanmıştır. Bunlar;

1. Karşılıklı Belirleyicilik: Bandura'ya göre; davranış ve çevresel faktörler karşılıklı etkilenmekte ve bireyin bir sonraki adımda oluşturacağı davranışlarını etkilemektedir.

2. Sembolleştirme Kapasitesi: Gelecek için geçerli olan geçmiş yaşantıların aktör ya da sembolleri hatırlamaktadır. Henüz gerçekleşmemiş olan gerçekler zihinde sembolik olarak yapılır, test edilir.

3. Öngörü Kapasitesi: Hedef belirleme ve plan yapabilme durumu gelecekle ilgili tahminde bulunmayı etkilemektedir.

4. Dolaylı Öğrenme Kapasitesi: Başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek, akılda tutarak pek çok şey öğrenme durumudur.

5. Öz Düzenleme Kapasitesi: Kendi yetenek ve kapasitesinin düşünme durumudur.

6. Öz Yeterlilik Kapasitesi: Kendisiyle ilgili durumların sonuçlarına göre yargıda bulunması, görüş geliştirmesidir (Deniz, 2007: 329).

1.9.3. Gözlem Yoluyla (Model Alarak) Öğrenme

Gözlem yoluyla öğrenmede insan pek çok şeyi diğer bireylerin davranışlarını gözleyerek öğrenebilir. Bandura'nın bütün çalışmalarda öğrenen kişi gözlemci, uyarıcı ise, model kişinin davranışlarıdır (Koç ve ark., 2009).

Modelin özellikleri, özelliklerimize ne kadar yakınsa davranışlarını benimsememiz o kadar çabuk olur. Bandura, gözlem yoluyla öğrenmenin 4 aşamasından söz etmektedir.

1. **Dikkat süreci:** Bireyin ilgi, gereksinim ve amaçları, önceden aldığı pekiştirici ve modele duyulan hayranlık bu süreci etkileyen faktörlerdir.
2. **Hatırda tutma:** Model alarak öğrenilen bilgiden yaralanabilmek için, gözlemcinin modelin davranışlarını hatırlaması gerekmektedir. Gözlenen bilgiler sembolleştirilip kodlanarak bellekte saklanmalıdır.
3. **Davranışı meydana getirme süreci:** Öğrenilenlerin uygulamaya dönüştürme sürecidir.
4. **Motivasyon süreci:** Bu süreçte öğrenilen davranışların performansa dönüştürülmesi sağlayan bir süreçtir (Deniz, 2007: 330-331-332).

Çocuk, öğrenme sürecinde çevresindeki kişi ve olayları gözlemler. Burada diğer öğrenmelerden farklı olarak yapılan davranışlar uzun bir gözleme tabi tutulur, direkt olarak alınmaz (Öztürk, 2005).

Gözlemler sonucunda davranışın sonucundaki pekiştirici durum olumlu ise davranış yapılır, gözlemlenen davranış sonunda ceza var ise davranış gözlemci tarafından yapılmaz. Gözlemci için modelin özellikleri önemlidir. Gözlenen modelin tanınan, güçlü, saygın, etrafı tarafından hoşlanılan… vb özelliklere sahip olması sonucunda davranışları

model alınır. Özellikle okul öncesi ve ilkokul çağındaki çocukların gözünde saygın bir yere sahip olan anne-baba ve öğretmenler kendilerini iyi birer model olarak, çocuklara pek çok istendik davranışlar kazandırabilirler (Kök ve ark., 2009).

1.9.4. Sosyal Öğrenme Kuramına Göre Televizyonun Çocuğun Davranışlarına Etkisinin Değerlendirilmesi

İlk çocukluk döneminden itibaren çocuklar, oyunlarında kendilerine model olarak seçtikleri, televizyonda izledikleri film veya dizilerdeki kahramanları özelliklerini kendileriyle özdeşleştirerek yansıtırlar. Bu kahramanların kullandıkları kelimeleri, yaptıkları davranışları oyunlarında kullanırlar. Henüz gelişim özellikleri doğrultusunda izlenilen programlardaki gerçekle-hayal ürünü ögeleri ayıramadıkları için kahramanların çeşitli davranışlarıyla, çocukların saldırganlık dürtüleri harekete geçebilir. Bu nedenler olumsuz uyaranları içeren bir televizyon filmi çocuğu saldırganlığa iten çeşitli etkenlerden biri olabilir (Yavuzer, 2005).

Bandura (1969), sosyal öğrenme kuramını açıklarken, bireyin, çevresinde bulunan canlı ya da simgesel modellerin davranışlarını gözlemlediğini ve gözle bir tepki de bulunmadan önce davranışları bilişsel olarak öğrendiğini belirtmiştir. Bu öğrenmede görsel ve sözel temsilsel aracılar önemli yer tutar. Görsel aracıda, birey modelin karşısında olduğu zaman modelin davranışı gözlemci için bir güdü oluşturabilmekte ve daha önce zihinde var olan tepkileri ortaya çıkarmaktadır (akt. Öztürk, 2005).

Çocuklara baktığımızda, ekranda verilen mesajlara başta tepki vermeyerek beyinlerinde depolarlar. Olaylara tepki vermeyi zihinsel olarak öğrendikten sonra gösterirler ve televizyondan öğrendikleri mesajları kendilerine model edinir, dolaylı olarak model aldıkları davranışları bir durum karşısında açığa çıkarırlar (Öztürk, 2005).

Bandura'nın (1973), saldırganlığın öğrenilen bir davranış olduğunu gösteren deneyinde, bu davranışın aile veya çevre tarafından pekiştirilip desteklenirse kalıcı hale geldiği vurgulanmıştır (akt. Peri, 1997). Televizyon, çocukların gelişimleri üzerinde anlamlı bir etkisi oluşturmaktadır. Çocuklara taklit edebilecekleri iyi ve kötü modeller sunarak çok fazla miktarda bilgi sağlamaktadır. Çok fazla televizyon izleyen çocuklar, bazı üretici ve yararlı şeyler yapmak için daha az zaman harcarlar, istenmeyen davranışları öğrenebilirler ve pek çok programdan olumsuz şekilde etkilenebilirler (Morris, 2002).

BÖLÜM 2. YÖNTEM

Bu bölümünde, araştırmanın modeli, evren ve örneklemi, kullanılan veri toplama araçları ile toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistikî teknikler hakkında bilgi sunulmuştur.

1.10. Araştırma Modeli

Araştırma nicel bir araştırmadır. İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıkları ile sosyal duygusal uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi betimlemeyi amaçlayan bu araştırma, tarama modelindedir. Tarama modeli; geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2010, s.77).

1.11. Evren ve Örneklem

Araştırma önerisinin evrenini, İstanbul İlinin Anadolu yakasındaki devlet okulları ve özel okulların birinci sınıflarında eğitim gören tüm öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemi ise, İstanbul İli Anadolu yakasında, farklı sosyo-ekonomik düzeyleri temsil edecek nitelikte Maltepe, Pendik ve Kadıköy ilçelerinin her birinden bir özel ve üç devlet olmak üzere toplam 12 ilköğretim okulunda eğitim gören birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Belirlenen ilköğretim okullarının birinci sınıflarından 1/B ve 1/C şubeleri seçilerek toplam 24 birinci sınıf öğrencisi araştırmanın örneklemini meydana getirmiştir. Örneklem grubuna ilişkin kişisel bilgiler aşağıda, Tablo 2.1'de özetlenmiştir.

Tablo 0.1 Araştırma örneklemini oluşturan birinci sınıf öğrencilerinin kişisel bilgilerine ilişkin dağılım (N=480)

Değişken	Grup	*f*	%
Okul türü	Devlet Okulu	376	78,3
	Özel Okul	104	21,7
Cinsiyet	Kız	244	50,8
	Erkek	236	49,2
Okul öncesi eğitim	Evet	113	23,5
	Hayır	367	76,5
Çocuğa yakınlık	Anne	395	82,3
	Baba	77	16,0
	Diğer	8	1,7
Annenin eğitim durumu	Okur-yazar değil	6	1,3
	İlköğretim	164	34,2
	Ortaöğretim (Lise)	156	32,5
	Üniversite	133	27,7
	Diğer	21	4,4
Babanın eğitim durumu	Okur-yazar değil	1	0,2
	İlköğretim	121	25,2
	Ortaöğretim (Lise)	166	34,6
	Üniversite	163	34,0
	Diğer	29	6,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %78,3'ü devlet ve %21,7'si özel bir okulda eğitim görmektedir. Kız öğrenciler örneklemin %50,8'ini, erkekler ise %49,2'sini meydana getirmektedir. Öğrencilerin büyük kısmı okul öncesi eğitim almamıştır (%76,5). Araştırmaya katılan velilerin %82,3'ü öğrencinin annesi, %16,0'sı babası ve %1,7'si başka bir yakınıdır. Öğrenci anne ve babalarının eğitim düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında, ilköğretim ile üniversite arasında dengeli olduğu görülmektedir. Annelerin %34,2'si, babaların %25,2'si ilköğretim, annelerin %32,5'i ve babaların %34,6'sı ortaöğretim, annelerin %27,7'si ve babaların %34,0'ü üniversite mezunudur. Okur-yazar olmayan anneler örneklemin %1,3'ünü, babalar ise %0,2'sini oluşturmaktadır.

1.12. Veri Toplama Araçları

Araştırmada üç ölçme aracı kullanılmıştır:

1) Kişisel Bilgiler Formu
2) Televizyon İzleme Alışkanlıkları Anketi
3) Marmara Sosyal ve Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU)

1.12.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formunda, öğrencilerin eğitim-öğretim gördükleri kurumun türü (devlet/özel), cinsiyeti, okul öncesi eğitim alıp almadıkları, araştırmaya katılan velinin öğrenciye yakınlığı ve anne-babanın eğitim durumu araştırılmıştır.

1.12.2. Televizyon İzleme Alışkanlıkları Anketi

Araştırmacı tarafından geliştirilen Televizyon İzleme Alışkanlıkları Anketi iki bölüm ve toplam 21 sorudan oluşmaktadır. Bu anketin soruları, öğrencilerin velileri tarafından birinci sınıfa giden çocukları düşünülerek cevaplandırılmaktadır. Anketin birinci bölümünde yer alan 14 soru çocuğun televizyon izleme davranışı hakkında, ikinci bölümde yer alan 7 soru ise ebeveynin çocuğun televizyon izleme davranışıyla ilgili yaklaşımını saptamak için düzenlenmiştir.

1.12.3. Marmara Sosyal ve Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU)

Araştırmada öğrencilerin sosyal ve duygusal uyum düzeylerini araştırmak üzere Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünce geliştirilen Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği kullanılmıştır. 2002-2003 öğretim yılında geliştirilen MASDU için yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmasına 270 kız ve 297 erkek çocuk olmak üzere toplam 567 öğrenci katılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.83, $p < .01$ gibi oldukça yüksek bir değer olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçek 36 kişilik bir öğrenci grubuna 2 hafta ara ile iki kez uygulanarak, elde edilen verilerle test-tekrar test analizi sonucunda korelasyon değeri oldukça yüksek tespit edilmiştir ($r = .89$, $p < .01$) (Güven ve diğerleri, 2004).

MASDU-Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği, altı alt boyuttan oluşmaktadır.

Bunlar;

1) Akranlarla Etkileşim,
2) Sosyal Duruma Uygun Tepki Gösterme,
3) Kişisel Doyumu Erteleme,
4) Sosyal Yaşamın Gereklerine Uygun Davranma,
5) Sosyal Çevreye Pozitif Yaklaşım,
6) Olumsuz Sosyal Durumlara Uygun Tepki Verme

Likert tipi olan ölçekte öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerini belirlemek amacıyla öğretmenlerin gözlemlerine dayanarak cevapladıkları 36 soru yer almaktadır. Ölçekte, 'Hiçbir zaman', 'Bazen' ve 'Her zaman' olmak üzere üçlü derecelendirme kullanılmaktadır (Güven ve diğerleri, 2004).

1.13. Verilerin Analizi

Öğrencilerin, Kişisel Bilgi Formu, Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği ve Televizyon İzleme Alışkanlıkları Anketi ile toplanan verilerin tümü, SPSS for Windows 17.0 paket programı ile çözümlemeye tabi tutulmuştur.

Anket ile toplanan verilerin çözümüne geçilmeden önce, verilerin belirlenen sınırlar içinde olup olmadığı, hatalar barındırıp barındırmadığı kontrol edilmiştir.

1) Öğrencilerin kişisel özelliklerini özetlemek amacıyla, okul türü, cinsiyet, okul öncesi eğitim alıp almama, velinin çocuğa yakınlığı ve anne-babanın eğitim durumu değişkenlerinin frekans dağılımları hesaplanmıştır.

2) Öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları ile ebeveynlerinin televizyon izlenmesine ilişkin yaklaşımlarını incelemek üzere hazırlanan sorulara verilen yanıtların frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları incelenmiştir.

3) Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerini araştırmak üzere, öğretmenlerin verdikleri puanların ortalaması ($\overline{X}$) ve standart sapma (*ss)* değerleri hesaplanmıştır.

4) Öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile sosyal duygusal uyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmak üzere *Pearson's momentler çarpım korelasyonu* tekniği kullanılmıştır.

5) Öğrencilerin, sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme alışkanlıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi *.05* olarak kabul edilmiştir. Anlamlılık değeri, *.05*'ten küçük ($p<.05$) bulunduğunda bağımsız değişkelerin grupları (kategorileri) arasındaki faklılıklar "anlamlı" olarak kabul edilmiş ve sonuçlar buna göre değerlendirilmiştir.

BÖLÜM 3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın konusu olan ilköğretim birinci sınıfına devam eden öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları, sosyal-duygusal uyum düzeyleri ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin incelenmesini araştırmak üzere Kişisel Bilgi Formu, Televizyon İzleme Alışkanlıkları Anketi ve Marmara Sosyal ve Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU) ile toplanan verilerin istatistiksel çözümlemeleri sonucunda elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

3.1 İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Televizyon İzleme ile İlgili Davranışlarına Dair Bulgular

Tablo 1: Öğrencilerin günlük ortalama televizyon izleme süresi

Değişken	N	Min.	Maks.	$\overline{X}$	ss
Günlük ortalama TV izleme süresi (dakika)	480	15	360	129,32	17,56

Araştırmaya katılan öğrencilerin günlük en az 15 ve en çok da 360 dakika (6 saat) televizyon seyrettikleri bulunmuştur. Öğrencilerin ortalama televizyon izleme süresi ise 129,32 ± 17,56 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 0.1 Öğrencilerin televizyon izleme zamanı

TV izleme zamanı	*f*	*%*
Sabah	71	14,8
Öğlen	7	1,5
Öğleden sonra	114	23,8
Akşam	288	60,0
Toplam	480	100,0

Öğrencilerin büyük kısmı (%60,0) televizyonu akşam saatlerinde izlemektedir. Sabah (%14,8) ve öğlen (%1,5) televizyon izleme oranları oldukça düşüktür. Araştırmaya katılan öğrencilerin genel olarak öğleden sonra ve akşam saatlerinde yoğun olarak televizyon izledikleri söylenebilir.

Tablo 0.2 Öğrencilerin birlikte televizyon izledikleri kişi(ler)

Kiminle birlikte	***f***	***%***
Tek başına	83	17,3
Anne ile	37	7,7
Baba ile	7	1,5
Kardeş ile	102	21,3
Aile ile	133	27,7
Değişiyor	118	24,6
Toplam	480	100,0

Tablo 3.3'den de görüleceği üzere araştırmaya katılan öğrencilerin en çok aile ile birlikte (%27,7) televizyon izledikleri görülmektedir. Öğrencilerin tek başına televizyon izleme oranının da yüksek olduğu görülmektedir (%17,3). Sadece anne ile televizyon izleme oranı %7,7 iken, baba ile televizyon izleme oranı en düşük oran olarak bulunmuştur (%1,5).

Tablo 0.3 Öğrencilerin televizyon izlemeye ara vermesi istendiğindeki davranışı

Ara verme durumunda	***f***	***%***
Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor	193	40,2
Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor	233	48,5
Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor	30	6,3
Diğer	24	5,0
Toplam	480	100,0

Öğrencilerin çok büyük kısmı televizyon izlemeye ara vermesi istendiğinde isteksiz davranmaktadır (%48,5). Öğrencilerin %40,2'si ise tekrar uyarıya gerek kalmadan televizyon izlemeye ara verebilmektedir. Son olarak, öğrencilerin %6,3'ü tekrar uyarılmalarına rağmen televizyon izlemeye ara vermemektedir.

Tablo 0.4 Öğrencilerin televizyon kapatıldığında tepkisi

TV kapatıldığında tepki	***f***	***%***
Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor	50	10,4
Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor	263	54,8
Tepki vermeden durumu kabulleniyor	152	31,7
Diğer	15	3,1
Toplam	480	100,0

Bir önceki tabloda incelenen ara verme durumu için öğrencilerin davranışları ile tutarlı bir şekilde, televizyon kapatıldığında öğrencilerin büyük kısmı (%54,8) bundan hoşlanmasa da abartılı bir tepki vermiyor. %31,7'si ise tepki vermeden durumu kabulleniyor. Ancak, öğrencilerin %10,4'ü televizyonun kapatılmasına öfkeleniyor ve hırçınlaşıyor.

Tablo 0.5 Öğrencilerin televizyon izlemeden geçirdiği gün durumu

TV izlemeden geçirilen gün	***f***	***%***
Evet	153	31,9
Bazen	154	32,1
Nadiren	173	36,0
Toplam	480	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %31,9'unun televizyon izlemediği günler olurken, %32,1'i bazen ve %36,0'sı nadiren televizyon izlemiyor.

Tablo 0.6 Öğrencilerin genel televizyon izleme davranışları

Genel TV izleme davranışı	***f***	***%***
Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz	234	48,8
Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz	97	20,2
Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz	116	24,2
Oldukça sorun olduğunu düşünüyoruz	25	5,2
Çok fazla sorun olduğunu düşünüyoruz	8	1,7
Toplam	480	100,0

Öğrencilerin velilerinin %48,8'i çocuklarının televizyon izleme davranışlarında herhangi bir sorun görmezken, %20,2'si çok az sorun olduğunu, %24,2'si biraz sorun olduğunu, %5,2'si oldukça sorun olduğunu ve %1,7'si çok fazla sorun olduğunu düşünmektedir.

Tablo 0.7 Öğrencilerin okul sonrası davranışları

Çocuk okuldan eve geldiğinde	***f***	***%***
Önce ödevlerini yapar, sonra TV izler	203	42,3
Önce TV izler, sonra ödevlerini yapar	176	36,7
Ödev yapma ile TV izleme arasında bir sıra yoktur	101	21,0
Toplam	480	100,0

Öğrencilerin yarısına yakını, %42,3 okul sonrası eve geldiklerinde önce ödevlerini yapıp daha sonra televizyon izlerken, %36,7'si önce televizyon izleyip sonra ödevlerini yapmakta ve %21,0 bunu bir sıraya göre yapmamaktadır.

Tablo 0.8 Öğrencilerin televizyon izledikten sonraki davranışları

TV izledikten sonra çocuğun davranışları	***f***	***%***
Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor	36	7,5
Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor	192	40,0
Pek etkilenmiyor	252	52,5
Toplam	480	100,0

Velilerin görüşlerine göre öğrencilerin sadece %7,5'i televizyonda izlediklerinden çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor. Öğrencilerin %40,0'ı bazen etkileniyor ancak abartılı davranışlar sergilemiyor ve %52,5'i pek etkilenmiyor.

Tablo 0.9 Öğrencilerin televizyon izlemeye bağlı olarak sergiledikleri davranışlar sergileme sıklıkları (N=480)

Duygu durumu		Var	Yok
Öfke ve hırçınlık	*f*	434	46
	%	90,4	9,6
Saldırganlık, vurma, zarar verme	*f*	465	15
	%	96,9	3,1
Hayal kurma	*f*	249	231
	%	51,9	48,1
Ağlama	*f*	454	26
	%	94,6	5,4
Diğer	*f*	353	127
	%	73,5	26,5

Araştırmaya katılan öğrencilerin %90,4'ünde öfke ve hırçınlık, %96,9'unda saldırganlık, vurma ve zarar verme, %51,9'unda hayal kurma, %94,6'sında ağlama ve %73,5'inde diğer davranış örüntüleri veliler tarafından sıklıkla gözlemlenmiştir.

Tablo 0.10 Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarına bağlı olarak değişen aile içi ilişkiler

TV izlemeye bağlı olarak aile içi ilişki	*f*	%
Herhangi bir değişiklik yok	302	62,9
Aile içi paylaşımlar azaldı	53	11,0
İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı	57	11,9
Olumlu yönde gelişti	45	9,4
Diğer	23	4,8
Toplam	480	100,0

Velilerin büyük kısmı, %62,9 ile öğrencinin televizyon izleme davranışına bağlı olarak aile içi ilişkilerde bir değişiklik olmadığını düşünmektedir. Velilerin %11,0 aile içi paylaşımları azaldığını, %11,9'u öğrencinin izlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladığını ve %9,4'ü ise olumlu bir etki gözlemlediğini belirtmiştir.

Tablo 0.11 Öğrencilerin televizyon programlarını izleme sıklıkları (N=480)

TV Programı		Hiç	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Sürekli
Yerli dizileri	*f*	214	114	119	26	7
	%	44,6	23,8	24,8	5,4	1,5
Yabancı diziler	*f*	406	51	18	5	0
	%	84,6	10,6	3,8	1,0	0,0
Haber programları	*f*	319	72	63	22	4
	%	66,5	15,0	13,1	4,6	0,8
Reklamlar	*f*	194	70	156	51	9
	%	40,4	14,6	32,5	10,6	1,9
Sinema filmleri	*f*	257	81	115	25	2
	%	53,5	16,9	24,0	5,2	0,4
Müzik-eğlence programları	*f*	219	93	118	37	13
	%	45,6	19,4	24,6	7,7	2,7
Yarışma programları	*f*	212	75	140	44	9
	%	44,2	15,6	29,2	9,2	1,9
Yerli filmler	*f*	297	73	82	24	4
	%	61,9	15,2	17,1	5,0	0,8
Yabancı filmler	*f*	347	64	54	13	2
	%	72,3	13,3	11,3	2,7	0,4
Çizgi filmler	*f*	15	10	52	222	181
	%	3,1	2,1	10,8	46,3	37,7
Çocuk dizisi	*f*	107	41	109	141	82
	%	22,3	8,5	22,7	29,4	17,1
Çocuk programları	*f*	97	33	113	154	83
	%	20,2	6,9	23,5	32,1	17,3
Belgeseller	*f*	160	84	155	54	27
	%	33,3	17,5	32,3	11,3	5,6
Spor programları	*f*	353	64	45	11	7
	%	73,5	13,3	9,4	2,3	1,5
Diğer	*f*	461	1	7	6	5
	%	96,0	0,2	1,5	1,3	1,0

Tablo 3.12'de araştırmaya dahil olan öğrencilerin izledikleri program türleri ve sıklıklarına ilişkin dağılımlar verilmiştir. Buna göre, öğrenciler en çok çizgi film (%46,3 'Çoğu zaman' ve %37,7 'Sürekli'), çocuk programları (%32,1 'Çoğu zaman' ve %17,3 'Sürekli') ve çocuk dizileri (%29,4 'Çoğu zaman' ve %17,1 'Sürekli') seyretmektedirler. En az ise yabancı diziler (%84,6 'Hiç'), Spor programları (%73,5 'Hiç') ve yabancı filmleri (%72,3 'Hiç') izlemektedirler.

Tablo 0.12 Öğrencilerin çizgi filmleri izleme sıklıkları (N=480)

Çizgi dizi		Hiç	Nadiren	Bazen	Çoğu zaman	Sürekli
Ben 10	*f*	251	44	73	72	40
	%	52,3	9,2	15,2	15,0	8,3
Wings Club	*f*	275	37	77	57	34
	%	57,3	7,7	16,0	11,9	7,1
Caillou Kayu	*f*	117	40	108	130	85
	%	24,4	8,3	22,5	27,1	17,7
Bakugan	*f*	288	42	58	55	37
	%	60,0	8,8	12,1	11,5	7,7
Sünger Bob	*f*	144	52	128	120	36
	%	30,0	10,8	26,7	25,0	7,5
Johny Bravo	*f*	295	59	78	30	18
	%	61,5	12,3	16,3	6,3	3,8
Müfettiş Gadget	*f*	262	61	95	38	24
	%	54,6	12,7	19,8	7,9	5,0
Tom ve Jerry	*f*	130	55	152	88	55
	%	27,1	11,5	31,7	18,3	11,5
Looney Tunes	*f*	341	36	56	36	11
	%	71,0	7,5	11,7	7,5	2,3
Örümcek Adam	*f*	329	45	46	43	17
	%	68,5	9,4	9,6	9,0	3,5
Batman	*f*	368	45	34	21	12
	%	76,7	9,4	7,1	4,4	2,5
Süpermen	*f*	359	53	31	21	16
	%	74,8	11,0	6,5	4,4	3,3
Diğer	*f*	323	3	23	61	70
	%	67,3	0,6	4,8	12,7	14,6

Öğrencilerin seyrettikleri çizgi dizilere bakıldığında en çok/sık Caillou'nun (%27,1 'Çoğu zaman' ve %17,7 'Sürekli'), Sünger Bob'un (%25,0 'Çoğu zaman' ve %7,5 'Sürekli') ve Tom ve Jerry'nin (%18,3 'Çoğu zaman' ve %11,5 'Sürekli') izlendiğini görüyoruz. En az ise Batman (%76,7 'Hiç'), Süpermen (%74,8 'Hiç') ve Looney Tunes (%71,0 'Hiç') izlendiği görülmektedir.

Tablo 0.13 Öğrencilerin televizyon izlemesinin okul ders başarısına etkisi

TV izlemenin okul ders başarısını etkilemesi	*f*	*%*
Herhangi bir etkisi yok	348	72,5
Başarısının düşmesine neden oldu	44	9,2
Başarısının artmasına neden oldu	12	2,5
Derslere göre farklı etki yaptı	32	6,7
Diğer	44	9,2
Toplam	480	100,0

Öğrenci velilerinin %72,5'i çocuklarının televizyon izlemesinin okul ders başarısına herhangi bir etkisi olmadığını düşünürken, %9,2'si başarısının düştüğünü, %2,5'i başarısının arttığını ve %6,7'si ise farklı derslere farklı etki ettiğini belirtmişlerdir.

3.2 İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Çocuğun Televizyon İzleme Alışkanlıklarına Yaklaşımlarına Dair Bulgular

Tablo 0.14 Ebeveynlerin televizyon izlenmesiyle ilgili kurallar hakkındaki bilgi durumu

TV izlenmesi ile ilgili kurallar bilgisi	*f*	*%*
Hiçbir bilgim/fikrim yok	21	4,4
Biraz bilgim var ama emin değilim	63	13,1
Genel olarak bilgim var	221	46,0
Yeterince bilgim var	169	35,2
Diğer	6	1,3
Toplam	480	100,0

Araştırmaya katılan ebeveynlerin büyük kısmı, %46,0 ile televizyon izlenmesiyle ilgili kurallar hakkında genel olarak bilgisi olduğunu söylemektedir. Ebeveynlerin %35,2'si ise televizyon izlenmesiyle ilgili kurallar hakkında yeterince bilgisi olduğunu ifade etmektedir. Bunun dışında, ebeveynlerin %4,4'ü televizyon izlenmesiyle ilgili kurallar hakkında hiçbir bilgisi/fikri olmadığını söylerken, %13,1'i ise biraz bilgisi olduğunu ama emin olmadığını ifade etmektedir.

Tablo 0.15 Ebeveynlerin televizyon izlenmesiyle ilgili kuralları uygulaması durumu

TV izleme ile ilgili kuralları uygulama	*f*	*%*
Hiçbir kural uygulamıyoruz	54	11,3
Anne-baba olarak ortak bir tutum sergilemiyoruz	41	8,5
Kurallar koyuyoruz, ancak kararlı bir şekilde uygulamıyoruz	113	23,5
Kurallar koyuyoruz ve kararlı bir şekilde uyguluyoruz	243	50,6
Diğer	29	6,0
Toplam	480	100,0

Ebeveynlerin %50,6'sı televizyon izlenmesi ile ilgili kuralları koyduklarını ve kararlı bir şekilde uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin %23,5'i ise televizyon izlenmesi ile ilgili kuralları koyduklarını ancak kararlı bir şekilde uygulamadıklarını, %11,3'ü hiçbir kural uygulamadıklarını ve %8,5'i ise televizyon izlenmesi ile ilgili kuralları konusunda anne-baba olarak ortak bir tutum sergilemediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 0.16 Evde televizyonun açık olduğu zaman

Ailece TV izleme süresi	*f*	*%*
Gece-gündüz açıktır	25	5,2
Geç saatlere kadar açıktır	25	5,2
Günün belirli saatleri açıktır	175	36,5
Günden güne değişebiliyor	224	46,7
Diğer	31	6,5
Toplam	480	100,0

Araştırmaya katılanların büyük kısmı, %46,7 ile televizyonun günden güne farklı zamanlarda/sürelerde açık olduğunu, %36,5'i günün belirli saatlerinde açık olduğunu, %5,2'si geç saatlere kadar açık olduğunu ve %5,2'si gece-gündüz (sürekli) açık olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 0.17 Televizyonda izlenecek programa karar verme

İzlenecek programa karar verme	*f*	*%*
Anne	112	23,3
Baba	87	18,1
Çocuklar	47	9,8
Aile büyükleri	128	26,7
Diğer	106	22,1
Toplam	480	100,0

Evde izlenecek programa karar verme konusunda çocukların söz hakkının oldukça düşük olduğu görülmektedir (%9,8). %90,0 oranında izlenecek programa anne (%23,3), baba (%18,1), aile büyükleri (%26,7) ve diğer kişiler (%22,1) karar vermektedir.

Tablo 0.18 Çocuk ile birlikte televizyonda izlenecek programa karar verme durumu

Programı çocuk ile seçme yolu	*f*	*%*
Çocuğun tercihine bırakma	80	16,7
Çocuğa seçenekler sunma	260	54,2
Önceden biz karar veririz	97	20,2
Diğer	43	9,0
Toplam	480	100,0

Araştırmaya katılan ebeveynlerin büyük kısmı (%54,2) izlenecek programa karar verme konusunda çocuğa seçenekler sunduklarını belirtmişlerdir. Ebeveynlerin %20,2'si izlenecek programa önceden kendilerinin karar verdiğini, %16,7'si ise çocuğun tercihine bıraktıklarını söylemişlerdir.

Tablo 0.19 Televizyon izlenirken çocuğa uygun olmayan program veya sahne çıkması durumunda uygulama

Uygun olmayan sahne/program	***f***	***%***
Bir süre TV kapatılır	22	4,6
Kanal değiştirilir	410	85,4
Çocuk odadan/salondan uzaklaştırılır	7	1,5
Herhangi bir şey yapılmaz	8	1,7
Diğer	33	6,9
Toplam	480	100,0

Ebeveynlerin çok büyük bir kısmı, %85,4 ile televizyon izlenirken çocuğa uygun olmayan program veya sahne çıkması durumunda kanalı değiştirdiklerini belirtmişlerdir. Ebeveynlerin %4,6'sı ise bir süre televizyonu kapattıklarını, %1,5'i çocuğu televizyonun bulunduğu yerden uzaklaştırdıklarını ve %1,7'si herhangi bir şey yapmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 0.20 Televizyon izleme ve buna bağlı sorunlarla ilgili bir uzmandan destek alma durumu

Destek alma	***f***	***%***
Hayır, almadık	468	97,5
Evet, aldık	12	2,5
Toplam	480	100,0

Ebeveynlerin %97,5'i televizyon izleme ve buna bağlı sorunlarla ilgili bir uzmandan destek/yardım almadıklarını, %2,5'i ise aldıklarını belirtmişlerdir.

3.3 İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal ve Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzleme Alışkanlıklarına Göre Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 0.21 Öğrencilerin Sosyal ve Duygusal Uyum Ölçeği maddelerine ilişkin puanlarının aritmetik ortalaması ve standart sapması (N=480)

Alt Boyut	N	Min.	Maks.	A. Ort.	ss
Akranlarla etkileşim	480	2	3	2,70	0,33
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	480	1	3	2,44	0,35
Kişisel doyumu erteleme	480	1	3	2,24	0,43
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	480	1	3	2,68	0,36
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	480	1	3	2,79	0,36
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	480	1	3	2,63	0,36

Araştırmaya katılan öğrencilerin Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeğinin 6 alt boyutuna ilişkin (öğretmenleri tarafından değerlendirmiş) hesaplanan ortalama puanları ve standart sapma değerleri Tablo 3.22'deki gibidir. 36 maddeden oluşan ölçek öğretmenler tarafından öğrencilerin sosyal ve duygusal uyum düzeyleri dikkate alınarak doldurulmuştur. Ölçeğin maddeleri için belirlenen puan aralığı ve seçenekler aşağıdaki gibidir. Ortalama puan 1,00'e yaklaştığında öğrencinin o konudaki uyum düzeyi zayıf/düşük, 3,00'a yaklaştığında ise güçlü/yüksek kabul edilmektedir (36 maddeye ilişkin ortalama puanlar EK-1'de verilmiştir).

Puan Aralığı	Seçenek
1,00 - 1,66	Hiçbir zaman
1,67 - 2,33	Bazen
2,34 - 3,00	Her zaman

Ortalama puanlar incelendiğinde öğrencilerin genel olarak uyum düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Öğretmen görüşlerine göre birinci sınıf öğrencileri en çok 'Sosyal çevreye pozitif yaklaşım' konusunda başarılıdırlar ($\overline{X}$ =2,79 ± 0,36). Bunu, $\overline{X}$ =2,70 ± 0,33 ile 'Akranlarla etkileşim', $\overline{X}$ =2,68 ± 0,36 ile 'Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma', $\overline{X}$ =2,63 ± 0,3 ile 'Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki gösterme' ve $\overline{X}$ =2,44 ± 0,35 ile 'Sosyal duruma uygun tepki gösterme' takip etmektedir.

Öğrencilerin en zayıf olduğu konu ise, öğretmen görüşlerine göre, $\overline{X}$ =2,24 ± 0,43 ile 'Kişisel doyumu erteleme' olmuştur.

Aşağıda, araştırmaya katılan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme alışkanlıklarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

3.3.1 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin zamana göre farklılaşması

Tablo 0.22 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerini ile günlük televizyon izleme süreleri arasındaki ilişkiye dair korelasyon testi (N=480)

Boyutlar		Günlük ortalama TV izleme süresi (dakika)
Akranlarla Etkileşim	*r*	-,393*
	p	0,014
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	*r*	-,541*
	p	0,017
Kişisel doyumu erteleme	*r*	-,713*
	p	0,003
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	*r*	-,601*
	p	0,005
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	*r*	-,338*
	p	0,021
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	*r*	-0,053
	p	0,248

**İlişki 0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Tablo 3.23'den görüleceği üzere, araştırmaya katılan öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile sosyal duygusal uyum ölçeğinin 5 alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Değişkenler arasında bulunan ilişkiler (korelasyonlar) aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilmiştir;

r	**İlişki**
0,00-0,25	Çok Zayıf
0,26-0,49	Zayıf
0,50-0,69	Orta
0,70-0,89	Yüksek
0,90-1,00	Çok Yüksek (Kalaycı, 2006, s.116)

Öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile akranlarla etkileşim düzeyleri arasında negatif yönde, anlamlı ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur (r=-,393 ve p<0,05). Buna göre öğrencilerin televizyon izleme süreleri uzadıkça akranlarla etkileşim düzeyleri düşmektedir (olumsuz etkilenmektedir) (veya tersi).

Öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında da negatif yönde, anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur (r=-,541 ve p<0,05). Buna göre öğrencilerin televizyon izleme süreleri uzadıkça sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri düşmektedir (olumsuz etkilenmektedir) (veya tersi).

Öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile kişisel doyumu erteleme düzeyleri arasında da negatif yönde, anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur (r=-,713 ve p<0,05). Buna göre öğrencilerin televizyon izleme süreleri uzadıkça kişisel doyumu erteleme düzeyleri düşmektedir (olumsuz etkilenmektedir) (veya tersi).

Öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında da negatif yönde, anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur (r=-,601 ve p<0,05). Buna göre öğrencilerin televizyon izleme süreleri uzadıkça sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri düşmektedir (olumsuz etkilenmektedir) (veya tersi).

Ve son olarak, öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında da negatif yönde, anlamlı ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur (r=-,338 ve p<0,05). Buna göre öğrencilerin televizyon izleme süreleri uzadıkça sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri düşmektedir (olumsuz etkilenmektedir) (veya tersi).

3.3.2 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme zamanına göre farklılaşması

Tablo 0.23 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme zamanına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	Zaman	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Sabah-Öğlen (1)	78	2,62	0,33	4,71	0,011*	1,2 ile 3
	Öğleden sonra (2)	114	2,55	0,37			
	Akşam (3)	288	2,92	0,32			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Sabah-Öğlen (1)	78	2,32	0,34	4,99	0,006*	1,2 ile 3
	Öğleden sonra (2)	114	2,27	0,37			
	Akşam (3)	288	2,66	0,35			
Kişisel doyumu erteleme	Sabah-Öğlen (1)	78	2,24	0,44	0,09	0,912	-
	Öğleden sonra (2)	114	2,23	0,42			
	Akşam (3)	288	2,25	0,42			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Sabah-Öğlen (1)	78	2,56	0,32	4,27	0,022*	1 ile 3
	Öğleden sonra (2)	114	2,64	0,35			
	Akşam (3)	288	2,84	0,37			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Sabah-Öğlen (1)	78	2,74	0,34	4,65	0,014*	1,2 ile 3
	Öğleden sonra (2)	114	2,69	0,38			
	Akşam (3)	288	2,91	0,35			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Sabah-Öğlen (1)	78	2,53	0,31	6,08	0,000**	1,2 ile 3
	Öğleden sonra (2)	114	2,51	0,34			
	Akşam (3)	288	2,89	0,38			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır. **Fark ,001 düzeyinde anlamlıdır.*

Araştırmaya katılan öğrencilerin televizyon izleme zamanlarına bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı ANOVA ile incelenmiş ve yukarıda, Tablo 2.24'den de görüleceği üzere, 5 alt boyut için anlamlı bir

farklılaşma olduğu bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme zamanlarının akranlarla etkileşim düzeylerinde farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur (*F=4,71 ve p<0,05*). Scheffe anlamlı farklar testine göre (Ek-2); Sabah-öğlen ve öğleden sonra televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1-2) ile akşam televizyon izleyen öğrencilerin (Grup 3) akranlarla etkileşim düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, akşam televizyon izleyen öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin, sabah-öğlen ve öğleden sonra televizyon izleyen öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Sabah\text{-}öğlen}=2,62;\ \overline{X}_{Öğleden\ sonra}=2,55$ ve $\overline{X}_{Akşam}=2,92$).

Öğrencilerin televizyon izleme zamanlarının sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur (*F=4,99 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; yine sabah-öğlen ve öğleden sonra televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1-2) ile akşam televizyon izleyen öğrencilerin (Grup 3) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, akşam televizyon izleyen öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin diğer gruplardaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır ($\overline{X}_{Sabah\text{-}öğlen}=2,32;\ \overline{X}_{Öğleden\ sonra}=2,27$ ve $\overline{X}_{Akşam}=2,66$).

Öğrencilerin televizyon izleme zamanlarının sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur (*F=4,27 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; sabah-öğlen televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile akşam televizyon izleyen öğrencilerin (Grup 3) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, akşam televizyon izleyen öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır ($\overline{X}_{Sabah\text{-}öğlen}=2,56$ ve $\overline{X}_{Akşam}=2,84$).

Öğrencilerin televizyon izleme zamanlarının sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde de farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur (*F=4,65 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; sabah-öğlen ve öğleden sonra televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1-2) ile

akşam televizyon izleyen öğrencilerin (Grup 3) sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, akşam televizyon izleyen öğrencilerin sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin diğer gruplardaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır ($\overline{X}_{Sabah\text{-}öğlen}=2,74;\ \overline{X}_{Öğleden\ sonra}=2,69$ *ve* $\overline{X}_{Akşam}=2,91$).

Ve son olarak, öğrencilerin televizyon izleme zamanlarının olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde de farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur (*F=6,08 ve p<0,001*). Scheffe testine göre; sabah-öğlen ve öğleden sonra televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1-2) ile akşam televizyon izleyen öğrencilerin (Grup 3) olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, akşam televizyon izleyen öğrencilerin olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinin diğer gruplardaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Sabah\text{-}öğlen}=2,53;\ \overline{X}_{Öğleden\ sonra}=2,51$ *ve* $\overline{X}_{Akşam}=2,89$).

3.3.3 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonu birlikte izlediği kişiye göre farklılaşması

Tablo 0.24 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonu birlikte izlediği kişiye göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	Kişiler	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Tek başına (1)	83	2,49	0,37	4,79	0,007*	1 ile 2, 3, 4
	Anne veya baba ile (2)	44	2,82	0,28			
	Kardeş ile (3)	102	2,69	0,36			
	Aile ile (4)	133	2,75	0,33			
	Değişiyor (5)	118	2,58	0,30			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Tek başına (1)	83	2,31	0,36	5,48	0,002*	1 ile 2, 3, 4
	Anne veya baba ile (2)	44	2,55	0,32			
	Kardeş ile (3)	102	2,49	0,37			
	Aile ile (4)	133	2,52	0,35			
	Değişiyor (5)	118	2,41	0,34			
Kişisel doyumu erteleme	Tek başına (1)	83	2,02	0,40	4,84	0,004*	1 ile 2, 3, 4
	Anne veya baba ile (2)	44	2,29	0,41			
	Kardeş ile (3)	102	2,31	0,42			
	Aile ile (4)	133	2,39	0,42			
	Değişiyor (5)	118	2,16	0,45			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Tek başına (1)	83	2,48	0,40	4,75	0,007*	1 ile 2, 3, 4
	Anne veya baba ile (2)	44	2,88	0,28			
	Kardeş ile (3)	102	2,74	0,36			
	Aile ile (4)	133	2,78	0,35			
	Değişiyor (5)	118	2,57	0,35			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Tek başına (1)	83	2,63	0,36	5,18	0,003*	1 ile 2, 3, 4
	Anne veya baba ile (2)	44	2,93	0,31			
	Kardeş ile (3)	102	2,82	0,41			
	Aile ile (4)	133	2,92	0,31			
	Değişiyor (5)	118	2,71	0,37			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Tek başına (1)	83	2,62	0,40	0,27	0,895	-
	Anne veya baba ile (2)	44	2,67	0,31			
	Kardeş ile (3)	102	2,62	0,39			
	Aile ile (4)	133	2,62	0,31			
	Değişiyor (5)	118	2,65	0,37			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyonu birlikte izlediği kişiye bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı ANOVA ile incelenmiş ve Tablo 2.25'den de görüleceği üzere, 5 alt boyut için anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyonu birlikte izlediği kişiye bağlı olarak akranlarla etkileşim

düzeylerinde farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,79 ve p<0,05*). Scheffe anlamlı farklar testine göre (Ek-2); tek başına televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu anne-baba, kardeş veya aile ile izleyen öğrencilerin (Grup 2-3-4) akranlarla etkileşim düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, tek başına televizyon izleyen öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin, diğer öğrencilerden daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Tek\ başına}=2,49;\ \overline{X}_{Anne\text{-}baba\ ile}=2,82;\ \overline{X}_{Kardeş\ ile}=2,69$ *ve* $\overline{X}_{Aile\ ile}=2,75$).

Öğrencilerin televizyonu birlikte izlediği kişiye bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=5,48 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; tek başına televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu anne-baba, kardeş veya aile ile izleyen öğrencilerin (Grup 2-3-4) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, tek başına televizyon izleyen öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin, diğer öğrencilerden daha düşük olduğu anlaşılmaktadır ($\overline{X}_{Tek\ başına}=2,31;\ \overline{X}_{Anne\text{-}baba\ ile}=2,55;\ \overline{X}_{Kardeş\ ile}=2,49$ *ve* $\overline{X}_{Aile\ ile}=2,52$).

Öğrencilerin televizyonu birlikte izlediği kişiye bağlı olarak kişisel doyumu erteleme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,84 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; tek başına televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu anne-baba, kardeş veya aile ile izleyen öğrencilerin (Grup 2-3-4) kişisel doyumu erteleme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, tek başına televizyon izleyen öğrencilerin kişisel doyumu erteleme düzeylerinin, diğer öğrencilerden daha düşük olduğu anlaşılmaktadır ($\overline{X}_{Tek\ başına}=2,02;\ \overline{X}_{Anne\text{-}baba\ ile}=2,29;\ \overline{X}_{Kardeş\ ile}=2,31$ *ve* $\overline{X}_{Aile\ ile}=2,39$).

Öğrencilerin televizyonu birlikte izlediği kişiye bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,75 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; tek başına televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu anne-baba, kardeş veya aile ile izleyen öğrencilerin (Grup 2-3-4) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama

puanlara bakıldığında, tek başına televizyon izleyen öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin, diğer öğrencilerden daha düşük olduğu anlaşılmaktadır ($\overline{X}_{Tek\ başına}=2,48;\ \overline{X}_{Anne\text{-}baba\ ile}=2,88;\ \overline{X}_{Kardeş\ ile}=2,74$ *ve* $\overline{X}_{Aile\ ile}=2,78$).

Son olarak, öğrencilerin televizyonu birlikte izlediği kişiye bağlı olarak sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=5,18 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; tek başına televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu anne-baba, kardeş veya aile ile izleyen öğrencilerin (Grup 2-3-4) sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, tek başına televizyon izleyen öğrencilerin sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır ($\overline{X}_{Tek\ başına}=2,63;\ \overline{X}_{Anne\text{-}baba\ ile}=2,93;\ \overline{X}_{Kardeş\ ile}=2,82$ *ve* $\overline{X}_{Aile\ ile}=2,92$).

3.3.4 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye ara vermesi için uyarıldığındaki duruma göre farklılaşması

Tablo 0.25 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonu izlemeye ara vermesi için uyarıldığındaki duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	Ara verme	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Ara verebiliyor (1)	193	2,73	0,33	0,87	0,459	-
	İsteksiz ara veriyor (2)	233	2,69	0,35			
	Ara vermiyor (3)	30	2,63	0,30			
	Diğer (4)	24	2,73	0,26			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Ara verebiliyor (1)	193	2,41	0,36	0,88	0,452	-
	İsteksiz ara veriyor (2)	233	2,45	0,35			
	Ara vermiyor (3)	30	2,44	0,33			
	Diğer (4)	24	2,52	0,36			
Kişisel doyumu erteleme	Ara verebiliyor (1)	193	2,30	0,43	3,40	0,018*	3 ile 1, 2
	İsteksiz ara veriyor (2)	233	2,23	0,42			
	Ara vermiyor (3)	30	2,07	0,43			
	Diğer (4)	24	2,13	0,42			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Ara verebiliyor (1)	193	2,79	0,34	3,82	0,013*	3 ile 1, 2
	İsteksiz ara veriyor (2)	233	2,76	0,37			
	Ara vermiyor (3)	30	2,52	0,44			
	Diğer (4)	24	2,66	0,26			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Ara verebiliyor (1)	193	2,79	0,38	0,06	0,979	-
	İsteksiz ara veriyor (2)	233	2,79	0,34			
	Ara vermiyor (3)	30	2,78	0,36			
	Diğer (4)	24	2,82	0,30			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Ara verebiliyor (1)	193	2,65	0,35	3,86	0,010*	3 ile 1, 2, 4
	İsteksiz ara veriyor (2)	233	2,64	0,35			
	Ara vermiyor (3)	30	2,42	0,43			
	Diğer (4)	24	2,67	0,35			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyon izlemeye ara vermesi uyarısına karşı tepkisine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı ANOVA ile incelenmiş ve Tablo 2.26'dan da görüleceği üzere, 3 alt boyut için anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izlemeye ara vermesi uyarısına karşı tepkisine bağlı olarak kişisel doyumu erteleme düzeylerinde farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=3,40 ve p<0,05*). Scheffe anlamlı farklar testine göre (Ek-2); televizyon izlemeye ara veremeyen

(Grup 3) ile ara verebilen ve isteksiz ama ara verebilen öğrencilerin (Grup 1-2) kişisel doyumu erteleme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemeye uyarılmasına rağmen ara vermeyen öğrencilerin kişisel doyumu erteleme düzeyleri daha düşüktür ($\overline{X}_{Ara\ verebiliyor}=2,30;\ \overline{X}_{İsteksiz\ ara\ veriyor}=2,23$ ve $\overline{X}_{Ara\ vermiyor}=2,07$).

Öğrencilerin televizyon izlemeye ara vermesi uyarısına karşı tepkisine bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($F=3,82$ ve $p<0,05$). Scheffe testine göre; televizyon izlemeye ara veremeyen (Grup 3) ile ara verebilen ve isteksiz ama ara verebilen öğrencilerin (Grup 1-2) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemeye uyarılmasına rağmen ara vermeyen öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri daha düşüktür ($\overline{X}_{Ara\ verebiliyor}=2,79;\ \overline{X}_{İsteksiz\ ara\ veriyor}=2,76$ ve $\overline{X}_{Ara\ vermiyor}=2,52$).

Son olarak, öğrencilerin televizyon izlemeye ara vermesi uyarısına karşı tepkisine bağlı olarak olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($F=3,86$ ve $p<0,05$). Scheffe testine göre; televizyon izlemeye ara veremeyen (Grup 3) ile ara verebilen, isteksiz ama ara verebilen ve diğer öğrencilerin (Grup 1-2-4) olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemeye uyarılmasına rağmen ara vermeyen öğrencilerin olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeyleri daha düşüktür ($\overline{X}_{Ara\ verebiliyor}=2,65;\ \overline{X}_{İsteksiz\ ara\ veriyor}=2,64;\ \overline{X}_{Ara\ vermiyor}=2,42$ ve $\overline{X}_{Diğer}=2,67$).

3.3.5 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonun kapatılması sonrası tepkiye göre farklılaşması

Tablo 0.26 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonun kapatılması sonrası tepkiye göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	Tepki	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	50	2,48	0,37	4,04	0,009*	1 ile 2, 3
	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	263	2,84	0,34			
	Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	152	2,85	0,30			
	Diğer (4)	15	2,60	0,33			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	50	2,42	0,34	0,16	0,925	-
	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	263	2,43	0,35			
	Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	152	2,45	0,37			
	Diğer (4)	15	2,41	0,25			
Kişisel doyumu erteleme	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	50	2,24	0,43	0,36	0,785	-
	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	263	2,23	0,45			
	Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	152	2,27	0,39			
	Diğer (4)	15	2,17	0,36			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	50	2,46	0,47	3,81	0,010*	1 ile 2, 3
	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	263	2,76	0,35			
	Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	152	2,82	0,31			
	Diğer (4)	15	2,64	0,33			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	50	2,72	0,40	0,87	0,456	-
	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	263	2,79	0,36			
	Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	152	2,81	0,35			
	Diğer (4)	15	2,82	0,31			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	50	2,61	0,40	0,79	0,500	-
	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	263	2,62	0,36			
	Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	152	2,64	0,34			
	Diğer (4)	15	2,76	0,34			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyonun kapatılması durumundaki tepkisine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı ANOVA ile incelenmiş ve Tablo 2.27'den görüleceği üzere, 2 alt boyut için anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyonun kapatılmasına karşı verdikleri tepkiye bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,04 ve p<0,05*). Scheffe anlamlı farklar testine göre (Ek-2); televizyon kapatıldığında

hırçınlaşan ve öfkelenen öğrenciler (Grup 1) ile hoşlanmayan ama abartılı tepki vermeyen ve tepki vermeden durumu kabullenen öğrencilerin (Grup 2-3) akranlarıyla etkileşim düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon kapatıldığında hırçınlaşan ve öfkelenen öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Hırçınlaşıyor,\ öfkeleniyor}=2,48;\ \overline{X}_{Hoşlanmıyor\ ama\ abartılı\ tepki\ vermiyor}=2,84$ ve $\overline{X}_{Tepki\ vermeden\ kabulleniyor}=2,85$).

Öğrencilerin televizyonun kapatılmasına karşı verdikleri tepkiye bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($F=3,81$ ve $p<0,05$). Scheffe testine göre; televizyon kapatıldığında hırçınlaşan ve öfkelenen öğrenciler (Grup 1) ile hoşlanmayan ama abartılı tepki vermeyen ve tepki vermeden durumu kabullenen öğrencilerin (Grup 2-3) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon kapatıldığında hırçınlaşan ve öfkelenen öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri daha düşük olduğu anlaşılmaktadır ($\overline{X}_{Hırçınlaşıyor,\ öfkeleniyor}=2,46;\ \overline{X}_{Hoşlanmıyor\ ama\ abartılı\ tepki\ vermiyor}=2,76$ ve $\overline{X}_{Tepki\ vermeden\ kabulleniyor}=2,82$).

3.3.6 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonun izlenmediği gün olup olmamasına göre farklılaşması

Tablo 0.27 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyonun izlenmediği gün olup olmamasına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	TV'siz gün	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Evet (1)	153	2,90	0,33	4,19	0,008*	1 ile 2, 3
	Bazen (2)	154	2,60	0,36			
	Nadiren (3)	173	2,62	0,32			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Evet (1)	153	2,61	0,37	4,33	0,007*	1 ile 2, 3
	Bazen (2)	154	2,32	0,36			
	Nadiren (3)	173	2,37	0,33			
Kişisel doyumu erteleme	Evet (1)	153	2,41	0,45	4,58	0,003*	1 ile 2, 3
	Bazen (2)	154	2,16	0,41			
	Nadiren (3)	173	2,15	0,42			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Evet (1)	153	2,87	0,36	4,04	0,009*	1 ile 2, 3
	Bazen (2)	154	2,48	0,38			
	Nadiren (3)	173	2,50	0,34			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Evet (1)	153	2,94	0,33	4,77	0,002*	1 ile 3
	Bazen (2)	154	2,81	0,41			
	Nadiren (3)	173	2,64	0,33			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Evet (1)	153	2,62	0,36	0,21	0,808	-
	Bazen (2)	154	2,62	0,35			
	Nadiren (3)	173	2,65	0,37			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyonu izlemedikleri gün olup olmadığına bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı ANOVA ile incelenmiş ve Tablo 2.28'den de görüleceği üzere, 5 alt boyut için anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyonu izlemedikleri gün olup olmadığına bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,19 ve p<0,05*). Scheffe anlamlı farklar testine göre (Ek-2); televizyon izlemediği gün olan öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu bazen veya nadiren izlemediği gün olan öğrencilerin (Grup 2-3) akranlarla etkileşim düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara

bakıldığında, televizyon izlemediği gün olan öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin, diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,90;\ \overline{X}_{Bazen}=2,60$ *ve* $\overline{X}_{Nadiren}=2,62$).

Öğrencilerin televizyonu izlemedikleri gün olup olmadığına bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,33 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izlemediği gün olan öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu bazen veya nadiren izlemediği gün olan öğrencilerin (Grup 2-3) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemediği gün olan öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin, diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,61;\ \overline{X}_{Bazen}=2,32$ *ve* $\overline{X}_{Nadiren}=2,37$).

Öğrencilerin televizyonu izlemedikleri gün olup olmadığına bağlı olarak kişisel doyumu erteleme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,58 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izlemediği gün olan öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu bazen veya nadiren izlemediği gün olan öğrencilerin (Grup 2-3) kişisel doyumu erteleme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemediği gün olan öğrencilerin kişisel doyumu erteleme düzeylerinin, diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,41;\ \overline{X}_{Bazen}=2,16$ *ve* $\overline{X}_{Nadiren}=2,15$).

Öğrencilerin televizyonu izlemedikleri gün olup olmadığına bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,04 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izlemediği gün olan öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu bazen veya nadiren izlemediği gün olan öğrencilerin (Grup 2-3) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemediği gün olan öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin, diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır ($\overline{X}_{Evet}=2,87;\ \overline{X}_{Bazen}=2,48$ *ve* $\overline{X}_{Nadiren}=2,50$).

Son olarak, öğrencilerin televizyon izlemedikleri gün olup olmadığına bağlı

olarak sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,77 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izlemediği gün olan öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu nadiren izlemediği gün olan öğrencilerin (Grup 3) sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemediği gün olan öğrencilerin sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,94$ *ve* $\overline{X}_{Nadiren}=2,64$).

3.3.7 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme davranışının değerlendirilmesine göre farklılaşması

Tablo 0.28 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlenme davranışının değerlendirilmesine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	TV İzleme Dav. Değ.	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Sorun yok (1)	234	2,88	0,32	4,48	0,003*	1 ile 4
	Çok az sorun var (2)	97	2,72	0,31			
	Biraz sorun var (3)	116	2,66	0,37			
	Oldukça/Çok sorun var (4)	33	2,51	0,36			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Sorun yok (1)	234	2,54	0,35	4,06	4,010*	1,2 ile 4
	Çok az sorun var (2)	97	2,53	0,36			
	Biraz sorun var (3)	116	2,43	0,35			
	Oldukça/Çok sorun var (4)	33	2,22	0,38			
Kişisel doyumu erteleme	Sorun yok (1)	234	2,36	0,42	4,64	0,001*	1,2 ile 4
	Çok az sorun var (2)	97	2,39	0,45			
	Biraz sorun var (3)	116	2,20	0,42			
	Oldukça/Çok sorun var (4)	33	1,94	0,38			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Sorun yok (1)	234	2,79	0,35	3,89	0,014*	1,2 ile 4
	Çok az sorun var (2)	97	2,82	0,31			
	Biraz sorun var (3)	116	2,63	0,38			
	Oldukça/Çok sorun var (4)	33	2,46	0,43			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Sorun yok (1)	234	2,90	0,37	4,38	0,005*	1,2 ile 4
	Çok az sorun var (2)	97	2,92	0,31			
	Biraz sorun var (3)	116	2,77	0,36			
	Oldukça/Çok sorun var (4)	33	2,57	0,41			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Sorun yok (1)	234	2,62	0,36	1,51	0,212	-
	Çok az sorun var (2)	97	2,70	0,30			
	Biraz sorun var (3)	116	2,60	0,40			
	Oldukça/Çok sorun var (4)	33	2,61	0,35			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının (ebeveynleri tarafından)

değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 2.29'da özetlenmiş olup, görüleceği üzere 5 alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,48 ve p<0,05*). Scheffe anlamlı farklar testine göre (Ek-2); televizyon izlemesinde sorun bulunmayan öğrenciler (Grup 1) ile televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin (Grup 4) akranlarla etkileşim düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemesinde sorun bulunmayan öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Sorun\ yok}$*=2,88 ve* $\overline{X}_{Oldukça/Çok\ sorun\ var}$*=2,51*).

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,06 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izlemesinde sorun bulunmayan veya çok az sorun bulunan öğrenciler (Grup 1-2) ile televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin (Grup 4) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri daha düşüktür ($\overline{X}_{Sorun\ yok}$*=2,54;* $\overline{X}_{Çok\ az\ sorun\ var}$*=2,53 ve* $\overline{X}_{Oldukça/Çok\ sorun\ var}$*=2,22*).

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak kişisel doyumu erteleme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,64 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izlemesinde sorun bulunmayan veya çok az sorun bulunan öğrenciler (Grup 1-2) ile televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin (Grup 4) kişisel doyumu erteleme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin kişisel doyumu erteleme düzeyleri daha düşüktür ($\overline{X}_{Sorun\ yok}$*=2,36;* $\overline{X}_{Çok\ az\ sorun\ var}$*=2,39 ve* $\overline{X}_{Oldukça/Çok\ sorun\ var}$*=1,94*).

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,04 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izlemesinde sorun bulunmayan veya çok az sorun bulunan öğrenciler (Grup 1-2) ile televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin (Grup 4) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri daha düşüktür ($\overline{X}_{Sorun\ yok}=2,79;\ \overline{X}_{Çok\ az\ sorun\ var}=2,82$ *ve* $\overline{X}_{Oldukça/Çok\ sorun\ var}=2,46$).

Son olarak, öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,77 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izlemesinde sorun bulunmayan veya çok az sorun bulunan öğrenciler (Grup 1-2) ile televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin (Grup 4) sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri daha düşüktür ($\overline{X}_{Sorun\ yok}=2,90;\ \overline{X}_{Çok\ az\ sorun\ var}=2,92$ *ve* $\overline{X}_{Oldukça/Çok\ sorun\ var}=2,57$).

3.3.8 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin okuldan geldiğin televizyon izleme davranışının değerlendirilmesine göre farklılaşması

Tablo 0.29 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin okul sonrası ödev yapma davranışına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	Ödev yapma sırası	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Ödev-TV (1)	203	2,71	0,34	0,29	0,747	-
	TV-ödev (2)	176	2,69	0,35			
	Ödev/TV (3)	101	2,72	0,31			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Ödev-TV (1)	203	2,60	0,38	3,67	0,019*	1 ile 2, 3
	TV-ödev (2)	176	2,36	0,33			
	Ödev/TV (3)	101	2,37	0,34			
Kişisel doyumu erteleme	Ödev-TV (1)	203	2,26	0,44	0,70	0,498	-
	TV-ödev (2)	176	2,21	0,39			
	Ödev/TV (3)	101	2,25	0,45			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Ödev-TV (1)	203	2,69	0,35	0,26	0,772	-
	TV-ödev (2)	176	2,68	0,36			
	Ödev/TV (3)	101	2,66	0,36			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Ödev-TV (1)	203	2,90	0,36	3,82	0,016*	1 ile 2
	TV-ödev (2)	176	2,67	0,36			
	Ödev/TV (3)	101	2,83	0,33			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Ödev-TV (1)	203	2,63	0,36	0,06	0,942	-
	TV-ödev (2)	176	2,62	0,36			
	Ödev/TV (3)	101	2,64	0,34			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin okuldan geldiğinde televizyon izleme davranışlarının (ebeveynleri tarafından) değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 2.30'da özetlenmiş olup 2 alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin okuldan geldiğinde televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=3,67 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; okulda geldiğinde önce ödevlerini yapıp sonra televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile okuldan geldiğinde önce televizyon izleyip sonra ödevlerini yapanlar ve ödev yapma ile

televizyon izleme arasında bir sırayı takip etmeyen öğrencilerin (Grup 2-3) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, okulda geldiğinde önce ödevlerini yapıp sonra televizyon izleyen öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Ödev\text{-}TV}=2,60;\ \overline{X}_{TV\text{-}Ödev}=2,36$ *ve* $\overline{X}_{Ödev/TV}=2,37$).

Öğrencilerin okuldan geldiğinde televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($F=3,82$ *ve* $p<0,05$). Scheffe testine göre; okulda geldiğinde önce ödevlerini yapıp sonra televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile okuldan geldiğinde önce televizyon izleyip sonra ödevlerini yapan öğrencilerin (Grup 2) sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, okulda geldiğinde önce ödevlerini yapıp sonra televizyon izleyen öğrencilerin sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Ödev\text{-}TV}=2,90;\ \overline{X}_{TV\text{-}Ödev}=2,67$).

3.3.9 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme sonrası davranışının değişmesine göre farklılaşması

Tablo 0.30 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izleme sonrası değişmesine göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	Etkilenme	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Çok etkileniyor (1)	36	2,55	0,37	4,83	0,008*	1, 2 ile 3
	Bazen etkileniyor (2)	192	2,57	0,36			
	Pek etkilenmiyor (3)	252	2,91	0,31			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Çok etkileniyor (1)	36	2,27	0,36	3,17	0,042*	1 ile 3
	Bazen etkileniyor (2)	192	2,42	0,36			
	Pek etkilenmiyor (3)	252	2,55	0,35			
Kişisel doyumu erteleme	Çok etkileniyor (1)	36	2,14	0,48	3,60	0,026*	1 ile 3
	Bazen etkileniyor (2)	192	2,26	0,46			
	Pek etkilenmiyor (3)	252	2,37	0,39			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Çok etkileniyor (1)	36	2,47	0,46	4,44	0,012*	1 ile 3
	Bazen etkileniyor (2)	192	2,65	0,38			
	Pek etkilenmiyor (3)	252	2,82	0,31			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Çok etkileniyor (1)	36	2,73	0,35	3,59	0,028*	1, 2 ile 3
	Bazen etkileniyor (2)	192	2,69	0,38			
	Pek etkilenmiyor (3)	252	2,94	0,34			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Çok etkileniyor (1)	36	2,46	0,41	3,20	0,041*	1 ile 3
	Bazen etkileniyor (2)	192	2,61	0,37			
	Pek etkilenmiyor (3)	252	2,76	0,34			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının (ebeveynleri tarafından) değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 2.31'de özetlenmiş olup 6 alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,83 ve p<0,05*). Scheffe anlamlı farklar testine göre (Ek-2); televizyon izleme sonrası çok veya bazen etkilenen öğrenciler (Grup 1-2) ile televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin (Grup 3) akranlarla etkileşim düzeyleri arasında anlamlı fark

vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Çok\ etkileniyor}=2,55;\ \overline{X}_{Bazen\ etkileniyor}=2,57$ ve $\overline{X}_{Pek\ etkilenmiyor}=2,91$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($F=3,17$ ve $p<0,05$). Scheffe testine göre; televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrenciler (Grup 1) ile televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin (Grup 3) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Çok\ etkileniyor}=2,27$ ve $\overline{X}_{Pek\ etkilenmiyor}=2,55$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak kişisel doyumu erteleme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($F=3,60$ ve $p<0,05$). Scheffe testine göre; televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrenciler (Grup 1) ile televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin (Grup 3) kişisel doyumu erteleme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrencilerin kişisel doyumu erteleme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Çok\ etkileniyor}=2,14$ ve $\overline{X}_{Pek\ etkilenmiyor}=2,37$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($F=4,44$ ve $p<0,05$). Scheffe testine göre; televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrenciler (Grup 1) ile televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin (Grup 3) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Çok\ etkileniyor}=2,47$ ve $\overline{X}_{Pek\ etkilenmiyor}=2,82$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,77 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izleme sonrası çok veya bazen etkilenen öğrenciler (Grup 1-2) ile televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin (Grup 3) sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Çok\ etkileniyor}=2,73;\ \overline{X}_{Bazen\ etkileniyor}=2,69$ *ve* $\overline{X}_{Pek\ etkilenmiyor}=2,94$).

Son olarak, öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=3,20 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrenciler (Grup 1) ile televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin (Grup 3) olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrencilerin olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Çok\ etkileniyor}=2,46$ *ve* $\overline{X}_{Pek\ etkilenmiyor}=2,76$).

3.3.10 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye bağlı olarak davranışın gösterilmesine göre farklılaşması

Tablo 0.31 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye bağlı olarak gösterilen öfke ve hırçınlık davranışına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair t-test (N=480)

Boyutlar	Davranış: Öfke ve hırçınlık	Betimsel İstatistik				t-test		
		N	$\overline{X}$	*ss*	$s_{\bar{x}}$	*t*	*sd*	*p*
Akranlarla Etkileşim	Evet	434	2,50	0,33	0,02	2,28	478	0,012*
	Hayır	46	2,89	0,35	0,05			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Evet	434	2,29	0,36	0,02	2,84	478	0,002*
	Hayır	46	2,54	0,34	0,05			
Kişisel doyumu erteleme	Evet	434	2,05	0,42	0,02	2,52	478	0,005*
	Hayır	46	2,35	0,47	0,07			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Evet	434	2,49	0,35	0,02	2,07	478	0,021*
	Hayır	46	2,84	0,42	0,06			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Evet	434	2,65	0,36	0,02	2,10	478	0,019*
	Hayır	46	2,94	0,36	0,05			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Evet	434	2,64	0,36	0,02	0,27	478	0,785
	Hayır	46	2,63	0,38	0,06			

**Fark p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan t-testi sonuçları Tablo 2.32'de özetlenmiş olup 5 alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışını göstermelerine bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,28 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışı gösteren öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Hayır}$*=2,50 ve* $\overline{X}_{Hayır}$*=2,89*).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,84 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında,

televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışı gösteren öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,29$ *ve* $\overline{X}_{Hayır}=2,54$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışını göstermelerine bağlı olarak kişisel doyumu erteleme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($t=2,52$ *ve* $p<0,05$). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışı gösteren öğrencilerin kişisel doyumu erteleme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,05$ *ve* $\overline{X}_{Hayır}=2,35$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($t=2,07$ *ve* $p<0,05$). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışı gösteren öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,49$ *ve* $\overline{X}_{Hayır}=2,84$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur ($t=2,10$ *ve* $p<0,05$). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışı gösteren öğrencilerin sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,65$ *ve* $\overline{X}_{Hayır}=2,94$).

Tablo 0.32 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye bağlı olarak gösterilen saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair t-test (N=480)

Boyutlar	Davranış: Saldırganlık, vurma, zarar verme	Betimsel İstatistik				t-test		
		N	$\overline{X}$	*ss*	ss_h	*t*	*sd*	*p*
Akranlarla Etkileşim	Evet	465	2,50	0,33	0,02	2,63	478	0,004*
	Hayır	15	2,86	0,38	0,10			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Evet	465	2,30	0,36	0,02	2,19	478	0,018*
	Hayır	15	2,58	0,31	0,08			
Kişisel doyumu erteleme	Evet	465	2,24	0,43	0,02	1,15	478	0,251
	Hayır	15	2,37	0,40	0,10			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Evet	465	2,41	0,35	0,02	2,87	478	0,002*
	Hayır	15	2,79	0,43	0,11			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Evet	465	2,64	0,36	0,02	2,16	478	0,020*
	Hayır	15	2,94	0,30	0,08			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Evet	465	2,48	0,36	0,02	2,59	478	0,005*
	Hayır	15	2,83	0,37	0,10			

**Fark p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan t-testi sonuçları Tablo 2.33'de özetlenmiş olup 5 alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışını göstermelerine bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,63 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışı gösteren öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Hayır}$*=2,50 ve* $\overline{X}_{Hayır}$*=2,86*).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,19 ve p<0,05*). Ortalama puanlara

bakıldığında, televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışı gösteren öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,30$ *ve* $\overline{X}_{Hayır}=2,58$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,87 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışı gösteren öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,41$ *ve* $\overline{X}_{Hayır}=2,79$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,16 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışı gösteren öğrencilerin sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,64$ *ve* $\overline{X}_{Hayır}=2,94$).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışını göstermelerine bağlı olarak olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,59 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışı gösteren öğrencilerin olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}=2,48$ *ve* $\overline{X}_{Hayır}=2,83$).

Tablo 0.33 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye bağlı olarak gösterilen hayal kurma davranışına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair t-test (N=480)

Boyutlar	Davranış: Hayal kurma	Betimsel İstatistik				t-test		
		N	$\overline{X}$	*ss*	s_h	*t*	*sd*	*p*
Akranlarla Etkileşim	Evet	249	2,71	0,33	0,02	0,58	478	0,561
	Hayır	231	2,69	0,34	0,02			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Evet	249	2,44	0,36	0,02	0,11	478	0,914
	Hayır	231	2,43	0,35	0,02			
Kişisel doyumu erteleme	Evet	249	2,25	0,38	0,02	0,55	478	0,582
	Hayır	231	2,23	0,47	0,03			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Evet	249	2,51	0,34	0,02	2,36	478	0,013*
	Hayır	231	2,85	0,37	0,03			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Evet	249	2,81	0,34	0,02	0,87	478	0,387
	Hayır	231	2,78	0,38	0,03			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Evet	249	2,50	0,35	0,02	2,58	478	0,006*
	Hayır	231	2,86	0,37	0,02			

**Fark p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası hayal kurma davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan t-testi sonuçları Tablo 2.34'de özetlenmiş olup 2 alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası hayal kurma davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,36 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası hayal kurma davranışı gösteren öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}$*=2,51 ve* $\overline{X}_{Hayır}$*=2,85*).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası hayal kurma davranışını göstermelerine bağlı olarak olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,58 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası hayal kurma davranışı gösteren öğrencilerin olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}$*=2,50 ve* $\overline{X}$

$_{Hayır}$=*2,86*).

Tablo 0.34 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye bağlı olarak gösterilen ağlama davranışına göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair t-test (N=480)

Boyutlar	Davranış: Ağlama	Betimsel İstatistik				t-test		
		N	$\overline{X}$	*ss*	ss_h	*t*	*sd*	*p*
Akranlarla Etkileşim	Evet	454	2,57	0,33	0,02	2,17	478	0,019*
	Hayır	26	2,81	0,38	0,08			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Evet	454	2,43	0,35	0,02	0,14	478	0,891
	Hayır	26	2,44	0,38	0,08			
Kişisel doyumu erteleme	Evet	454	2,18	0,43	0,02	2,04	478	0,022*
	Hayır	26	2,44	0,40	0,08			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Evet	454	2,48	0,35	0,02	2,06	478	0,020*
	Hayır	26	2,83	0,41	0,08			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Evet	454	2,79	0,36	0,02	0,15	478	0,879
	Hayır	26	2,78	0,35	0,07			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Evet	454	2,63	0,36	0,02	0,05	478	0,964
	Hayır	26	2,63	0,36	0,07			

**Fark p<.05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası ağlama davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan t-testi sonuçları Tablo 2.35'de özetlenmiş olup 3 alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası ağlama davranışını göstermelerine bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,17 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası ağlama davranışı gösteren öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Hayır}$*=2,57 ve* $\overline{X}_{Hayır}$*=2,81*).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası ağlama davranışını göstermelerine bağlı olarak kişisel doyumu erteleme düzeylerinde de anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,04 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası ağlama davranışı gösteren öğrencilerin kişisel doyumu erteleme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Hayır}$*=2,18 ve* $\overline{X}_{Hayır}$*=2,44*).

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası ağlama davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*t=2,06 ve p<0,05*). Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası ağlama davranışı gösteren öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Evet}$*=2,48 ve* $\overline{X}_{Hayır}$*=2,83*).

3.3.11 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye bağlı olarak aile içi ilişkileri etkileme durumuna göre farklılaşması

Tablo 0.35 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye bağlı olarak aile içi ilişkileri etkileme durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	Aile içi ilişkiler	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Herhangi bir değişiklik yok (1)	302	2,70	0,33	0,75	0,559	-
	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	53	2,75	0,35			
	İzlediği programlar doğrultusunda (3)	57	2,74	0,33			
	Olumlu yönde gelişti (4)	45	2,66	0,37			
	Diğer (5)	23	2,67	0,33			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Herhangi bir değişiklik yok (1)	302	2,41	0,36	4,38	0,010*	2 ile 4
	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	53	2,25	0,35			
	İzlediği programlar doğrultusunda (3)	57	2,50	0,36			
	Olumlu yönde gelişti (4)	45	2,61	0,35			
	Diğer (5)	23	2,54	0,33			
Kişisel doyumu erteleme	Herhangi bir değişiklik yok (1)	302	2,23	0,42	4,55	0,007*	2 ile 4
	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	53	2,11	0,38			
	İzlediği programlar doğrultusunda (3)	57	2,24	0,47			
	Olumlu yönde gelişti (4)	45	2,48	0,45			
	Diğer (5)	23	2,33	0,36			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Herhangi bir değişiklik yok (1)	302	2,69	0,34	0,63	0,640	-
	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	53	2,64	0,43			
	İzlediği programlar doğrultusunda (3)	57	2,63	0,40			
	Olumlu yönde gelişti (4)	45	2,68	0,38			
	Diğer (5)	23	2,73	0,28			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Herhangi bir değişiklik yok (1)	302	2,78	0,36	1,00	0,408	-
	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	53	2,82	0,34			
	İzlediği programlar doğrultusunda (3)	57	2,81	0,36			
	Olumlu yönde gelişti (4)	45	2,76	0,41			
	Diğer (5)	23	2,91	0,18			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Herhangi bir değişiklik yok (1)	302	2,65	0,35	4,70	0,003*	2 ile 4
	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	53	2,46	0,42			
	İzlediği programlar doğrultusunda (3)	57	2,55	0,31			
	Olumlu yönde gelişti (4)	45	2,84	0,37			
	Diğer (5)	23	2,64	0,41			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının aile içi ilişkileri etkileme durumuna bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 2.36'da özetlenmiş olup 3 alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının aile içi ilişkileri etkilemesine bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,38 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izleme nedeniyle aile içi paylaşımlar azalan öğrenciler (Grup 2) ile televizyon izleme sonrası aile içi ilişkileri olumlu yönde gelişen öğrencilerin (Grup 4) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme nedeniyle aile içi paylaşımlar azalan öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Azaldı}$*=2,25 ve* $\overline{X}_{Olumlu\ yönde\ gelişti}$*=2,61*).

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının aile içi ilişkileri etkilemesine bağlı olarak kişisel doyumu erteleme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,55 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izleme nedeniyle aile içi paylaşımlar azalan öğrenciler (Grup 2) ile televizyon izleme sonrası aile içi ilişkileri olumlu yönde gelişen öğrencilerin (Grup 4) kişisel doyumu erteleme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme nedeniyle aile içi paylaşımlar azalan öğrencilerin kişisel doyumu erteleme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Azaldı}$*=2,11 ve* $\overline{X}_{Olumlu\ yönde\ gelişti}$*=2,48*).

Son olarak, öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının aile içi ilişkileri etkilemesine bağlı olarak olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (*F=4,70 ve p<0,05*). Scheffe testine göre; televizyon izleme nedeniyle aile içi paylaşımlar azalan öğrenciler (Grup 2) ile televizyon izleme sonrası aile içi ilişkileri olumlu yönde gelişen öğrencilerin (Grup 4) olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme nedeniyle aile içi paylaşımlar azalan öğrencilerin olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}_{Azaldı}$*=2,46 ve* $\overline{X}_{Olumlu\ yönde\ gelişti}$*=2,84*).

3.3.12 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye okul/ders başarısını etkileme durumuna göre farklılaşması

Tablo 0.36 Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye bağlı okul/ders başarısını etkileme durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına dair ANOVA testi (N=480)

Boyutlar	Gruplar	Betimsel İstatistikler			ANOVA		Scheffe
	Okul/ders başarısı	*n*	$\overline{X}$	*ss*	*F*	*p*	
Akranlarla Etkileşim	Bir etkisi yok (1)	348	2,67	0,33	3,60	0,033*	2 ile 3
	Düşme var (2)	44	2,55	0,35			
	Artma var (3)	12	2,86	0,43			
	Derslere göre farklı etki (4)	32	2,63	0,37			
	Diğer (5)	44	2,71	0,33			
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Bir etkisi yok (1)	348	2,44	0,35	3,70	0,030*	2 ile 3
	Düşme var (2)	44	2,30	0,38			
	Artma var (3)	12	2,63	0,33			
	Derslere göre farklı etki (4)	32	2,38	0,37			
	Diğer (5)	44	2,42	0,31			
Kişisel doyumu erteleme	Bir etkisi yok (1)	348	2,24	0,43	0,23	0,924	-
	Düşme var (2)	44	2,28	0,44			
	Artma var (3)	12	2,29	0,54			
	Derslere göre farklı etki (4)	32	2,27	0,38			
	Diğer (5)	44	2,22	0,40			
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Bir etkisi yok (1)	348	2,68	0,35	3,94	0,011*	2 ile 3, 4
	Düşme var (2)	44	2,49	0,39			
	Artma var (3)	12	2,77	0,36			
	Derslere göre farklı etki (4)	32	2,79	0,36			
	Diğer (5)	44	2,63	0,34			
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Bir etkisi yok (1)	348	2,80	0,36	0,43	0,790	-
	Düşme var (2)	44	2,77	0,37			
	Artma var (3)	12	2,83	0,33			
	Derslere göre farklı etki (4)	32	2,73	0,41			
	Diğer (5)	44	2,83	0,29			
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Bir etkisi yok (1)	348	2,62	0,36	0,17	0,952	-
	Düşme var (2)	44	2,64	0,28			
	Artma var (3)	12	2,69	0,39			
	Derslere göre farklı etki (4)	32	2,64	0,38			
	Diğer (5)	44	2,65	0,39			

** Fark p< ,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının okul/ders başarısını etkileme durumuna bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 2.37'de özetlenmiş olup 3 alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının okul/ders başarısını etkileme

durumuna bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur (F=3,60 ve p<0,05). Scheffe anlamlı farklar testine göre (Ek-2); televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrenciler (Grup 2) ile televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı artan öğrencilerin (Grup 3) akranlarla etkileşim düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}$ Düşme var=2,55 ve $\overline{X}$ Artma var=2,86).

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının okul/ders başarısını etkileme durumuna bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (F=3,70 ve p<0,05). Scheffe testine göre; televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrenciler (Grup 2) ile televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı artan öğrencilerin (Grup 3) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}$ Düşme var=2,30 ve $\overline{X}$ Artma var=2,63).

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının okul/ders başarısını etkileme durumuna bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur (F=3,94 ve p<0,05). Scheffe testine göre; televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrenciler (Grup 2) ile televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı artan ve derslere göre farklı etkileri öğrencilerin (Grup 3-4) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir ($\overline{X}$ Düşme var=2,49; $\overline{X}$ Düşme var=2,77 ve $\overline{X}$ Artma var=2,79).

BÖLÜM 4. SONUÇ

Araştırmanın bu bölümünde, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıkları ile sosyal duygusal uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir önceki bölümde yapılan istatistiksel analizlerin sonuçları özetlenerek tartışılmıştır.

1.14. Televizyon İzleme Alışkanlıklarına İlişkin Sonuçlar:

Televizyon, bebeklikten yetişkinliğe kadar görsel ve işitsel uyanları bir arada bulunduran ve insanları kendine bağlayan bir kitle iletişim aracıdır. Yetişkinler günlük hayatlarında zamanlarının çoğunu televizyon karşısında geçirmektedir. Çevreleriyle etkileşim halinde bulunması gereken, sosyalleşmesi ve okula uyum süreçlerinin oluşması gereken çocukların zamanlarının çoğunu televizyon karşısında geçirmeleri bu gelişimsel dönemi olumsuz yönde etkilemektedir (Can, 1995). Amerikan pediatri akademisi (APA-2001), anne-babaların çocuklarının televizyon başta olmak üzere diğer kitle iletişim araçlarının başında günde 1-2 saatle sınırlandırılması gerektiğini vurgulamıştır. İki-altı yaş arasındaki çocukların televizyon ekranına çok maruz kalmaması gerekmektedir. Çocukların haftada ortalama zamanlarının 16–17 saatlerini televizyon başında geçirdiklerini yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Ayrıca televizyon izleme sürelerinin sınırlandırılmadığı taktirde küçük yaşlardan itibaren başlayan bu alışkanlık, çocukların okul çağı dönemlerinde televizyon bağımlısı olma olasılığının artabileceğine APA dikkat çekmektedir (Akt. Akkuş, Yılmazer, Şahinöz, Sucaklı; 2015).

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının televizyonu akşam saatlerinde izlediği ve televizyon izleme süreleri en az 15 dakika, en fazla 360 dakika olduğu görülmektedir (6 saat). Televizyonu izleme saatlerinin yoğununun öğleden sonra ve akşam saatleri olduğu, bu saatlerde yalnız başlarına televizyon izleme oranı yüksek olsa da daha çok aile ile televizyon karşısında zaman geçirdikleri ortaya çıkan sonuçlar arasındadır. Anne ile televizyon izleme oranı baba ile televizyon izleme oranından yüksek olduğu da görülmektedir.

Bostancı (1998), televizyonun bir evde baş köşede yer alan, evin dizaynına karar veren, izlenmese bile hareket ve ses veren bir araç halini aldığını belirtmiş; eğer evlerin

duvarlarının şeffaf olsaydı belirli bir saatten sonra her evin içinde yaşayanların yüzlerinin televizyona dönük olacağını belirtmiştir (Bostancı, 1998). Aile içinde, eğlenme, etkileşim, sorunlara çözüm bulma gibi birlikte yapılabilecek aktivitelerin ortadan kalktığı görülmektedir (Öztürk, 2002). Kabadayı (2006), çocuklarının bir çoğunun aileleriyle geçirdikleri zamandan fazla zamanı televizyon karşısında geçirdiğini belirtmiştir (Kabadayı,2006). Buradan hareketle araştırmada öğrencilerin aileleriyle birlikte sosyal ilişki kuracağı, sohbet edeceği saatlerde televizyon karşısında pasif olarak birlikte vakit geçirmeyi tercih edildiği görülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin televizyon izleme konusunda izlemeye ara verme, televizyonu kapatma gibi durumlara isteksiz de olsalar tepki vermeden kabul ettikleri; bir kısmının ise öfkelenip hırçınlaştıklarını çıkan sonuçlar arasındadır. Örneklemin televizyon izlemediği gün nadiren olurken, hiç izlemedikleri gün de bulunmaktadır. Velilerin büyük çoğunluğu çocuklarının izledikleri programlardan çok etkilendiğini ve kahramanları taklit ettiğini belirtmiştir. Etkilenip abartılı tepki vermeyenlerle, pek etkilenmediğini söyleyen ebeveynlerin oranının fazlalığı dikkat çekmektedir.

Yapılan araştırmalarda, çocuklar izledikleri televizyon programlarını, bilişsel süreçlerindeki özelliklerinden yetişkinler gibi algılayamamakta ve yetişkinlerden farklı şekilde etkilenmektedir. Gerçek ve kurmaca sahne arasındaki farkı algılayamayan çocuklar, yetişkinlere oranla televizyon karşısında daha savunmasızdırlar (Öztürk, Karayağız,2007). Televizyonu aileler genellikle çocuklarının bir şey yedirme, uyutma, oynama, kavga etmeme, sessiz ve hareketsiz kalmaları sağlamak için bakıcı görevinde gördükleri ve televizyon karşısına çocuklarının uzun zaman geçirmelerine ses çıkarmadıkları ortaya konulmuştur. Çocuklar gelişimsel süreçlerine dikkat edildiğinde küçük çocuklar daha somut değişimlere odaklanırken, daha büyük çocuklar soyut özelliklere daha duyarlı olup karakterlerle aralarında bağ kurabilirler (Barrie, McAller, 1997).

Araştırmaya katılan öğrencilerin ödev yapma konusunda öğrencilerin televizyon izleme konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını, gösterilen davranışları konusunda ise öfke ve hırçınlık, saldırganlık, vurma ve zarar verme, ağlama olumsuz davranışlarını göstermektedirler. Hayal kurma ve diğer davranış örüntüleri veliler tarafından sıklıkla gözlemlenen davranışlar olduğu belirtilmiştir. Çocuk ekranda gördüklerini beyninde depolar ve bilişsel anlamda görsel araçtan öğrenilen mesajları kendine model edinir

(Öztürk,2005). Televizyonun çocukları ev ödevlerinden uzaklaştıran, onları pasif öğrenci yapan, saldırganlığın modellerini gösteren, bununla birlikte eğitim programlarıyla destekleyen bir araç olduğunu belirtilmiş, ayrıca çocukların zihinsel ve duygusal alanlarda hem negatif hem de pozitif anlamda etkisinin olduğunu vurgulanmıştır (Kabadayı,2006).

Tönel, Uzaktan Kumandalı Çocuklar kitabında düşünmeye fırsat bırakmayan televizyona maruz küçük yaşta maruz kalan çocukların geç konuştuklarını, kendilerini ifade etmekte zorlandıklarını, geç saatlerde uyuyabildiklerini belirtmiştir. Ayrıca okul başarısını da olumsuz etkilediğini ifade eden Tönel, çok televizyon seyreden çocukların okuma alışkanlıklarında sorunlar olduğunu, dikkatlerini bir konu üzerinde toplamakta zorlandıklarını belirtmiştir. Televizyona fazla zaman ayıran çocuklar, oyun oynama, okuma, yazma, çalışma ve sosyal ilişkiler kurma fırsatlarını kaçırmaktadırlar (Tönel,2007).

Araştırmada aile içi ilişkilerle televizyon izleme alışkanlığı arasındaki veri bulgularında; velilerin büyük kısmı, öğrencinin televizyon izleme davranışına bağlı olarak aile içi ilişkilerde bir değişiklik olmadığını düşünmektedir. Bir kısım veli, aile içi paylaşımların azaldığı ve öğrencinin izlediği program doğrultusunda iletişim kurduğu belirtilmiştir. Televizyonun olumlu etkilerini de gözlemleyen bir grup mevcuttur.

Eğitimciler ve araştırmacılar, televizyonun çocuğa bilgi kaynağı oluşturması bakımından önemli bir etken olduğu konusunda anlaşmaktadırlar. Televizyon hareket, ses, görüntü, renk gibi pek çok uyarıcıyı bir arada bulundurur. Bu uyarıcıların etken bir şekilde organize dereke sunmaktadır. Filmlerin çeşitli ortamlarda model olması, değişik yaş gruplarına göre bu modellerin model alınarak taklit edilmesi bağımsız öğrenmeyi pekiştirerek öğrenilmek istenilen davranışı pekiştirecektir. Sürekli çalışmak zorunda olan anne-babaların ilgisizliği ve zamansızlığı çocukların televizyonla fazla içe içe olmasını sağlamaktadır (Öcel, 2004)

Araştırmaya dahil olan öğrencilerin izledikleri program türleri ve sıklıklarına ilişkin dağılımlarda en çok çizgi film, çocuk programları ve çocuk dizileri seyretmektedirler. En az ise yabancı diziler, spor programları ve yabancı filmleri izlemektedirler. Öğrencilerin seyrettikleri çizgi dizilere bakıldığında en çok/sık Caillou'nun Sünger Bob'un ve Tom ve Jerry'nin izlendiğini görüyoruz. En az ise Batman, Süpermen ve Looney Tunes izlendiği görülmektedir.

RTÜK, 17 ilde belirli bir çocuk kitlesine yaptığı televizyon izleme alışkanlıkları araştırmasında çocukların izledikleri çocuk programlarının, dizilerin genelde sihir ögeleri içerdiği görülmüştür(RTÜK,2006). Birçok araştırmacı çocuk programlarının içeriklerinin oluşturulmasının çok dikkatli planlanması gerektiğini vurguluyor. Çocuklar izledikleri programlarındaki kahramanlar gibi yaşamaya çalışıp, onları kendi yaşantılarıyla özdeştirerek kimlik oluşturmakta olduğu belirmişlerdir. Fantastik öğeler barındıran programların çocukların değerlerini yanlış şekillendirilebileceğinde endişe edilmektedir (Tönel,2007)

1.15. Ebeveynlerinin, Çocuğun Televizyon İzleme Alışkanlıklarına Yaklaşımları İlişkin Sonuçlar:

Ailelere, televizyon izleme alışkanlıkları anketinin ikinci bölümünde ilkokul birinci sınıfa giden çocuklarını düşünerek cevaplamaları istendi. Bu bölümde anne-babaların televizyon izleme konusunda çocuklarına koydukları kurallar, ailece izlenecek programa karar verme durumu, aile ile birlikte televizyon karşısında geçirilen vakit, çocuklarıyla birlikte izlenecek program seçimi, izlenilen programda uygunsuz bir sahnede verilen tepki, televizyon izleme ve buna bağlı sorunlar yaşandığında bir uzmandan yardım alıp almadıklarına yönelik sorular sorulmuştur.

Araştırmada ailelerin televizyon izleme konusunda konulacak kurallar hakkında genel bilgilerinin olduğunu ve çocuklarına belirli kurallar koyduklarını, koydukları kuralları ise kararlı bir şekilde uyguladıklarını belirtmişlerdir. Konulan kurallar doğrultusunda bir kısım ailenin, uygulama konusunda kararlılık gösteremedikleri görülmektedir. Öğrenci velilerinin çocuklarının televizyon izlemesinin okul ders başarısına herhangi bir etkisi olmadığını düşünmektedirler. Başarısının düştüğünü, başarısının arttığını ve farklı derslere farklı etki ettiğini belirten veliler de olmuştur.

Yapılan araştırmalarda televizyon çocuğun gelişimi üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri söz konusudur. Televizyonun olumsuz etkilerinden korumak, iyi bir medya okur – yazarlığı konusunda bilinçlendirmek her ailenin en önemli görevlerinden bir tanesidir. Ders çalışmaya karşı isteksizlik, okuma alışkanlığı edinememe, şiddet ve saldırganlığın artması, kendini doğru ifade edememe, kendini izlediği kahramanlar ile özdeşleştirme, gerçeklikten uzaklaşma, toplumsal olarak ilişkilerde zayıflama gibi konular televizyonun

olumsuz etkileri arasında yer almaktadır (Büyükbaykal 2007: 35). Bunun yanında televizyonun farklı kapılar açtığını, belgeseller, ulusal kanallarla faklı kültürler tanıma olanakları bulması bakımından olumlu etkilerinin olduğunu televizyonun olumlu etkileri başlığı altında vurgulanmıştı. Bu iki zıtlık içerisinde ailenin görevi, Şirin'in Televizyon, Çocuk ve Aile kitabında belirttiği gibi televizyon karşısındaki ailenin tutumu çocukların televizyon karşısındaki tutumunu belirlemektedir (Şirin, 1998)

Araştırma içerisinde ailelerin büyük bir kısmı gün içerisinde televizyon izleme sürelerinin günden güne değiştiğini, bir kısmı ise belirli saatlerde açık olduğunu ifade etmişlerdir. Televizyonlarının gece geç saatlere kadar ve gece-gündüz açık olduğunu belirten aileler de vardır.

Yapılan araştırmalarda çocukların günde ortalama 3-6 saat arasında televizyon izledikleri ve bunların çoğunun yatak odalarında televizyon olduğu belirtilmiştir. Kimse seyretmese bile televizyonlar evde ses olması için açık tutulmaktadır. Eğitim programlarının pozitifliği yanı sıra okulda zayıf performans, obezite, sinirlilik gibi negatif durumlarda söz konusudur (Conners, et al., 2007). Çocuğun televizyon karşısında geçirdiği süre en fazla 1-2 saat olmalıdır (Soydan, Güllüoğlu, 2005).

Araştırmaya katılan aileler izlenecek programları çocuklarına seçenek sunduklarını ve bunun yanında izlenecek program seçiminde aile büyüklerinin karar verdiklerini ifade etmişlerdir. Anne, televizyon programı seçimi konusunda daha fazla söz sahibi olduğu görülmektedir. Televizyon programlarında çocukla birlikte izlenen programda uygun olmayan bir sahne çıktığında kanalı değiştirdiklerini belirtmişledir. Sonuçlara bakıldığında televizyonu kapattıkları, çocuğu uzaklaştırdıkları ve kanalı değiştirmeyen kesimin de az da olsa olduğu görülmektedir. Televizyonu bağımlı bir halde izleme veya uyum problemlerinde televizyonun da bu olumsuz sürecin kaynaklarından biri olarak görüldüğü zamanlarda ankete katılan ailelerin büyük bir kısmı bir uzamandan destek almadıklarını belirtmişlerdir. Aileler televizyon izleme alışkanlıkları konusunda yaşadıkları sorunları kendileri çözmeye çalıştıkları ve bir uzmandan yardım almadıklarını belirtmişlerdir.

Televizyon anne-babalar tarafından birer elektronik bakıcı tanımına sokulmuştur. Çocuk eğitimi ve çocuk yetiştirme gibi zor olan bu görevi bakıcı konumuna sokulan televizyona bırakmışlardır. Araştırmacılar Bilinçsiz bir şekilde çocuklarını elektronik bakıcıların eline bırakan anne-babalar, çocuklarının geleceğin dünyasında şiddet eğilimli,

sosyal becerileri zayıf, dikkat ve algı problemleri olan birer üye olarak yetişeceklerini vurgulamışlardır. (Doğan, Göker,2012).

1.16. Sosyal Duygusal Uyum Düzeyleri, Televizyon İzleme Alışkanlıklarına ilişkin Sonuçlar:

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmenleri tarafından doldurulan Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin, 36 maddeden oluşan ölçek öğretmenler tarafından öğrencilerin sosyal ve duygusal uyum düzeyleri dikkate alınarak doldurulmuştur. Televizyon izleme alışkanlıklarıyla bu alt boyutlar birbiriyle ilişkilendirilerek incelenmiştir.

Genel olarak bakıldığında alt boyutlarla televizyon izleme süresi, sıklığı, izlenen kişi, televizyonun kapatılması ve ara verilmesi durumlarındaki tepkiler, davranışlardaki olumsuz tepkilerle aralarındaki ilişki farklı açılardan ele alınmıştır.

1.16.1. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Günlük Televizyon İzleme Sürelerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:

Araştırmaya katılan öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile sosyal duygusal uyum ölçeğinin beş alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Değişkenler arasında bulunan ilişkiler (korelasyonlar) şu şekilde değerlendirilmiştir:

Akademik ve sosyal becerileri kapsayan bununla birlikte öz-düzenleme becerilerini, akademik başarıyı da içine alan okula uyum süreci, çocukların okulu sevme-kaçınma tutumlarını, duygusal deneyimleri, öğrenme ortamına katılımı ile ilgili bir kavramdır (Ladd, 1996). Okula başlama sürecinde çocuklar, zihinsel, bedensel ve duygusal açıdan hazır olması gerekir (Yavuzer, 2000). Televizyon, çocuklara birçok zihinsel beceriyi geliştirip kavram öğrettiği yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Ancak birçok araştırmacı bununla birlikte izlenilen programların içeriğinin çocuğun davranışlarında etkili olabildiği gibi, onların yapabilecekleri diğer pek çok faaliyeti kısıtladığı, iletişimden uzaklaştırıldığına da dikkat çekmektedirler (Çaplı, 1996).

Öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile sosyal duruma uygun tepki gösterme ve sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında da negatif yönde, anlamlı ve orta düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin televizyon

izleme süreleri uzadıkça sosyal duruma uygun tepki gösterme ve sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri düşmektedir. Sosyal uyum sürecinde öğrencilerin televizyon izleme süreleri az olduğunda gruba ayak uydurma, paylaşma, saldırgan olmayan hareketler gösterme, gruba dahil olma süreçlerini daha kolay atlatabildiği sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bunun tam tersi durumda ise televizyon süreleri arttıkça sosyal duruma uygun tepki gösterme ve sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma süreçlerinde sıkıntı yaşadıkları sonucuna varılmıştır.

Soydan ve Güllüoğlu (2005), yaptıkları araştırmada televizyonun çocuğun sosyal uyumlarına destek sağladığını, bir sosyalleşme aracı olarak televizyonun olumlu etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Çocuklar bir akşam önce izledikleri programları ertesi gün, olumlu içerik ya da olumsuz içerik olsun, tartıştıklarını belirterek bu durumda sosyal bir ortamın oluştuğunu savunmuşlardır (Soyadan, Güllüoğlu,2005). Yavuzer (1993), televizyonun olumlu hizmetlerinin yanında iyi değerlendirilmediği takdirde olumsuz sonuçlara neden olacağınız vurgulamıştır. Çocuk programlarının dili, içeriği, model alan çocuk için örnek teşkil edecek nitelikte olması, yardımseverlik, saygı, hoşgörü gibi olumlu değerleri veren iyiyi, doğruyu bulmasını sağlaması gerektiğini belirtmiştir. Bu şekilde içeriği iyi olan programların verdiği mesajlarla sosyalleşme sürecine katkı sağlayabilmektedir (Yavuzer, 1993).

Araştırmada öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile akranlarla etkileşim ve sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında negatif yönde, anlamlı ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin televizyon izleme süreleri uzadıkça akranlarla etkileşim ve sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri azalmaktadır.

Öğrencilerin televizyon izleme süreleri ile kişisel doyumu erteleme düzeyleri arasında da negatif yönde, anlamlı ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin televizyon izleme süreleri uzadıkça kişisel doyumu erteleme düzeylerinde düşme veya tam tersi durum ortaya çıkmaktadır.

Özetle çocukların televizyon izleme süreleriyle alt boyutlar arasında negatif bir ilişki söz konusudur. Televizyon süresi arttıkça öğrencilerin arkadaş ilişkileri, kendini ifade etme becerileri, kişisel doyumu erteleme gibi çocuğun sosyal ve duygusal uyum süreci olumsuz şekilde etkilenmektedir.

1.16.2. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzleme Zamanına Ve Televizyonu Birlikte İzlediği Kişiye Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:

Araştırmada öğrencilerin televizyon izleme zamanlarının akranlarla etkileşim, sosyal duruma uygun tepki gösterme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, sosyal çevreye pozitif yaklaşım, olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde farklılaşmaya neden olduğu bulunmuştur. Akşam saatlerinde televizyon izleyenlerle, sabah-öğlen ve öğleden sonra televizyon izleyenler arasında beş düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur. Ortalama puanlara bakıldığında, akşam televizyon izleyen öğrencilerin beş düzey bazında incelendiğinde diğer zaman dilimlerinde televizyon izleyen öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmada Scheffe anlamlı farklar testine göre, öğrencilerin televizyonu birlikte izlediği kişiye bağlı olarak televizyon izleme alışkanlıklarıyla beş alt düzey arasında anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur. Ortalama puanlara bakıldığında, tek başına televizyon izleyen öğrencilerin akranlarla etkileşim, sosyal duruma uygun tepki gösterme, kişisel doyumu erteleme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin düşük olduğu bulunmuştur.

Buradan hareketle özetlersek akşam saatlerinde aileleriyle birlikte televizyon izlemenin grupla hareket etmeye, isteklerini ertelemeye, akran etkileşime katkı sağladığı sonucuna varılabilmektedir. Televizyon izleyiciliğinde diğer araçlardan farklı olarak konuşma özgürlüğü getirmektedir. İzlenen bir dizi veya programda bir yeri anlamayan bir çocuk birlikte izlediği kişiye soru sorup cevap alabilmektedir. Yapılan açıklamayla algılayamadığı veya yanlış algıladığı bir durum ortadan kalmaktadır. (Alexander, 1993). Öztürk (2005), yaptığı araştırmada çocukların büyük bölümünün kardeşiyle, sonrada annesiyle televizyon izledikleri ortaya çıkmıştır. Ailelerin akşam saatlerinde istedikleri kadar televizyon izlemeye izin verdikleri sonucu ise önemli ölçüde sıkıntı yaratmaktadır. Televizyon mesajlarına maruz kalan çocukların kendilerini televizyona bağımlı halde hissetmesi çocuğun anne-babasının denetimsizliğinden kaynaklanmaktadır (Öztürk, 2005).

Sosyal-duygusal uyum üzerine yapılan araştırmalarda ailenin uyum süreci üzerinde çok etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Aileleri bakımından demokratik ortamda büyütülmüş olan çocukların arkadaşlık ilişkilerinde daha başarılı, yaratıcı fikirlerini

serbestçe söyledikleri ve özgür oldukları bulunmuştur. Kendilerini denetleme becerisine sahip olan bu çocuklar kişisel özelliklerini daha net oluşturmaktadırlar. Bunun tam tersi durumda olan ailelerde yetişen çocukların daha saldırgan, kendini kabul ettirme durumunda tahammülsüz, kendi iç dünyalarında açıklayamadıkları zorluklar yaşarlar. Aile içerisindeki deneyimler çocuk tarafından model alınarak yaşantıya ve kişilik özelliklerine dönüşmektedir. (Onur, 2000; Yavuzer, 2002). Ailelerin çocuklarıyla birlikte televizyon izlemeleri ve izledikleri üzerine konuşmaları çocukların hem medya okuryazarlığı konusunda destek sağlar hem de onların izledikleri programları denetler ve hayal-gerçek ayrımını yapmalarına yardımcı olur (Orhon, 2005).

Akkuş ve arkadaşları (2015), televizyon izleme alışkanlıkları üzerine yaptıkları araştırmada çocukların televizyon izlerken genelde yalnız izlediklerini ortaya çıkmıştır. (Akkuş ve ark., 2015). Yalçın ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında ebeveynlerin %42,7'sinin izlenen programlarının içeriklerinin çocukla paylaşılarak birlikte izlediklerini belirlenmiştir. Buradan hareketle çocukların, aileleriyle birlikte izledikleri programlarda, programın içeriğinin tartışılarak kurmaca ile gerçek hayatı birbirinden ayırt etmelerine yardımcı olmaktadırlar. Televizyonun olumsuz etkilerine maruz kalan kitlenin tek başına, süre kısıtlaması olmaksızın televizyon izleyen grup olduğu belirlenmiştir (Akt. Akkuş ve ark., 2015).

1.16.3. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Ara Vermesi İçin Uyarılması Duruma Ve Televizyonun Kapatılması Sonrası Tepkiye Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:

Öğrencilerin televizyon izlemeye ara vermesi uyarısına karşı tepkisine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı ANOVA ile incelenmiş üç alt boyut için anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izlemeye ara vermesi uyarısına karşı tepkisine bağlı olarak kişisel doyumu erteleme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe anlamlı farklar testine göre; televizyon izlemeye ara veremeyen (Grup 3) ile ara verebilen ve isteksiz ama ara verebilen öğrencilerin (Grup 1-2) kişisel doyumu erteleme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, olumsuz sosyal durumlara uygun tepki

verme düzeylerinde anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemeye uyarılması konusunda ara vermeyen öğrencilerin kişisel doyumu erteleme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeyleri daha düşüktür.

Alt boyutların açıklamasına bakıldığında televizyon izleme konusunda uyarılmasında ara vermeyen öğrenciler isteklerini erteleyemeyebilir ve istediklerinin yapılması için inat edebilirler. Bununla birlikte bir gruba dahil olma, paylaşma, karşılaştığı sorunlarda saldırgan hareket edebilme durumu gibi sorunlar yaşayabilmektedirler. Örneğin kaybettiği oyunda yenilmeyi hazmedememe, bir eleştiri karşısında kendini kötü hissetme gibi olumsuz bir olay yaşandığındaki tepkisi daha tahammülsüz olabilirler.

Öğrencilerin televizyonun kapatılması durumundaki tepkisine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı ANOVA ile incelenmiş ve iki alt boyut için anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma ve akranlarıyla etkileşim düzeylerinde Scheffe anlamlar farklar testine göre televizyonun kapatılmasına karşı verdikleri tepkiye anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. televizyon kapatıldığında hırçınlaşan ve öfkelenen öğrenciler (Grup 1) ile hoşlanmayan ama abartılı tepki vermeyen ve tepki vermeden durumu kabullenen öğrencilerin (Grup 2-3) ortalama puanlara bakıldığında, televizyon kapatıldığında hırçınlaşan ve öfkelenen öğrencilerin Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma ve akranlarıyla etkileşim düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

Bu iki sonuca baktığımızda televizyon izleme konusunda ara verme ve kapatma eylemlerine verilen tepkilerden öğrencilerin sosyal uyumlarında sıkıntı yaşayabilecekleri ve duygusal boyutta olaylara sert tepki verme, eleştiriye karşı motivasyon düşüklüğü yaşama, isteklerinin olmaması durumunda sıkıntı yaşama gibi olumsuzluklar ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Okul çağında gelmiş olan çocukların, paylaşma, bir gruba dahil olma, bir engelle karşılaştığında başa çıkma, haz ve isteklerini erteleyebilme, paylaşma, mutlu bireyler olma gibi uyum sürecine katkı sağlayacak durumları kendi davranışlarında göstermeleri beklenmektedir. Televizyon yaşanan olumsuz davranışların ortaya çıkmasında sadece bir etkendir.

Televizyon ilişkileri çürüten bir araçtır. Çocuğu çevresinden değil, ailesinden de uzaklaştırır. Çok fazla televizyon izleyen bir çocuk, sosyal olarak uyumsuz bireyler haline

getirebilir. Yapılan araştırmalarda çok fazla televizyon izleyen çocukların sabırsız oldukları, akranlarıyla etkileşim kurma konusunda sıkıntı yaşadıklarını, meraklarının köreldiğini göstermektedir (Tönel,2007).

Akkuş ve arkadaşları (2015), yaptıkları araştırmada televizyon kapatılınca çocukların tepkisi incelendiğinde çarpıcı bir detay ortaya çıkmaktadır. Çünkü çocukların yarıya yakınının (%46,5) televizyonun kapatılmasını önemsemedikleri aileleri tarafından belirtilmiştir. Bu sonuçtan ailelerin televizyon izleme sürelerini sınırlayıp çocuklarıyla oyun oynamak için daha fazla zaman ayırabildiklerinde çocukların bu iş birliğine katılacağı sonucunu öngörebiliriz. Çocukların yalnızca %19,4' ünün ağlayarak tepki gösterdiği görülmektedir (Akkuş ve arkadaşları, 2015),

1.16.4. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyonun İzlenmediği Gün Olup Olmamasına Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:

Öğrencilerin televizyonu izlemedikleri gün olup olmadığına bağlı olarak Scheffe anlamlı farklar testine göre; televizyon izlemediği gün olan öğrenciler (Grup 1) ile televizyonu bazen veya nadiren izlemediği gün olan öğrencilerin (Grup 2-3) beş alt boyut içinde anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur. Bunlar akranlarla etkileşim, sosyal duruma uygun tepki gösterme, kişisel doyumu erteleme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleridir.

Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemediği gün olan öğrencilerin akranlarla etkileşim, sosyal duruma uygun tepki gösterme, kişisel doyumu erteleme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin, televizyonu bazen veya nadiren izlemediği gün olan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

İlkokul çağındaki çocukların televizyon karşısında kalma süreleri günde en fazla iki saat olması uygun görülmektedir. Televizyon haftada yirmi saat ve üzeri izlendiği takdirde beynin gelişimsel sürecini olumsuz etkileri, mantıksal gelişimin engellendiği ifade edilmektedir (Budak, 2006: 49). Televizyon çocukları eğlendirirken diğer taraftan pasifleştirdiği, tek taraflı edilgen durumda bilgi akışının sağlanamamasını sağladığı, verilen bilgi akışında değerlendirmeye zaman bırakmadığı düşünülmektedir. Eğitim amaçlı yayınlar izlense bile pasif olan çocuk, etkileşim içerisinde bulunamayarak soru

sormayı ve eleştirel düşünmeyi öğrenememektedir (Çünkü çocuk televizyon karşısında fazla kaldığında, eğitim amaçlı hazırlanmış yayınları izlese bile, pasif durumda kalarak doğrudan bilgi almaya alışacağı, etkileşim içine giremeyeceği, soru sormayı ve eleştirel düşünmeyi öğrenemeyeceği varsayılmaktadır (Akt. Quadır Ersoy, Akaroğlu, 2010).

Araştırma sonucunda öğrencilerin televizyon izlemediği günlerin olmasından kaynaklı olarak iletişim kurma, engeller karşısında saldırgan tepki vermeme, guruba dahil olma gibi pek çok alana uyum sağlamada daha başarılıdırlar.

1.16.5. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzleme Davranışının Değerlendirilmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının (ebeveynleri tarafından) değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları beş alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe anlamlı farklar testine göre; televizyon izlemesinde sorun bulunmayan öğrenciler (Grup 1) ile televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin (Grup 4) akranlarla etkileşim düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemesinde sorun bulunmayan öğrencilerin akranlarla etkileşim düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe testine göre; televizyon izlemesinde sorun bulunmayan veya çok az sorun bulunan öğrenciler (Grup 1-2) ile televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin (Grup 4) sosyal duruma uygun tepki gösterme, kişisel doyumu erteleme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izlemesinde oldukça/çok sorun bulunan öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme, kişisel doyumu erteleme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, sosyal çevreye pozitif

yaklaşım düzeyleri daha düşüktür.

Televizyon izlemesinde sorun olmayan öğrencilerin akran etkileşimleri yüksektir. Bunun tersi durumda televizyon bağımlısı derecesinde izlemede sorun yaşan öğrencilerin bir gruba dahil olamama, kişisel doyumu erteleyememe, olaylara pozitif bakmama gibi uyumsuzluk problemleri yaşayabilirler. Uyumsuz davranışların tek nedeni tabi ki televizyon değildir. Televizyon, uyumsuzluk sürecinin sadece nedenlerinden bir tanesi olabilir.

Televizyon olumlu ve olumsuz etkilerine baktığımızda kimi araştırmacı televizyonun bireyin gelişimine katkı sağladığını vurgularken kimi araştırmacı ise tam tersini savunmaktadır. Soydan ve Güllüoğlu (2005), yaptıkları araştırmada televizyonun toplumlaşma, iletişim kurma üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu vurgulamışlardır. Çocukların izledikleri programlara yönelik sohbet ettikleri ve bu sohbet esnasında sosyalleşme sürecinin başladığını savunmuşlardır (Soydan, Güllüoğlu, 2005). Tönel (2007), kitabında televizyonun insan ilişkilerini zedelediğini, konuşmayan, tartışan ebeveynler ve bu süreçlere maruz kalan çocuklardan bahsederek bilinçsiz ve sınırsız televizyon izleme sürecinin olumsuzluklarından bahsetmiştir. Günde 5-6 saat televizyonla iç içe olan çocukların bir araya geldiklerinde iletişim sağlayamadıklarından bahsetmiştir (Tönel, 2007).

1.16.6. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Okuldan Geldiğin Televizyon İzleme Davranışının Değerlendirilmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:

Öğrencilerin okuldan geldiğinde televizyon izleme davranışlarının (ebeveynleri tarafından) değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçlarında iki alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin okuldan geldiğinde televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe testine göre; okulda geldiğinde önce ödevlerini yapıp sonra televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile okuldan geldiğinde önce televizyon

izleyip sonra ödevlerini yapanlar ve ödev yapma ile televizyon izleme arasında bir sırayı takip etmeyen öğrencilerin (Grup 2-3) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, okulda geldiğinde önce ödevlerini yapıp sonra televizyon izleyen öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan öğrencilerin sorumluluklarının yerine getirilerek belirli bir sırada nasıl davranmalarına ilişkin planlama yaptıkları çıkarımında bulunabiliriz.

Öğrencilerin okuldan geldiğinde televizyon izleme davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe testine göre; okulda geldiğinde önce ödevlerini yapıp sonra televizyon izleyen öğrenciler (Grup 1) ile okuldan geldiğinde önce televizyon izleyip sonra ödevlerini yapan öğrencilerin (Grup 2) sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, okulda geldiğinde önce ödevlerini yapıp sonra televizyon izleyen öğrencilerin sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

İlkokul dönemi pek çok sorumluluğun yerine getirilmesi gereken bir dönemdir. Akademik başarının yanı sıra yeni bir sosyal ortama uyum sağlama süreci yaşanmaktadır. Okul, çocuğun öğretmen, arkadaşları gibi farklı bir ortama açıldığı ve verilen iletilerin sorgulanmaya başlandığı bir dönemdir. İlkokul döneminde çocuk izlediği programa dikkatini verme süresi artar, olayları takip etme ve kavramaya yönelik yeteneği gelişir. Yavaş yavaş izlediklerinden çıkarımlar yapmaya ve kendine uygun eylemleri tanımaya başlar. Yaş ilerledikçe zihinsel süreçler gelişmeye ve olayları kavramaya, yorumlamaya ve duyarlı hale gelirler (İşçibaşı, 2001, 85).

Televizyonun, ders çalışmaya karşı isteksiz olan çocuklar, okuma alışkanlığı edinememekte, kendini ifade edememe, saldırgan ve şiddetin davranışlarında artması, izlenilen kahramanı model alma, gerçeklikten uzaklaşmaya başlama, ilişkilerden uzaklaşma gibi olumsuz etkileri sayılabilir (Büyükbaykal 2007: 35). Aileler, çocuklar için boş vakitlerde farklı etkinlikler bulamadıkları veya çocuklarına zaman ayıramadıkları için televizyonu bebek bakıcısı gibi kullanılmaktadır. Bu durum televizyonun çocuklar üzerindeki zararlı etkilerini arttırmaktadır (Austin ve ark. 1997: 421).

Televizyona düşkün olan çocuklar içe dönük kişilik geliştirmeye ve sosyal becerileri zayıflamaya başlar. Olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi kuramayıp bilgiyi yorumlayamazlar. Kitap okumak, ders çalışmak gibi bilişsel süreçleri ilgilendiren durumlardan hoşlanmazlar. El ve motor beceri hazırı kullanmaya alıştıkları için gelişmez. Kendisinin bir şey üretmediği, sadece hazır bilgiyi kullandığı için aile yardımı olmadan bir şey yapamamaktadır. Dil becerileri zayıf olduğu için etkileşim içerisine girme de ve kendini ifade etmede zorlanır (Çaplı, 1996).

1.16.7. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzleme Sonrası Davranışının Değişmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:

Görüntü ve sesi bir arada bulunduran televizyon, gönderdiği mesajlar korumasız durumda bulunan çocukların hayal dünyalarını dahil olurlar. Farklı boyutlarda anlamlandırılan mesajlar taze ve boş olan beyinlere kaydolarak ilerleyen yaşlarda açığa çıkmaktadır (Öztürk, 2005). Televizyon yaygın erişimi rahat bir kitle iletişim aracıdır.

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının (ebeveynleri tarafından) değerlendirilmesine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları altı alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak akranlarla etkileşim ve sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe anlamlı farklar testine göre; televizyon izleme sonrası çok veya bazen etkilenen öğrenciler (Grup 1-2) ile televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin (Grup 3) akranlarla etkileşim ve sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin akranlarla etkileşim ve sosyal çevreye pozitif yaklaşım düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası davranışlarının değerlendirilmesine bağlı olarak olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, sosyal duruma uygun tepki gösterme ve kişisel doyumu erteleme düzeylerinde

de farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe testine göre; televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrenciler (Grup 1) ile televizyon izleme sonrası pek etkilenmeyen öğrencilerin (Grup 3) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, sosyal duruma uygun tepki gösterme ve kişisel doyumu erteleme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası çok etkilenen öğrencilerin olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme, sosyal duruma uygun tepki gösterme, kişisel doyumu erteleme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

1.16.8. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Davranışın Gösterilmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:

Çocukların televizyonda izledikleri programlara, dizilerdeki karakterlere ve model aldıkları davranışlar göz önünde bulundurulduğunda, saldırgan tepki gösterme, öfkeli ve hırçın davranma, vurma, zarar verme, hayal kurma, dikkatini toparlayamama, ağlama davranışı sergileme gibi olumsuz davranış örüntüleri görülmektedir.

Öztürk ve Karayağız (2007), yaptıkları araştırmada çocuk kendince özdeşim kuracağı bir kahraman aradığını ve bilinçsiz bir şekilde televizyon izleme alışkanlığı rastgele seçilmiş yanlış kahramanlarla, kişilik gelişim aşamasında çocukların sağlıklı olmayan bir gelişim dönemi içerisinde kişiliklerinin şekilleneceğini belirtmişlerdir. Biçimlenmeye başlayan kişilik özellikleri, bu dönemdeki sağlıksız seçimlerle tüm yaşamını etkisi altına alacağını belirtmişlerdir. Ailelerin televizyon izleme alışkanlıkları üzerine bilgi, tutum, ilgi ve uygulamaları konusunda destek almaları gerektiğini vurgulamışlardır (Öztürk, Karayağız, 2007).

Yapılan araştırmalarda televizyon ekranında izlenilen şiddet içerikli sahnelerine fazla maruz kalan çocukların daha fazla saldırgan davranış gösterdikleri, düşmanlık duyguları besledikleri, kaygı ve engel karşısında şiddet eğilimlilerinin fazla olduğunu, uyku bozuklukları yaşandıklarının görüldüğü vurgulanmıştır. Korkutucu içerikler izlenmesi çocukların, uyku bozukluklarının yanı sıra ayrılık kaygısına yol açarak diğer korkuları beraberinde getirdiği görülmektedir. Bununla birlikte dünyanın korkutucu ve tehlikeli bir yer olduğu inancı gelişerek kolay incinebilen çocuklar haline alabiliyorlar

(Büyükbaykal,2007).

Araştırmacılar, televizyonun tek başına şiddete yönlendirmediği, özendirdiğini belirtmişlerdir. Çocukların göstermiş oldukları hırçınlık, öfke, ağlama, vurma gibi olumsuz davranışların oluşma nedenlerinden birinin de televizyon izleme alışkanlıkları olduğunu belirtmişlerdir. Televizyondaki şiddete dayalı öykülerin oluşturulduğu programlarla çocuklara saldırganlık duygusunun işlendiğini, aşırı televizyon izleyen çocuklarda hırçınlık, huzursuzluk, hiper-aktivite gibi rahatsızlıklar görüldüğünü belirtmişlerdir. (Öcel, 2004).

Araştırmada öğrencilerin televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan t-testi sonuçları beş alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal çevreye pozitif yaklaşım, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, kişisel doyumu erteleme, akranlarla etkileşim, sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası öfke ve hırçınlık davranışı gösteren öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, sosyal çevreye pozitif yaklaşım, kişisel doyumu erteleme, akranlarla etkileşim, sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan t-testi sonuçları beş alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası saldırganlık, vurma ve zarar verme davranışını göstermelerine bağlı olarak akranlarla etkileşim, sosyal duruma uygun tepki gösterme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerini, sosyal çevreye pozitif yaklaşım, olumsuz sosyal durumlara uygun düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası saldırganlık,

vurma ve zarar verme davranışı gösteren öğrencilerin akranlarla etkileşim, sosyal duruma uygun tepki gösterme, sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerini, sosyal çevreye pozitif yaklaşım, olumsuz sosyal durumlara uygun düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin televizyon izleme sonrası hayal kurma davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan t-testi sonuçları iki alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası hayal kurma davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun ve olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası hayal kurma davranışı gösteren öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun ve olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme davranma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir

Araştırmada öğrencilerin televizyon izleme sonrası ağlama davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına ilişkin yapılan t-testi sonuçları üç alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme sonrası ağlama davranışını göstermelerine bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, akranlarla etkileşim ve kişisel doyumu erteleme düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası ağlama davranışı gösteren öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma, akranlarla etkileşim ve kişisel doyumu erteleme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

1.16.9. Öğrencilerin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Televizyon İzlemeye Bağlı Olarak Aile İçi İlişkileri Etkileme Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçlar:

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının aile içi ilişkileri etkileme durumuna bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup

olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları olup üç alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının aile içi ilişkileri etkilemesine bağlı olarak sosyal duruma uygun tepki gösterme, kişisel doyumu erteleme, sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinde farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe testine göre; televizyon izleme nedeniyle aile içi paylaşımlar azalan öğrenciler (Grup 2) ile televizyon izleme sonrası aile içi ilişkileri olumlu yönde gelişen öğrencilerin (Grup 4) sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme nedeniyle aile içi paylaşımlar azalan öğrencilerin sosyal duruma uygun tepki gösterme, kişisel doyumu erteleme, sosyal durumlara uygun tepki verme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

Aile, çocuklarının sosyalleşmesi için rehber olmalı, onları dinlemeli ihtiyaçlarını, duygularını anlamalıdır. (İrkin Çamlıbel, 2012).Televizyonun aile ilişkilerinin sağlıklı temel üzerinde durmasını saplama konusunda olumsuz bir etkisi vardır. Sağlıklı bir aile olabilmek için öncelikli koşul sağlıklı bir iletişimdir. Televizyon, aile içi ilişkilerin kalıcı olması, etkin bir şekilde iletişim ve etkileşiminin olacağı zamanları çalmaktadır. Aile içi ilişkilerin ilerlemesi, sıcak ilişkilerin oluşturulması için gereken zamanı televizyon karşısında geçiren aileler, aile içi ilişkileri zayıflatmakta, nitelik ve niceli bakımından aile üyeleri arasındaki ilişkiyi olumsuz etkilemektedir. (Arslan, 2001).

Anne-baba çocuklarıyla birlikte televizyon izleyerek, çocuklarının bilinçli birer televizyon izleyicisi olmasını sağlamalıdır. Bunun dışında televizyon izleme yerine çocuklarının arkadaşlarıyla bir araya gelmesini sağlamalı ya da farklı aktiviteler yapmasına rehberlik etmelidir. Anne iş yaparken çocuğu televizyona maruz kalmasını engellemelidir (Soydan, Güllüoğlu, 2005).

1.16.10. Öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerinin televizyon izlemeye okul/ders başarısını etkileme durumuna göre farklılaşmasına ilişkin sonuçlar:

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının okul/ders başarısını etkileme durumuna bağlı olarak sosyal duygusal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup

olmadığına ilişkin yapılan ANOVA testi sonuçları üç alt boyut için anlamlı farklılaşma bulunmuştur. Buna göre;

Öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının okul/ders başarısını etkileme durumuna bağlı olarak akranlarla etkileşim düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe anlamlı farklar testine göre (Ek-2); televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrenciler (Grup 2) ile televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı artan öğrencilerin (Grup 3) akranlarla etkileşim düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrencilerin akranlarla etkileşim, sosyal duruma uygun tepki gösterme düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

Gülay ve Erten'in (2011) okulu sevme, grup çalışmalarına aktif bir şekilde katılma, bir gruba dahil olma, akran kabulü gibi sosyal uyum sürecinin olumlu geçmesinin okuldan kaçınma ve özyönetim gibi okula uyumu etkileyen değişkenlerin etkisinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Akran etkileşiminin önemine dikkat çeken araştırmacılar sosyal ve duygusal uyum sürecinde önemli bir etken olduğunu vurgulamışlardır (Gülay, Erten, 2011).

Araştırmada öğrencilerin televizyon izleme davranışlarının okul/ders başarısını etkileme durumuna bağlı olarak sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinde de farklılaşma olduğu bulunmuştur. Scheffe testine göre; televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrenciler (Grup 2) ile televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı artan ve derslere göre farklı etkileri öğrencilerin (Grup 3-4) sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeyleri arasında anlamlı fark vardır. Ortalama puanlara bakıldığında, televizyon izleme sonrası okul/ders başarısı düşen öğrencilerin sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına baktığımızda okul başarısı düşük olan öğrencilerin akran etkileşimleri, grubun içerisine kendini ait hissetme, eleştirirler karşısında üzülmek, kendini ifade edebilmek becerilerinin düşük olduğu bulunmuştur.

Televizyona uzun zaman ayıran bireylerin zihinsel olarak yorulduğu bilinen bir

gerçektir. Zihnen yorgun olan birey bir şey anlayamaz, dikkatini bir konuya toplayamaz ve verimli bir çalışma ortaya çıkaramaz. Çoğu zaman Eğitimin dışında kullan ve uzun süreler harcanan okul başarısını etkilediği bilinmektedir. Okul başarısı düşünen nedenlerin biri de gereğinden fazla ekran karşısında kalmadır. Uzun süre ekran karşısında olan birey hem zaman kaybı yaşar, hem de zihinsel yorgunluğa neden olur. Bu durum okul başarısını etkilemektedir. Çocukların sürekli ekran karşısında olması, sürekli akan görsel ve işitsel karelerin kendi içinde anlamlandırmaya çalışması, diğer taraftan dikkat eksikliğine neden olduğu belirtilmiştir (Elmas ve ark., 2015).

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığında 2006 yılında yaptığı öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları araştırmasında televizyonun insanlar üzerindeki (zihinsel, kültürel, dil kullanımı, sosyal ilişkiler…vb) etkisi bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Araştırmada öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıklarının nasıl şekillendiğine dair sorulara cevap aranmıştır. Araştırmanın örneklemini 2006-2007 öğretim yılında Türkiye'deki resmi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin tamamıdır. Evrenin büyüklüğü nedeniyle tamamının araştırmaya katılması mümkün olmadığı için çalışma örneklem üzerinden yapılmıştır. Öğrenciler belirlenirken sosyo-ekonomik özellikler göz önüne alınmıştır. İller Türkiye'nin yedi bölgesinden seçilmiştir. 12 il ve 48 okuldan 936 öğrenci anketinin geri dönmesi beklenmiş ve bu anketlerin tamamı geri dönmüştür. Veri toplama araçları öğrenci anketleridir. Anketi cevaplayanların yoğunluğunun 13-14 yaş ve 16-17 yaş grubunda toplandığı görülmüştür. Televizyon programlarının çocuğu duygusal olarak harekete geçirdiği, öğrencilerin yarıdan fazlası televizyon programlarının çocuklar tarafından taklit edildiği, taklit davranışlarının saldırganlık tavırları içermediğini, televizyon programlarının kendilerini mutlu ettiği… vb konuları düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerin evlerinde izledikleri programlara bakıldığında haberler, yabancı filmler, diziler, belgeseller yer almış ve büyük bir çoğunluğunun televizyon izlerken seçim yapmadıkları görülmüştür. Televizyon izlemeyenler ise grubun küçük bir bölümünü oluşturmaktadır (MEB Eğitim Araştırma Daire Başkanlığı, 2008).

Çocukların yaşamları üzerinde etkiye sahip olan etkenlerden bir olan televizyon yoluyla hem olumlu hem de olumsuz mesajlar alınabilmektedir. Gelişimsel dönemleri dikkate alındında çocukların, yetişkinler gibi gelen mesajları algılamayıp

sorgulamadıklarından psikososyla ve zihinsel açıdan zayıf olmaları, görüntülerin etkisinde daha kolay kalmalarına ve bunları çevrelerine yansıtmalarına yol açmaktadır (Altınkılıç, Özkan,2014).

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda, aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Araştırma bulguları ışığında aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. Okul rehberlik birimleri tarafından ailelere yönelik farkındalık eğitimleri verilmelidir.
2. İlkokullarda okula uyum sürecinde sıkıntı yaşayan çocuklarla rehber öğretmen ve sınıf öğretmeniyle iletişime geçilerek uyum sürecinin nedenleri araştırılmalıdır.
3. Araştırma ilkokul birinci sınıflarla sınırlıdır. Bu sebeple de benzer araştırmaların farklı yaş seviyelerinde faklı iletişim araçları (internet, tablet, bilgisayar…) için yapılması önerilebilir.
4. Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından düzenlenen Veli Akademilerinde verilecek eğitimlerin içeriklerinde çocukların televizyon izleme alışkanlıklarına dair bilgilere yer verilmelidir.
5. Çocuklarda görülen sosyal ve duygusal uyum risklerine ilişkin okul rehberlik birimleri tarafından önleyici çalışmalar yapılmalıdır.
6. Konu ile ilgili ailelerin ve öğrencilerin farkındalıklarını artırmaya yönelik bilgilendirme kitapçıkları hazırlanmalıdır.
7. Rehber öğretmenlerin birinci sınıf öğrencilerine yönelik medya okur – yazarlığı hakkında öğrencileri bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
8. Çalışma grubunda kültür faktörü göz önüne alınarak ailelerin sosyo-ekonomik, eğitim durumları göz önüne alınarak çalışılabilir.

EK'LER

EK – 1 : Aile Bilgi Onam Formu

Sayın Veli,

T.C. Maltepe Üniversitesi Gelişim Psikolojisi Yüksek Lisans Programı kapsamında Ydr. Doç. Dr. Oktay AYDIN'ın danışmanlığında Sınıf Öğretmeni Belkıs ERTOSUN tarafından yürütülen "İlköğretim Birinci Sinif Öğrencilerinin Televizyon İzleme Alışkanlıkları İle Sosyal Duygusal Uyum Düzeyleri Arasindaki İlişki" konulu araştırma için katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

Bu araştırmada, ilköğretim birinci sınıfa devam eden öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları ve sosyal-duygusal uyum düzeylerinin incelenmesi ve her iki değişken arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları ve sosyal-duygusal uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin cinsiyet, okul türü, okul öncesi eğitim alıp almama, anne-baba eğitim durumu alt gruplarıyla karşılaştırması yapılacaktır.

Siz velilere üç sayfalık bir anket formu gönderilecektir. Anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Kişisel Bilgi Formu, ikinci bölüm Televizyon İzleme Davranışları, üçüncü bölüm Ebeveyn Yaklaşımları hakkında bilgi edinmek için sorulardan oluşmaktadır. Ayrıca öğrencilerin sosyal duygusal uyum düzeylerini saptayabilmek için 32 sorudan oluşan MASDU sosyal duygusal uyum ölçeği sınıf öğretmenleri tarafından doldurulacaktır.

Bu araştırmada gizlilik ilkesi esas olduğu için vermiş olduğunuz bilgiler hiçbir şekilde üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır; eğer çalışmaya gönüllü olarak katılmak isterseniz bir sonraki sayfada yer alan formu imzalamanızı rica ediyoruz.

Bir bilimsel araştırmaya vermiş olduğunuz destek için şimdiden teşekkür ediyoruz.

Yrd. Doç. Dr. Oktay AYDIN Sınıf Öğrt. Belkıs ERTOSUN

Araştırmaya katılmadan önce sorularınız olursa araştırmacıya ulaşabileceğiniz iletişim bilgileri:

Belkıs ERTOSUN: E-posta: belkisertosun02@gmail.com

Telefon: 0532 057 13 46

VELİNİN BEYANI

T.C. Maltepe Üniversitesi Gelişim Psikolojisi Yüksek Lisans Programı kapsamında Yrd. Doç. Dr. Oktay AYDIN danışmanlığında sınıf öğretmeni Belkıs ERTOSUN tarafından yapılacak olan çalışmaya kendi rızamla gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Ayrıca velisi olduğum çocuğumun da çalışmaya katılmasını kabul ediyorum.

Katılımcı veli kod numarası:
Tarih:
Öğrenci kod numarası:

Ek-2 Kişisel Bilgi Formu

Sayın Veli,

Bu çalışma çocukların televizyon izleme alışkanlıkları ile ilgili bilimsel nitelikte bilgi toplamayı amaçlamaktadır. Çalışmanın sonuçları tamamen bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Sizden, sadece **BİRİNCİ SINIFA GİDEN ÇOCUĞUNUZU** düşünerek sorulara cevap vermeniz istenmektedir.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Belkıs ERTOSUN

1. Çocuğunuzun Adı-Soyadı :

……

2. Okul türü :

( ) Devlet Okulu

( ) Özel Okul

3. Cinsiyeti :

( ) K

( ) E

4. Okul öncesi eğitim alıp almama durumu :

( ) Almadı

( ) Aldı

5. Çocuğa Yakınlığı :

( ) Anne

( ) Baba

( ) Diğer :……

6. Annenin eğitim durumu :

( ) Okur-yazar değil

( ) İlköğretim

( ) Lise

( ) Üniversite

( ) Diğer (belirtin):…….. …...

7. Babanın eğitim durumu :

( ) Okur-yazar değil

( ) İlköğretim

( ) Lise

( ) Üniversite

()Diğer:……....

Televizyon İzleme Alışkanlıkları Anketi

BÖLÜM I: ÇOCUĞUN TELEVİZYON İZLEME DAVRANIŞLARI

1. Günlük ortalama kaç saat televizyon izlemektedir?

……..

2. Aşağıdaki zaman dilimlerinde televizyon izleme sıklığı nedir?

( ) Sabah

( ) Öğlen

( ) Öğleden sonra

( ) Akşam

3. Televizyonu daha çok kiminle birlikte izliyor?

( ) Tek başına

( ) Anne ile

( ) Baba ile

( ) Kardeş ile

( ) Aile ile birlikte

( ) Değişken

4. Televizyon izlemeye ara vermesi istendiğinde genellikle nasıl davranmaktadır?

( ) Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor.

( ) Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor.

( ) Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor.

( ) Diğer (belirtiniz):……..

5. Televizyon kapatıldığındaki tepkisi ne olmaktadır?

( ) Hırçınlaşıyor ve öfke tepkisi gösteriyor.

( ) Hoşlanmıyor ama abartılı tepki vermiyor.

( ) Tepki vermeden durumu kabulleniyor.

( ) Diğer (belirtiniz):……..

6. Hiç televizyon izlemeden geçirdiği gün oluyor mu?

( ) Evet

( ) Bazen

( ) Nadiren

7. Televizyon izleme davranışlarını genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

( ) Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz.

( ) Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz.

( ) Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz.

( ) Oldukça sorun olduğunu düşünüyoruz.

( ) Çok fazla sorun olduğunu düşünüyoruz.

8. Çocuğunuz okuldan eve geldiğinde;

( ) Önce ödevlerini yapar, sonra televizyon izler.

( ) Önce televizyon izler sonra ödevlerini yapar.

( ) Ödev yapma ve televizyon izleme arasında herhangi bir sıra yoktur.

9. Televizyon izledikten sonra davranışlarında değişiklik oluyor mu?

( ) Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor.

( ) Bazen etkileniyor, ama abartılı davranışlar sergilemiyor.

( ) Pek etkilenmiyor.

10. Televizyon izlemeye bağlı olarak aşağıdaki davranışları ne sıklıkla gözlemliyorsunuz?

( ) Öfke ve hırçınlık

( ) Saldırganlık, vurma, zarar verme

( ) Hayal kurma

( ) Ağlama

( ) Diğer (belirtiniz):……..

11. Televizyon izleme davranışlarına bağlı olarak aile içi ilişkilerinizde neler değişti?

( ) Herhangi bir değişiklik yok.

( ) Aile içi paylaşımları azaldı.

( ) İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı.

( ) Olumlu yönde gelişti.

( ) Diğer (belirtiniz):……..

12. Aşağıdaki televizyon programlarını izleme sıklığı nedir?)

	Sürekli	Çoğu Zaman	Bazen	Nadiren	Hiç
12a) Yerli dizileri					
12b) Yabancı diziler					
12c) Haber programları					
12d) Reklamlar					

12e) Sinema filmleri					
12f) Müzik - eğlence programları					
12g) Yarışma programları					
12h) Yerli filmler					
12i) Yabancı filmler					
12j) Çizgi filmler					
12k) Çocuk dizisi					
12l) Çocuk programları					
12m) Belgeseller					
12n) Spor programları					
12o) Diğer (belirtiniz):……..					

13. Aşağıdaki çizgi filmleri izleme sıklığını çarpı (X) işareti koyarak işaretleyiniz.

	Sürekli	Çoğu Zaman	Bazen	Nadiren	Hiç
a) Ben 10					
b) Wings Club					
c) Cailloou Kayu					
d) Bakugan					
e) Sünger Bob					
f) Johnny Bravo					
g) Müfettiş Gadget					
h) Tom ve Jerry					
i) Looney Tunes					
j) Örümcek adam					
k) Batman					
l) Süpermen					
m) Diğer……..					

14. Televizyon izleme davranışlarının okul/ders başarısını etkileme durumu nedir?

( ) Herhangi bir etkisi yok.

( ) Başarısının düşmesine neden oldu.

( ) Başarısının artmaya neden oldu.

( ) Derslere göre farklı etkiler yaptı.

( ) Diğer (belirtiniz):……..

BÖLÜM II: EBEVEYNİN YAKLAŞIMI

15. Çocuğunuzun televizyon izlemesiyle ilgili kurallar hakkında ne kadar bilginiz var?

( ) Hiçbir bilgim/fikrim yok.

( ) Biraz bilgim var, ama emin değilim.

( ) Genel olarak bilgim var.

( ) Yeterince bilgim var.

( ) Diğer (belirtiniz):……..

16. Çocuğunuzun televizyon izleme davranışıyla ilgili kurallarını uygulama durumunuz nedir?

( ) Hiçbir kural uygulamıyoruz.

( ) Anne-baba olarak ortak tutum sergileyemiyoruz.

( ) Kurallar koyuyoruz, ancak kararlı bir şekilde uygulayamıyoruz.

( ) Kurallar koyuyoruz ve kararlı bir şekilde uyguluyoruz.

( ) Diğer (belirtiniz):……..

17. Ailece bir gün içerisinde televizyon izleme süreniz nedir?

( ) Gece – gündüz açıktır.

( ) Geç saatlere kadar açıktır.

( ) Günün belirli saatleri açıktır.

( ) Günden güne değişebiliyor.

( ) Diğer (belirtiniz):…….

18. Televizyonda izlenecek programa en çok kim karar verir?

( ) Anne

( ) Baba

( ) Çocuklar

( ) Aile büyükleri

( ) Diğer (belirtiniz):……..

19. Çocuğunuzla birlikte izlenecek programın seçimiyle ilgili en çok ne gibi bir yol izlersiniz?

( ) Çocuğun tercihine bırakırız.

( ) Çocuğa seçenekler sunarız.

( ) Ne izleyeceğine önceden biz karar veririz.

( ) Diğer (belirtiniz):……..

20. Televizyon izlerken çocuğa uygun olmayan programa veya sahneye denk geldiğinizde genellikle ne yaparsınız?

( ) Bir süre televizyonu kapatırız.

( ) Kanalı değiştiririz.

( ) Çocuğu odadan/salondan uzaklaştırırız.

( ) Herhangi bir şey yapmayız.

( ) Diğer (belirtiniz):……..

21. Televizyon izleme ve buna bağlı sorunlarla ilgili herhangi bir uzmandan destek/yardım aldınız mı?

( ) Hayır, almadık.

( ) Evet, aldık.

Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği

Bu araştırma, "Birinci Sınıf Öğrencilerinin Televizyon İzleme Alışkanlıkları ile Sosyal Duygusal Uyum Süreci Arasındaki İlişki"yi incelemek için veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Sizden istenen, sınıfınızda belirlenen öğrenciler için aşağıdaki ifadelerin uygunluk düzeyini, karşısındaki kutuya çarpı (X) işareti koyarak belirtmenizdir. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Gelişim Psikolojisi Y.L. Öğrencisi
Belkıs ERTOSUN

Öğrencinin kod numarası:.....
Formu Doldurma Tarihi :.....
Öğrencinin Doğum Tarihi :.....

		Hiçbir Zaman	**Bazen**	**Her Zaman**
1	Sınıftaki araç gereçleri arkadaşları ile paylaşır.			
2	Akranları ile kolay iletişim kurar.			
3	Kendinden önce oluşmuş bir akran grubuna kolaylıkla dahil olur.			
4	Teneffüslerde arkadaşları ile olmayı tercih eder.			
5	Grup oyunlarında kurallara uyar.			
6	Duygularını (kızgınlık, mutluluk, üzüntü,vb.) sözel olarak ifade eder.			
7	Gerektiğinde çevresindekilere yardım eder.			
8	Gerektiğinde çevresindekilerden yardım alır.			
9	Karşılaştığı sorunları saldırganlığa başvurmadan çözer.			
10	Yetişkinlerle olumlu ilişkiler kurar.			
11	Duygusal olarak sorun yaşayan arkadaşlarını teselli etmeye çalışır.			
12	Teşekkür ederim, günaydın, iyi günler, vb. nezaket ifadelerini günlük yaşamında kullanır.			
13	Başkalarının beğenisini kazanmaktan hoşlanır.			
14	Gerektiğinde başkalarını takdir eder.			
15	Yaşına uygun sorumlulukları yerine getirir.			
16	Akranlarına liderlik etmekten hoşlanır.			
17	Ortak eşyaların kullanımında özenlidir.			
18	Esprilere uygun tepki gösterir.			
19	Ortama ve zamana uygun espri yapar.			
20	Gurup çalışmalarından hoşlanır.			
21	Yarışmalı durumlarda yenilgiyi kabullenir.			
22	Sonradan alacağı ödülleri bekler.			
23	Haksızlığa uğradığında uygun tepkiyi gösterir.			
24	Eleştirildiğinde kendini kötü hisseder.			
25	Başarısızlık durumunda çalışma isteğini kolay kaybetmez.			
26	Ebeveynden sorunsuzca ayrılır.			
27	Birçok durumda soruna yol açacak kadar mükemmeliyetçi değildir.			
28	Mutlu bir çocuktur.			
29	Genelde olumlu bir yüz ifadesi vardır.			
30	Bakımlı olmaya özen gösterir.			
31	Başkalarının ilgisini çekmekten hoşlanır.			
32	Sonunda ne olacağını bilmediği işlere başlamakta isteklidir.			
33	Başkalarını ihtiyaç ve isteklerine duyarlıdır.			
34	Gerektiğinde hakkını elde etmek için çaba gösterir.			
35	İstediğinin yapılması için inat eder.			

36	İsteklerini erteler.			

Ek-5 Analiz Sonuçları

Öğrencilerin Sosyal ve Duygusal Uyum Ölçeği maddelerine ilişkin puanlarının aritmetik ortalaması ve standart sapması (N=480)

	$\overline{X}$	*ss*
01. Sınıftaki araç gereçleri arkadaşları ile paylaşır.	2,76	0,43
02. Akranları ile kolay iletişim kurar.	2,68	0,52
03. Kendinden önce oluşmuş bir akran grubuna kolaylıkla dahil olur.	2,60	0,56
04. Teneffüslerde arkadaşları ile olmayı tercih eder.	2,80	0,42
05. Grup oyunlarında kurallara uyar.	2,73	0,51
06. Duygularını (kızgınlık, mutluluk, üzüntü,vb.) sözel olarak ifade eder.	2,68	0,55
07. Gerektiğinde çevresindekilere yardım eder.	2,74	0,45
08. Gerektiğinde çevresindekilerden yardım alır.	2,71	0,48
09. Karşılaştığı sorunları saldırganlığa başvurmadan çözer.	2,69	0,56
10. Yetişkinlerle olumlu ilişkiler kurar.	2,81	0,41
11. Duygusal olarak sorun yaşayan arkadaşlarını teselli etmeye çalışır.	2,60	0,55
12. Teşekkür ederim, günaydın, iyi günler, vb. nezaket ifadelerini günlük yaşamında kullanır.	2,71	0,51
13. Başkalarının beğenisini kazanmaktan hoşlanır.	2,83	0,41
14. Gerektiğinde başkalarını takdir eder.	2,56	0,55
15. Yaşına uygun sorumlulukları yerine getirir.	2,69	0,52
16. Akranlarına liderlik etmekten hoşlanır.	2,39	0,70
17. Ortak eşyaların kullanımında özenlidir.	2,72	0,49
18. Esprilere uygun tepki gösterir.	2,64	0,50
19. Ortama ve zamana uygun espri yapar.	2,45	0,62
20. Gurup çalışmalarından hoşlanır.	2,77	0,44
21. Yarışmalı durumlarda yenilgiyi kabullenir.	2,55	0,66
22. Sonradan alacağı ödülleri bekler.	2,72	0,51
23. Haksızlığa uğradığında uygun tepkiyi gösterir.	2,60	0,55
24. Eleştirildiğinde kendini kötü hisseder.	2,63	0,51
25. Başarısızlık durumunda çalışma isteğini kolay kaybetmez.	2,52	0,61
26. Ebeveynden sorunsuzca ayrılır.	2,76	0,50
27. Birçok durumda soruna yol açacak kadar mükemmeliyetçi değildir.	2,40	0,68
28. Mutlu bir çocuktur.	2,79	0,44
29. Genelde olumlu bir yüz ifadesi vardır.	2,76	0,48
30. Bakımlı olmaya özen gösterir.	2,75	0,48
31. Başkalarının ilgisini çekmekten hoşlanır.	2,59	0,56
32. Sonunda ne olacağını bilmediği işlere başlamakta isteklidir.	2,28	0,68
33. Başkalarını ihtiyaç ve isteklerine duyarlıdır.	2,59	0,55
34. Gerektiğinde hakkını elde etmek için çaba gösterir.	2,54	0,62
35. İstediğinin yapılması için inat eder.	1,83	0,70
36. İsteklerini erteler.	2,08	0,55

Televizyon izleme zamanlarına ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	(I) En sık TV izleme zamanı	(J) En sık TV izleme zamanı	Ortalama Fark (I-J)	p
Akranlarla Etkileşim	Sabah-Öğlen (1)	Öğleden sonra (2)	0,070	0,414
		Akşam (3)	-0,300	0,027*
	Öğleden sonra (2)	Sabah-Öğlen (1)	-0,070	0,414
		Akşam (3)	-0,370	0,023*
	Akşam (3)	Sabah-Öğlen (1)	0,300	0,027*
		Öğleden sonra (2)	0,370	0,023*
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Sabah-Öğlen (1)	Öğleden sonra (2)	0,050	0,568
		Akşam (3)	-0,340	0,025*
	Öğleden sonra (2)	Sabah-Öğlen (1)	-0,050	0,568
		Akşam (3)	-0,390	0,022*
	Akşam (3)	Sabah-Öğlen (1)	0,340	0,025*
		Öğleden sonra (2)	0,390	0,022*
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Sabah-Öğlen (1)	Öğleden sonra (2)	-0,080	0,354
		Akşam (3)	-0,280	0,036*
	Öğleden sonra (2)	Sabah-Öğlen (1)	0,080	0,354
		Akşam (3)	-0,200	0,402
	Akşam (3)	Sabah-Öğlen (1)	0,280	0,036*
		Öğleden sonra (2)	0,200	0,402
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Sabah-Öğlen (1)	Öğleden sonra (2)	0,050	0,705
		Akşam (3)	-0,170	0,048*
	Öğleden sonra (2)	Sabah-Öğlen (1)	-0,050	0,705
		Akşam (3)	-0,220	0,041*
	Akşam (3)	Sabah-Öğlen (1)	0,170	0,048*
		Öğleden sonra (2)	0,220	0,041*
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Sabah-Öğlen (1)	Öğleden sonra (2)	0,020	0,937
		Akşam (3)	-0,360	0,025*
	Öğleden sonra (2)	Sabah-Öğlen (1)	-0,020	0,937
		Akşam (3)	-0,380	0,022*
	Akşam (3)	Sabah-Öğlen (1)	0,360	0,025*
		Öğleden sonra (2)	0,380	0,022*

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Birlikte televizyon izlenen kişiye ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	(I) Kiminle TV izliyor	(J) Kiminle TV izliyor	Ortalama Fark (I-J)	p
Akranlarla Etkileşim	Tek başına (1)	Anne veya baba ile (2)	-0,330	0,026*
		Kardeş ile (3)	-0,200	0,042*
		Aile ile (4)	-0,260	0,033*
		Değişiyor (5)	-0,090	0,834
	Anne veya baba ile (2)	Tek başına (1)	0,330	0,026*
		Kardeş ile (3)	0,130	0,368
		Aile ile (4)	0,070	0,897
		Değişiyor (5)	0,140	0,998
	Kardeş ile (3)	Tek başına (1)	0,200	0,042*
		Anne veya baba ile (2)	-0,130	0,368
		Aile ile (4)	-0,060	0,707
		Değişiyor (5)	0,110	0,258
	Aile ile (4)	Tek başına (1)	0,260	0,033*
		Anne veya baba ile (2)	-0,070	0,897
		Kardeş ile (3)	0,060	0,707
		Değişiyor (5)	0,170	0,928
	Değişiyor (5)	Tek başına (1)	0,090	0,834
		Anne veya baba ile (2)	-0,140	0,998
		Kardeş ile (3)	-0,110	0,258
		Aile ile (4)	-0,170	0,928
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Tek başına (1)	Anne veya baba ile (2)	-0,240	0,035*
		Kardeş ile (3)	-0,180	0,047*
		Aile ile (4)	-0,210	0,039*
		Değişiyor (5)	-0,100	0,947
	Anne veya baba ile (2)	Tek başına (1)	0,240	0,035*
		Kardeş ile (3)	0,060	0,158
		Aile ile (4)	0,030	0,990
		Değişiyor (5)	0,140	0,996
	Kardeş ile (3)	Tek başına (1)	0,180	0,047*
		Anne veya baba ile (2)	-0,060	0,158
		Aile ile (4)	-0,030	0,096
		Değişiyor (5)	0,080	0,003
	Aile ile (4)	Tek başına (1)	0,210	0,039*
		Anne veya baba ile (2)	-0,030	0,990
		Kardeş ile (3)	0,030	0,096
		Değişiyor (5)	0,110	0,764
	Değişiyor (5)	Tek başına (1)	0,100	0,947
		Anne veya baba ile (2)	-0,140	0,996
		Kardeş ile (3)	-0,080	0,003
		Aile ile (4)	-0,110	0,764
Kişisel doyumu erteleme	Tek başına (1)	Anne veya baba ile (2)	-0,270	0,036*
		Kardeş ile (3)	-0,290	0,029*
		Aile ile (4)	-0,370	0,021*
		Değişiyor (5)	-0,140	0,932
	Anne veya baba ile (2)	Tek başına (1)	0,270	0,036*
		Kardeş ile (3)	-0,020	0,999
		Aile ile (4)	-0,100	0,739
		Değişiyor (5)	0,130	0,889
	Kardeş ile (3)	Tek başına (1)	0,290	0,029*
		Anne veya baba ile (2)	0,020	0,999
		Aile ile (4)	-0,080	0,683
		Değişiyor (5)	0,150	0,887
	Aile ile (4)	Tek başına (1)	0,370	0,021*
		Anne veya baba ile (2)	0,100	0,739
		Kardeş ile (3)	0,080	0,683

		Değişiyor (5)	0,130	0,534
	Değişiyor (5)	Tek başına (1)	0,140	0,932
		Anne veya baba ile (2)	-0,130	0,889
		Kardeş ile (3)	-0,150	0,887
		Aile ile (4)	-0,130	0,534
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Tek başına (1)	Anne veya baba ile (2)	-0,400	0,017*
		Kardeş ile (3)	-0,260	0,032*
		Aile ile (4)	-0,300	0,024*
		Değişiyor (5)	-0,090	0,838
	Anne veya baba ile (2)	Tek başına (1)	0,400	0,017*
		Kardeş ile (3)	0,140	0,273
		Aile ile (4)	0,100	0,660
		Değişiyor (5)	0,110	0,689
	Kardeş ile (3)	Tek başına (1)	0,260	0,032*
		Anne veya baba ile (2)	-0,140	0,273
		Aile ile (4)	-0,040	0,891
		Değişiyor (5)	0,170	0,888
	Aile ile (4)	Tek başına (1)	0,300	0,024*
		Anne veya baba ile (2)	-0,100	0,660
		Kardeş ile (3)	0,040	0,891
		Değişiyor (5)	0,110	0,999
	Değişiyor (5)	Tek başına (1)	0,090	0,838
		Anne veya baba ile (2)	-0,110	0,689
		Kardeş ile (3)	-0,170	0,888
		Aile ile (4)	-0,110	0,999
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Tek başına (1)	Anne veya baba ile (2)	-0,300	0,029*
		Kardeş ile (3)	-0,190	0,047*
		Aile ile (4)	-0,290	0,033*
		Değişiyor (5)	-0,080	0,986
	Anne veya baba ile (2)	Tek başına (1)	0,300	0,029*
		Kardeş ile (3)	0,110	0,165
		Aile ile (4)	0,010	0,931
		Değişiyor (5)	0,120	0,846
	Kardeş ile (3)	Tek başına (1)	0,190	0,047*
		Anne veya baba ile (2)	-0,110	0,165
		Aile ile (4)	-0,100	0,267
		Değişiyor (5)	0,110	0,480
	Aile ile (4)	Tek başına (1)	0,290	0,033*
		Anne veya baba ile (2)	-0,010	0,931
		Kardeş ile (3)	0,100	0,267
		Değişiyor (5)	0,110	0,998
	Değişiyor (5)	Tek başına (1)	0,080	0,986
		Anne veya baba ile (2)	-0,120	0,846
		Kardeş ile (3)	-0,110	0,480
		Aile ile (4)	-0,110	0,998

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Televizyon izlemeye ara verme durumuna ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	(I) Ara verme durumunda	(J) Ara verme durumunda	Ortalama Fark (I-J)	p
Kişisel doyumu erteleme	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	0,070	0,525
		Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	0,230	0,036*
		Diğer (4)	0,170	0,324
	Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	-0,070	0,525
		Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	0,260	0,031*
		Diğer (4)	0,100	0,694
	Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	-0,230	0,036*
		Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	-0,260	0,031*
		Diğer (4)	-0,060	0,968
	Diğer (4)	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	-0,170	0,324
		Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	-0,100	0,694
		Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	0,060	0,968
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	0,030	0,422
		Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	0,270	0,029*
		Diğer (4)	0,130	0,956
	Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	-0,030	0,422
		Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	0,240	0,032*
		Diğer (4)	0,100	0,620
	Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	-0,270	0,029*
		Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	-0,240	0,032*
		Diğer (4)	-0,140	0,459
	Diğer (4)	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	-0,130	0,956
		Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	-0,100	0,620
		Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	0,140	0,459
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	0,010	0,957
		Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	0,230	0,011*
		Diğer (4)	-0,020	0,999
	Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	-0,010	0,957
		Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	0,220	0,023*
		Diğer (4)	-0,030	0,982
	Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	-0,230	0,011*
		Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	-0,220	0,023*
		Diğer (4)	-0,250	0,010*
	Diğer (4)	Tekrar uyarıya gerek kalmadan ara verebiliyor (1)	0,020	0,999
		Tekrar uyarıldığında isteksiz olarak ara veriyor (2)	0,030	0,982
		Tekrar uyarılmasına rağmen ara vermiyor (3)	0,250	0,010*

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Televizyon kapatıldığında öğrencinin tepkisine ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	(I) TV kapatıldığında tepkisi	(J) TV kapatıldığında tepkisi	Ortalama Fark (I-J)	p
Akranlarla Etkileşim	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	-0,360	0,006*
		Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	-0,370	0,003*
		Diğer (4)	-0,120	0,912
	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	0,360	0,006*
		Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	-0,010	0,510
		Diğer (4)	0,140	0,855
	Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	0,370	0,003*
		Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	0,010	0,510
		Diğer (4)	0,150	0,968
	Diğer (4)	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	0,120	0,912
		Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	-0,140	0,855
		Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	-0,150	0,968
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	-0,300	0,021*
		Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	-0,360	0,007*
		Diğer (4)	-0,180	0,293
	Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	0,300	0,021*
		Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	-0,060	0,427
		Diğer (4)	0,120	0,899
	Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	0,360	0,007*
		Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	0,060	0,427
		Diğer (4)	0,180	0,999
	Diğer (4)	Hırçınlaşıyor, öfkeleniyor (1)	0,180	0,293
		Hoşlanmıyor ama abartılı bir tepki vermiyor (2)	-0,120	0,899
		Tepki vermeden durumu kabulleniyor (3)	-0,180	0,999

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Televizyon izlemeden geçirilen güne ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	(I) TV izlemeden geçirilen gün	(J) TV izlemeden geçirilen gün	Ortalama Fark (I-J)	p
Akranlarla Etkileşim	Evet (1)	Bazen (2)	0,300	0,019*
		Nadiren (3)	0,280	0,022*
	Bazen (2)	Evet (1)	-0,300	0,019*
		Nadiren (3)	-0,020	0,879
	Nadiren (3)	Evet (1)	-0,280	0,022*
		Bazen (2)	0,020	0,879
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Evet (1)	Bazen (2)	0,290	0,018*
		Nadiren (3)	0,240	0,027*
	Bazen (2)	Evet (1)	-0,290	0,018*
		Nadiren (3)	-0,050	0,420
	Nadiren (3)	Evet (1)	-0,240	0,027*
		Bazen (2)	0,050	0,420
Kişisel doyumu erteleme	Evet (1)	Bazen (2)	0,250	0,023*
		Nadiren (3)	0,260	0,019*
	Bazen (2)	Evet (1)	-0,250	0,023*
		Nadiren (3)	0,010	0,993
	Nadiren (3)	Evet (1)	-0,260	0,019*
		Bazen (2)	-0,010	0,993
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Evet (1)	Bazen (2)	0,390	0,009*
		Nadiren (3)	0,370	0,010*
	Bazen (2)	Evet (1)	-0,390	0,009*
		Nadiren (3)	-0,020	1,000
	Nadiren (3)	Evet (1)	-0,370	0,010*
		Bazen (2)	0,020	1,000
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Evet (1)	Bazen (2)	0,130	0,489
		Nadiren (3)	0,300	0,017*
	Bazen (2)	Evet (1)	-0,130	0,489
		Nadiren (3)	0,170	0,666
	Nadiren (3)	Evet (1)	-0,300	0,017*
		Bazen (2)	-0,170	0,666

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Genel televizyon izleme davranışının değerlendirilmesine ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	(I) Genel TV izleme davranışı	(J) Genel TV izleme davranışı	Ortalama Fark (I-J)	p
Akranlarla Etkileşim	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	0,160	0,992
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,220	0,303
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,370	0,021*
	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,160	0,992
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,060	0,639
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,210	0,856
	Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,220	0,303
		Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,060	0,639
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,150	1,000
	Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,370	0,021*
		Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,210	0,856
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	-0,150	1,000
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	0,010	0,996
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,110	0,995
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,320	0,029*
	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,010	0,996
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,100	1,000
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,310	0,033*
	Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,110	0,995
		Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,100	1,000
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,210	0,998
	Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,320	0,029*
		Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,310	0,033*
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	-0,210	0,998
Kişisel doyumu erteleme	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,030	0,960
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,160	0,642
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,420	0,002*
	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	0,030	0,960
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,190	0,494
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,450	0,001*
	Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,160	0,642
		Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,190	0,494
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,260	0,908
	Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,420	0,002*
		Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,450	0,001*
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	-0,260	0,908
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,030	0,952
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,160	0,460
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,330	0,013*
	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	0,030	0,952
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,190	0,336
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,360	0,009*
	Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,160	0,460
		Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,190	0,336
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,170	0,973
	Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,330	0,013*
		Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,360	0,009*
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	-0,170	0,973
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,020	0,969
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,130	0,936
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,330	0,012*
	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	0,020	0,969
		Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	0,150	0,813
		Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,350	0,010*
	Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,130	0,936
		Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,150	0,813

	Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	0,200	1,000
Oldukça/Çok sorun olduğunu düşünüyoruz (49	Herhangi bir sorun olmadığını düşünüyoruz (1)	-0,330	0,012*
	Çok az sorun olduğunu düşünüyoruz (2)	-0,350	0,010*
	Biraz sorun olduğunu düşünüyoruz (3)	-0,200	1,000

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Okul sonrası televizyon izlemeye ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	(I) Çocuk okuldan eve geldiğinde	(J) Çocuk okuldan eve geldiğinde	Ortalama Fark (I-J)	p
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Önce ödevlerini yapar, sonra TV izler (1)	Önce TV izler, sonra ödevlerini yapar (2)	0,240	0,037*
		Ödev yapma ile TV izleme arasında bir sıra yoktur (3)	0,230	0,039*
	Önce TV izler, sonra ödevlerini yapar (2)	Önce ödevlerini yapar, sonra TV izler (1)	-0,240	0,037*
		Ödev yapma ile TV izleme arasında bir sıra yoktur (3)	-0,010	0,954
	Ödev yapma ile TV izleme arasında bir sıra yoktur (3)	Önce ödevlerini yapar, sonra TV izler (1)	-0,230	0,039*
		Önce TV izler, sonra ödevlerini yapar (2)	0,010	0,954
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Önce ödevlerini yapar, sonra TV izler (1)	Önce TV izler, sonra ödevlerini yapar (2)	0,230	0,036*
		Ödev yapma ile TV izleme arasında bir sıra yoktur (3)	0,070	0,803
	Önce TV izler, sonra ödevlerini yapar (2)	Önce ödevlerini yapar, sonra TV izler (1)	-0,230	0,036*
		Ödev yapma ile TV izleme arasında bir sıra yoktur (3)	-0,160	0,450
	Ödev yapma ile TV izleme arasında bir sıra yoktur (3)	Önce ödevlerini yapar, sonra TV izler (1)	-0,070	0,803
		Önce TV izler, sonra ödevlerini yapar (2)	0,160	0,450

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Televizyon izledikten sonra çocuğun davranışlarına ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	(I) TV izledikten sonra çocuğun davranışları	(J) TV izledikten sonra çocuğun davranışları	Ortalama Fark (I-J)	p
Akranlarla Etkileşim	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	-0,020	0,998
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,360	0,029*
	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,020	0,998
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,340	0,032*
	Pek etkilenmiyor (3)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,360	0,029*
		Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	0,340	0,032*
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	-0,150	0,692
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,280	0,036*
	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,150	0,692
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,130	0,638
	Pek etkilenmiyor (3)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,280	0,036*
		Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	0,130	0,638
Kişisel doyumu erteleme	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	-0,120	0,908
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,230	0,044*
	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,120	0,908
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,110	0,712
	Pek etkilenmiyor (3)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,230	0,044*
		Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	0,110	0,712
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	-0,180	0,495
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,350	0,030*
	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,180	0,495
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,170	0,080
	Pek etkilenmiyor (3)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,350	0,030*
		Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	0,170	0,080
Sosyal çevreye pozitif yaklaşım	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	0,040	0,776
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,210	0,045*
	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	-0,040	0,776
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,250	0,041*
	Pek etkilenmiyor (3)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,210	0,045*

		Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	0,250	0,041*
Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	-0,150	0,739
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,300	0,031*
	Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,150	0,739
		Pek etkilenmiyor (3)	-0,150	0,268
	Pek etkilenmiyor (3)	Çok etkileniyor ve kahramanları taklit ediyor (1)	0,300	0,031*
		Bazen etkileniyor ama abartılı davranışlar sergilemiyor (2)	0,150	0,268

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Televizyon izlemeye bağlı olarak aile içi ilişkilere ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	**(I) TV izlemeye bağlı olarak aile içi ilişki**	**(J) TV izlemeye bağlı olarak aile içi ilişki**	**Ortalama Fark (I-J)**	**p**
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Herhangi bir değişiklik yok (1)	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,160	0,970
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	-0,090	0,555
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,100	0,332
		Diğer (5)	-0,130	0,601
	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	-0,160	0,970
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	-0,150	0,968
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,360	0,023*
		Diğer (5)	-0,190	0,910
	İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	0,090	0,555
		Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,150	0,968
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,110	0,815
		Diğer (5)	-0,040	0,996
	Olumlu yönde gelişti (4)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	0,100	0,332
		Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,360	0,023*
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	0,110	0,815
		Diğer (5)	0,070	0,746
	Diğer (5)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	0,130	0,601
		Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,190	0,910
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	0,040	0,996
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,070	0,746
Kişisel doyumu erteleme	Herhangi bir değişiklik yok (1)	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,120	0,854
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	-0,010	0,534
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,150	1,000
		Diğer (5)	-0,100	0,906
	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	-0,120	0,854
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	-0,130	0,284
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,370	0,019*
		Diğer (5)	-0,120	0,654
	İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	0,010	0,534
		Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,130	0,284
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,140	0,799
		Diğer (5)	-0,090	1,000
	Olumlu yönde gelişti (4)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	0,150	1,000
		Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,370	0,019*
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	0,140	0,799
		Diğer (5)	0,150	0,948
	Diğer (5)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	0,100	0,906
		Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,120	0,654
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	0,090	1,000
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,150	0,948

Olumsuz sosyal durumlara uygun tepki verme	Herhangi bir değişiklik yok (1)	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,190	0,969
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	0,100	0,445
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,190	0,868
		Diğer (5)	0,010	0,849
	Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	-0,190	0,969
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	-0,090	0,940
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,380	0,017*
		Diğer (5)	-0,180	0,716
	İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	-0,100	0,445
		Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,090	0,940
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,190	0,993
		Diğer (5)	-0,090	0,328
	Olumlu yönde gelişti (4)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	0,190	0,868
		Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,380	0,017*
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	0,190	0,993
		Diğer (5)	0,100	0,584
	Diğer (5)	Herhangi bir değişiklik yok (1)	-0,010	0,849
		Aile içi paylaşımlar azaldı (2)	0,180	0,716
		İzlediği programlar doğrultusunda iletişim kurmaya başladı (3)	0,090	0,328
		Olumlu yönde gelişti (4)	-0,100	0,584

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

Televizyon izlemeye bağlı olarak okul/ders başarısına ilişkin Scheffe anlamlı farklar testi

Bağımlı Değişken	(I) TV izlemenin okul ders başarısını etkilemesi	(J) TV izlemenin okul ders başarısını etkilemesi	Ortalama Fark (I-J)	p
Akranlarla Etkileşim	Herhangi bir etkisi yok (1)	Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,080	0,242
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,150	0,996
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	0,040	0,982
		Diğer (5)	-0,040	0,993
	Başarısının düşmesine neden oldu (2)	Herhangi bir etkisi yok (1)	-0,080	0,242
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,230	0,039*
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	-0,040	0,872
		Diğer (5)	-0,120	0,339
	Başarısının artmasına neden oldu (3)	Herhangi bir etkisi yok (1)	0,150	0,996
		Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,230	0,039*
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	0,190	1,000
		Diğer (5)	0,110	0,982
	Derslere göre farklı etki yaptı (4)	Herhangi bir etkisi yok (1)	-0,040	0,982
		Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,040	0,872
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,190	1,000
		Diğer (5)	-0,080	0,950
	Diğer (5)	Herhangi bir etkisi yok (1)	0,040	0,993
		Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,120	0,339
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,110	0,982
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	0,080	0,950
Sosyal duruma uygun tepki gösterme	Herhangi bir etkisi yok (1)	Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,140	0,188
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,190	0,954
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	0,060	0,912
		Diğer (5)	0,020	0,732

	Başarısının düşmesine neden oldu (2)	Herhangi bir etkisi yok (1)	-0,140	0,188
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,330	0,021*
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	-0,080	0,931
		Diğer (5)	-0,120	0,074
	Başarısının artmasına neden oldu (3)	Herhangi bir etkisi yok (1)	0,190	0,954
		Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,330	0,021*
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	0,150	0,813
		Diğer (5)	0,110	1,000
	Derslere göre farklı etki yaptı (4)	Herhangi bir etkisi yok (1)	-0,060	0,912
		Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,080	0,931
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,150	0,813
		Diğer (5)	-0,040	0,538
	Diğer (5)	Herhangi bir etkisi yok (1)	-0,020	0,732
		Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,120	0,074
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,110	1,000
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	0,040	0,538
Sosyal yaşamın gereklerine uygun davranma	Herhangi bir etkisi yok (1)	Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,190	0,608
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,090	1,000
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	-0,110	1,000
		Diğer (5)	0,050	0,957
	Başarısının düşmesine neden oldu (2)	Herhangi bir etkisi yok (1)	-0,190	0,608
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,280	0,028*
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	-0,300	0,024*
		Diğer (5)	-0,140	0,495
	Başarısının artmasına neden oldu (3)	Herhangi bir etkisi yok (1)	0,090	1,000
		Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,280	0,028*
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	-0,020	1,000
		Diğer (5)	0,140	0,989
	Derslere göre farklı etki yaptı (4)	Herhangi bir etkisi yok (1)	0,110	1,000
		Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,300	0,024*
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	0,020	1,000
		Diğer (5)	0,160	0,991
	Diğer (5)	Herhangi bir etkisi yok (1)	-0,050	0,957
		Başarısının düşmesine neden oldu (2)	0,140	0,495
		Başarısının artmasına neden oldu (3)	-0,140	0,989
		Derslere göre farklı etki yaptı (4)	-0,160	0,991

**Ortalama fark p<0,05 düzeyinde anlamlıdır.*

KAYNAKÇA

http://www.acilim.de/PDF/televizyon.pdf adresinden alınmıştır. (21.12.2010 tarihinde alındı.)

Akkuş, S. Y. Ve ark. (2015). 3-60 Ay Arası Çocukların Televizyon İzleme

Alışkanlıklarının İncelenmesi. Ankara Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları

Hematoloji Onkoloji Eğitim Araştırma Hastanesi, Gelişimsel Pedya: Ankara

Altınkılıç, Z., Özkan, H. (2014). Televizyon izlemenin 1-6 yaş çocuk sağlığı üzerindeki etkilerine yönelik annelerin tutum ve davranışlarının belirlenmesi. İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi 2014; 4(3):186-194

Altuğ, D. (2004). Çocuktan Yaşlılığa Kendilik Değeri. Ankara: Eğitim Vakfı

Yayınları.

Alexander, A. (1993). Exploring Media İn Everday Life. Communication Monograhs, Volume 60.

Arı, R. (2010). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Nobel Yay. s: 92

Arslan, A. (2001). Bir Sosyolojik Olgu Olarak Televizyon. İnsan Bilimleri Dergisi.

(https://j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/163/163Erisim

tarihi: 30.08.2019-)

Austin E W, Knaus C ve Meneguelli A (1997) Who Talks How to Their Kids About TV: A Clarification of Demegraphic Correlates of Parental Mediation Patterns, Communication Research Reports, 14.

Aydın, B., Akbağ, M., Tuzcuoğlu, S., Yağcı, L., Ağır,M. . (2005). Gelişim ve Öğrenme. İstanbul: Nobel Yayınları,.

Aydın, B. (2007). İlköğretim Çocuğunun Gelişim Özellikleri. Prof. Dr. Oktay, A. (Ed.). Unutkan, Ö. (Ed.). İlköğretim Çağına Genel Bir Bakış (s. 13-26). İstanbul: Morpa

Aydın, O. (2002). Gelişim ve Öğrenme Ders Notları. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Bacanlı, H. ve ark. (2000). Sosyal Beceri Eğitimi. Kuzgun, Y. (Ed), İlköğretimde Rehberlik (179). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Bakırcıoğlu, R. (2002). Çocuk Ruh Sağlığı ve Uyum Bozuklukları. Ankara: Anı Yayıncılık.

Barrie and Mcaller, J. (1997). Children & Television (Second Edition). Routledge, London and Newyork.

Başaran, E. (1980). Eğitim Psikolojisi- Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri. Ankara: Kadıoğlu Matbaası.

Batmaz, V., Aksoy, A. (1995). Türkiye'de Televizyon ve Aile-Elektronik Hane . Ankara: T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.

Bayhan, V. (1997). Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 19s. 7.

Beceren Özdemir, B.ve ark. (2018). 5 Yaş Çocuklarının Sorumluluk Kazanma Düzeyleri İle Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Araştırma Makalesi. Turkish Studies Educational Sciences. Ankara. Kasım 2018.

Bee, H. ve Boyd, D.(2009). Çev: Okhan GÜNDÜZ. Çocuk Gelişim Psikolojisi. İstanbul: Kaktüs Yayınlar.

Bilir, A. (2005). İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Özellikleri ve İlkokuma Yazma Öğretimi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fatültesi Dergisi ,s. 89.

Budak, Oğuz (2006). Televizyon Reklamlarının İlköğretim Çağındaki Çocukların Satın Alma Davranışları Üzerindeki Etkisi: Ankara İlinde Bir Uygulama Çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: G. Ü. EBE.

Büyükbaykal G (2007). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri, İstanbul İletişim Derg, 28, 31-44.

Bostancı, M. Naci (1998). Siyaset, Medya ve Ötesi, Ankara,Vadi Yayınları

Can, A. (1995). Okul öncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocukların gelişimine ve iletişimine yönelik etkileri. (Yayımlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi.

Cereci, S. (1996). Televizyonun Sosyolojik Boyutu. İstanbul: Şule Yayınları. s. 48.

Conners, N.A. et al. (2006). Maternal Characteristics Associated with Television Viewing Habits of Low-Income Preschool Children, Springer Science+Business Media, LLC.

Çaplı, B. (1996). Televizyon ve Çocuk. Ankara.: Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı.

Dereobalı, N. (2005). Okul Çağında Çocuk Gelişimi ve Eğitimi-Şimdi Okullu Olduk. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları

Denham, S.A. (2007). Dealing with feelings: How children negatiate the warlds of emotions and social relationships. Cognition, Brain, Behavior, 1-48.

Deniz, E. (2007). Eğitim Psikolojisi. Ankara: Maya Akademi Yayınları.

Doğan, N, Kandemir, C. (2005). "Televizyon İzleme Alışkanlığı ve tercihlerin Çocuğun Sosyalleşme Süreci Üzerine Ekileri". 2. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi-İletişimin Çocuğa Etkisi. İstanbul: İstanbul Üni. İletişim Fakültesi.

Doğa, A , Göker, G . (2012). Tematik Televizyon ve Çocuk: İlköğretim Öğrencilerinin Televizyon İzleme Alışkanlıkları. Milli Eğitim Dergisi, 42 (194), 5-30. Retrieved from http://dergipark.org.tr/milliegitim/issue/36174/406736

Onur, E. Ve ark. (2015). Teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısı üzerine etkisi. SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. Cilt 6 / Sayı 2 / 2015. Muğla

Erkan, S.(2011). Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Hazır Bulunuşluklarının İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U.Journal Of Education) 40, 186- 197

Gormley,W.T, Phillips et al. (2009). Soscial – Emotional Effects of Early childhood Education Programs in Tulsa. Paper Paper Present at The Meeting Of The Society for Research for in Child Development. Denver ,Colo. April 3, 2009.

Gülay, H.ve Akman, B. (2009). Okul Öncesi Dönemde Sosyal Beceriler (1. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.

Güven, Y., Işık, B. (2006). Beş Yaş Çocukları İçin Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği' nin (Masdu-5 Yaş) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi . Sayı 23, Sayfa: 125-142.

İlan, N. (2006). Hazırbulunuşluluk. Başken Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü Ders Notu: Ankara http://mail.baskent.edu.tr/~20397323/hazir_bulunusluluk.doc. (08.03, 2011 tarihinde alındı)

İşçibaşı, Y. (2001). "Televizyondaki Şiddetin Çocuklar Üzerindeki Saldırganlık Etkisi (Amerikan Örneği)", Kurgu Dergisi, Sayı: 18.

İrkin Çamlıbel, A. (2012). Çocukların Gelişim Süreci Ve Televizyonun Etkileri. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uzmanlık Tezi. Ankara.

Kabadayı, A. (2006). Analysing the types of TV programmes viewed by children from different socio-economic strata based on their self-report in the Turkish context. Selcuk University.Konya

Karasar, N. (2000). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Kaner, S., ve Bayraklı, H. (2010). Aile yılmazlık ölçeği: Geliştirilmesi, geçerliği ve güvenirliği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 11(2) 47-62.

Koç, G. ve ark. . (2009). Gelişim ve Öğrenme. Ankara: Anı Yay.

Korkmazlar, Ü. (1999). Ana-Baba Okulu- Son Çocukluk Dönemi. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Kotil, Ç. (2010). Okul öncesi eğitim kurumuna yeni başlayan 5 yaş çocukların sosyal-duygusal uyum düzeylerine annenin ebeveyn öz yeterlik algısı ile okul beklentilerine uyum düzeyinin etkisi. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Ladd, G.W. (1996). Shifting ecologies during the 5-7 year period: Predicting children's adjustment during the transition to grade school. In A. Sameroff & M. Haith (Eds.) The five to seven year shift: The age of reason and responsibility (363-386). Chicago, IL: University of Chicago Press.

MEB Eğitim Araştırma Daire Başkanlığı (2008).Öğrencilerin Televizyon İzleme Alışkanlıkları. Ankara.

Morris, C. G., (2002). Çeviri: H. Belgin Ayvaşık & Malike Sayılı. Psikolojiyi Anlamak-Psikolojiye Giriş. Ankara: TPD Yayınları.

Oktay, A. (2000). Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem. (2. Baskı). İstanbulu: Epilson

Oktaylar, H. (2006). Öğretmen Adayları İçin KPSS Eğitim Bilimleri. Ankara: Yargı Yayınevi.

Onur, B. (2000). Gelişim psikolojisi. Ankara: Ġmge Kitabevi.

Orhon, E. N. (2005). "Görsel-İşitsel Okuryazarlık: Çocuklar ve Televizyon Haberlerini

Anlama-Yorumlama Becerileri". 2. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi-İletişimin Çocuğa Etkisi. İstanbul Üni. İletişim Fakültesi: İstanbul

Öcel, N. (2004). İletişim ve Çocuk: İletşim Ortamlarında Çocuk ve Reklam Etkileşimi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları. No: 15

Özbey, Ç. (2004). Çocuk Sorunlarına Yapıcı Çözümler. İstanbul: İnkılap Kitabevi. s. 187.

Özden, E. S. (2006). İşbirliklli Öğrenme Yönteminin İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal ve Duygusal Uyumlarına Etkisi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi . İstanbul.

Önder, A. ve Gülay, H. (2010). Reliability and Validity of the Teacher Rating Scale of School Adjustment for 5-6 Years of Children. International Online Journal of Educational Sciences, 2010, 2 (1), s. 204-224.

Öztürk, A. (2008). Okul Öncesi Eğitimin İlköğretim 1. ve 3. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Bilimler Enstitüsü, Konya.

Öztürk, C., Karayağız, G. (2007). Çocuk ve Televizyon. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi,10.

Öztürk, Ş. (2005). "Televizyonda Şiddet İçerikli Yayınlar Karşısında Çocuğun Durmu". 2. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi-İletişimin Çocuğa Etkisi. İstanbul Üni. İletişim Fakültesi: İstanbul

Paylar, A., (2008). Gelişim Dönemleri ve Özellikleri (Sosyal ve Duygusal Özellikler), İstanbul Üni. İletişim Fakültesi: İstanbul.

Quadır Ersoy, S., Akaroğlu, G. (2010). Farklı Sosyo-ekonomik Düzeydeki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları ve Ailelerinin Tutumları. Yrd. Doç. Dr. Figen EBREN (Ed.). Akdeniz Dergisi. (s. 27-40). Antalya: Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi

Peri, C. (1997). Okulöncesinde İzlenen Televizyon Programları ve Bu Programların Eğitimsel Değeri. İstanbul: Marmara Üni., Eğitim Bilimleri Ens., Yüksek Lisans Tezi.

Ruh Sağlığı ve Sosyal Hastalıklar Şubesi, "Televizyon ve Çocuk", bsm.gov.tr, Bursa Sağlık Müdürlüğü, [tarihsiz].

RTÜK (2006); İlköğretim Çağındaki Çocukların Televizyon İzleme Alışkanlıkları; Ankara.

Sayar, K., Bağlan, F. (2010). Koruyucu Psikoloji Çocuk Eğitiminde Duygusal Rehberlik. İstanbul: Timaş Yayınları.

Selçuk, Z. (2000). Gelişim ve Öğrenme. 7. Basım, Ankara: Nobel Yayın

Senemoğlu, N. (2009). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim-Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Pegem Akademi.

Soydan, M., Güllüoğlu, Ö. (4-6 Nisan 2005). Televizyonun Çocuğun Toplumsallaşmasına Olan Olumlu Etkisi. "2. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi-İletişimin Çocuğa Etkisi" İstanbul Üni. İletişim Fakültesi: İstanbul

Şirin, R. M. . (1998). "Televizyon, Çocuk ve Aile". İstanbul: İz Yayıncılık.

Tezcan, M. (1994). Eğitim Sosyolojisi. Ankara: Zirve Yayınevi. s:183–184.

Turam, E. (1996, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.). "TV'deki Şiddetin Çocuklara Etkiler Üzerine Farklı Bir Bakış Açısı" ,. Üç Aylık Düşünce Dergisi, sayı:6-7.Yapı Kredi Yayınları: İstanbul. (http://www.efdal.com/ilkokul/pdf/nisan-bulten.pdf)

Tönel, A. (2007). Uzaktan Kumandalı Çocuklar. İstanbul: Hayykitap

Unutkan, Ö., P. (2007). İlköğretim 1. Sınıfa Başlarken: Çocuk-Öğretmen ve Anne-Baba. Prof. Dr. Oktay, A. (Ed.). Unutkan, Ö. (Ed.). İlköğretim Çağına Genel Bir Bakış (s. 27-40). İstanbul: Morpa

Ünver, G. (2009). Bedensel ve Devinimsel Gelişim. Prof. Dr. Ulusoy, A. (Ed.) . Gelişim ve Öğrenme (s. 19-39). Ankara: Anı

Yapıcı, Ş. (2006, Haziran). "Bir Eğitim Aracı Olarak Televizyon". Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi (AKÜ Eğitim Fakültesi). Cilt 6, Sayı 2. (15.02.2011 tarihinde alındı.). http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=272.

Yavuz, E. K. ([tarihsiz]). 0-2 Yaş Dönemi Çocuklarda Duygusal Zeka Gelişimi- Anne-Babalar ve Öğretmenler için Duygusal Zeka Rahberi. Ankara: Ceceli Yayınları.

Yavuzer, H. (2001). Ana-Baba ve Çocuk. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Yavuzer, H. (2005). Bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimiyle çocuğun ilk 6 yılı. . İstanbul: Remzi Kitapevi.

Yavuzer, H. (2002). Çocuk Psikolojisi, 20. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H. (2000). Eğitim ve gelişim özellikleriyle okul çağı çocuğu. (5. bs.). İstanbul: Remzi Kitapevi.

Yıldız, F. (1995). Televizyon Yayınlarının Çocuk Üzerine Etkisi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zembat, R., Polat Unutkan (2001). Okul öncesi dönemde çocuğun sosyalleşmesinde ailenin yeri (Aile katılımı programı uygulamalı örnekleriyle). İstanbul: Ya-Pa